

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

**Program łagodzenia w regionie śląskim
skutków restrukturyzacji zatrudnienia
w górnictwie węgla kamiennego**

Katowice, grudzień 2003r.

Spis treści:

WSTĘP.....	4
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ.....	6
1.1 Ogólna informacja o województwie	6
1.2 Sytuacja społeczno – demograficzna.....	6
1.3 Gospodarka.....	7
1.4 Rynek pracy, bezrobocie.....	12
1.5 Infrastruktura techniczna.....	15
1.6 Ochrona środowiska.....	16
II. BILANS STRATEGICZNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	18
III. ZASADY TWORZENIA PROGRAMU ORAZ JEGO BENEFICJENCI.....	21
IV. CELE PROGRAMU, ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI.....	23
4.1 Cele Programu.....	23
4.2 Zgodność celu i priorytetów Programu z dokumentami strategicznymi.....	24
V. PRIORYTETY PROGRAMU.....	26
5.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa śląskiego.....	26
5.2 Wzmocnienie zasobów ludzkich.....	33
5.3 Wzrost konkurencyjności gospodarki województwa śląskiego.....	44
VI. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	55
VII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA.....	57
7.1 Wdrażanie Programu.....	57
7.2 System monitorowania.....	59
Załącznik 1 Indykatoryna tabela finansowa dla Programu, obejmująca I etap realizacji Programu, tj. od.2003r. do czerwca 2004r.....	60
Załącznik 2: Ogólny mechanizm i kryteria wyboru projektów do realizacji w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”	62
Załącznik 2a: Instrumenty realizacji Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego w ramach środków finansowych „Funduszu dla Śląska”	64

Załącznik 3: Propozycje zmian legislacyjnych dotyczących „Programu łagodzenia ...”.....	68
Załącznik 4: Synteza „Programu aktywizacji i adaptacji zawodowej pracowników odchodzących z górnictwa węgla kamiennego oraz wsparcia przedsiębiorczości i rozwoju MŚP w regionie śląskim” opracowanego przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń SA.....	69
Załącznik 5: Programy dla miasta Częstochowy:	
- „Nowa Praca”- Program aktywizacji gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości i zasobów ludzkich miasta Częstochowy i subregionu częstochowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem łagodzenia skutków restrukturyzacji Huty Częstochowa SA.....	73
- „Program aktywizacji zawodowej i gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy, zatrudnionych w Hucie Częstochowa SA., Hucie Stali Częstochowa sp. z o.o. oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA”.....	78

WSTĘP

„Program łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” opracowano w oparciu o Założenia przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 28 stycznia 2003 roku.

Pomimo, że „Program łagodzenia...” ma charakter regionalny jego tytuł sugeruje, że dotyczy on wyłącznie sektora górnictwa węgla kamiennego. Brak pełnej zgodności tytułu Programu z treścią w nim zawartą wynika z tego, że nazwa Programu jest identyczna z tytułem rządowych Założeń. Z tego względu należałoby rozważyć zmianę tytułu zarówno Założeń jak i Programu.

Program zawiera zarówno elementy związane z przebudową gospodarki, jak i sfery społecznej i ma charakter otwarty, a jego realizacja, zgodnie z Założeniami, przewidziana jest na lata 2003-2006. Jest to program samorządowo – rządowy będący jednocześnie programem operacyjnym w stosunku do „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000- 2015”. Samorząd województwa zgodnie z systemem wdrażania odpowiada za propozycje projektowe, podczas gdy strona rządowa zapewnia środki finansowe i instrumenty prawne.

Aktualnie realizowany rządowy „Program restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003-2006 z wykorzystaniem ustaw antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń” spowoduje pogorszenie sytuacji na regionalnym rynku pracy. Wynika to z likwidacji kopalń i kumulacji zwolnień ich pracowników. Zadaniem pierwszoplanowym samorządu województwa jest opracowanie programu zapewniającego utrzymanie istniejących i stworzenie nowych miejsc pracy.

Zasadniczym celem „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” jest rozpoczęcie przebudowy gospodarczej regionu tak aby zwiększyć jego konkurencyjność. Z tego względu jego realizacja będzie wykraczać poza - wynikający z Założeń - rok 2006.

Jednym z załączników do „Programu łagodzenia...” są dwa programy dla miasta Częstochowy, tj.: Program „Nowa Praca - Program aktywizacji gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości i zasobów ludzkich miasta Częstochowy i subregionu częstochowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem łagodzenia skutków restrukturyzacji Huty Częstochowa SA” oraz „Program aktywizacji zawodowej i gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy, zatrudnionych w Hucie Częstochowa SA., Hucie Stali Częstochowa sp. z o.o. oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA”. Programy te powstały już po przyjęciu przez Radę Ministrów Założeń, a w szczególności sposób uwzględniają problemy wynikające z restrukturyzacji Huty „Częstochowa”.

Rozpoczęcie wdrażania samorządowo - rządowego „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” nastąpi po jego akceptacji przez organy państwa i władze regionu. Prace będą tak zaplanowane, aby możliwe było jego wdrażanie na co najmniej 3 miesiące przed planowanym terminem przekazania kopalń do likwidacji.

W ramach prac nad Programem Zarząd Województwa Śląskiego zorganizował szereg spotkań konsultacyjnych, które spotkały się z dużym zainteresowaniem różnych środowisk. W spotkaniach tych uczestniczyli między innymi parlamentarzyści, powiaty i gminy – w tym górnicze, środowiska gospodarcze, związki zawodowe, a także przedstawiciele Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Wojewoda Śląski.

W trakcie konsultacji pojawiały się głosy aby proces restrukturyzacji górnictwa, w tym zmniejszenie zatrudnienia w branży, odbywał się w sposób długofalowy – w perspektywie np. dziesięciu lat, co pozwoliłoby na przygotowanie dodatkowych miejsc pracy.

W ramach przeprowadzonych konsultacji jednostki samorządu lokalnego województwa śląskiego oraz samorządu gospodarczego, a także stowarzyszenia, podmioty gospodarcze i inne jednostki zgłaszać mogły propozycje przedsięwzięć do realizacji w ramach Programu. W toku tych konsultacji tylko jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły ponad 200 propozycji przedsięwzięć z ponad 50 jednostek samorządu terytorialnego. Ostateczny wybór projektów do realizacji zostanie dokonany w oparciu o zasady zawarte w punkcie VII „Wdrażanie programu”. Połowa ze zgłoszonych przez gminy i powiaty propozycji generuje w sposób bezpośredni lub pośredni powyżej 40 miejsc pracy. Wśród propozycji zgłoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego znalazły się takie, których realizacja w zależności od dostępnych środków finansowych i stopnia przygotowania projektu może się rozpocząć zarówno w roku bieżącym jaki i w latach następnych.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ

1.1 Ogólna informacja o województwie

Województwo śląskie zajmuje 3,9% powierzchni kraju (tj. 12294 km²), na której zamieszkuje 4,8 mln osób, co stanowi 12,4% ludności Polski. Województwo posiada najwyższą w kraju gęstość zaludnienia, która wynosi 386 osób/km² i jest ponad trzykrotnie wyższa od średniej krajowej wynoszącej 122 osoby/km². Leży na skrzyżowaniu szlaków transportowych i komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i europejskim. Z północy na południe przecina go droga krajowa łącząca poprzez przystanie promowe Skandynawię z południem Europy. Z zachodu na wschód biegnie droga krajowa – najważniejszy szlak komunikacyjny między Unią Europejską a Ukrainą, Rosją i innymi południowymi państwami Wspólnoty Niepodległych Państw.

Na strukturę administracyjną regionu składa się 19 miast na prawach powiatu, 17 powiatów ziemskich oraz 167 gmin, z czego 49 to gminy miejskie, 21 miejsko-wiejskie i 97 wiejskie. Aż 55 gmin, tj. prawie co trzecia, posiada status górnictwa. Ponad 80% wszystkich gmin górniczych w kraju leży na obszarze województwa śląskiego.

Województwo śląskie jest obszarem silnie zurbanizowanym, o czym świadczy najwyższy w Polsce wskaźnik urbanizacji kształtujący się na poziomie 79,3% (przy średniej krajowej 61,7%). W regionie utrzymuje się najwyższy spośród wszystkich województw udział zatrudnienia w przemyśle i budownictwie. Pod względem wytworzonego Produktu Krajowego Brutto region zajmuje drugie, po mazowieckim, miejsce w kraju.

1.2 Sytuacja społeczno - demograficzna

W województwie śląskim występuje duże zróżnicowanie gęstości zaludnienia. Najwyższy wskaźnik w 2001 roku cechował miasta aglomeracji górnośląskiej, wśród których prym wiodły: Świętochłowice – 4180 osób/km², Chorzów – 3516 i Siemianowice Śląskie – 3045. Natomiast obszarami o najniższym wskaźniku gęstości zaludnienia były powiaty: częstochowski - 88 osób/km², kłobucki – 97 i lubliniecki – 98. Około 51,5% ogólnej liczby ludności województwa stanowiły kobiety (prawie 2,5 mln), przy czym średnio na 100 mężczyzn przypadało 106,1 kobiet. Wskaźniki te są zbliżone do krajowych.

O ile w kraju udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2002 roku kształtował się na poziomie 23,2%, w wieku produkcyjnym - 61,8%, a w wieku poprodukcyjnym - 15%, to województwo śląskie charakteryzowało się populacją przeciętnie młodszą. Świadczy o tym wyższy udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, który wynosił 63,8%.

W 2001 roku przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Polsce kształtował się na poziomie plus 0,01%, a w regionie minus 1,1, co po województwie łódzkim (minus 3,4) dawało najniższy wskaźnik w kraju. Według prognozy demograficznej GUS do 2005 roku, w województwie znacznie zwiększy się liczba młodzieży w wieku od 19 do 24 lat (o około 11,4 tys. osób), co wymagać będzie zdecydowanych działań w celu tworzenia nowych miejsc pracy oraz przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia i jego negatywnym skutkom.

Upowszechnienie wykształcenia średniego wymaga od samorządów szczebla powiatowego i wojewódzkiego rozwoju sieci szkół ponadgimnazjalnych. Należy dążyć do ścisłego powiązania kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami regionu oraz prognozowanymi zmianami na rynku pracy. Ważne jest również upowszechnianie kształcenia szerokoprogowego przy równoczesnym odchodzeniu od nauki w wąskich specjalnościach.

W 2001 roku na potencjał naukowy województwa składały się 33 uczelnie wyższe (w tym 23 niepaństwowe) oraz 11 filii i wydziałów zamiejscowych. Pod względem liczby studentów województwo było drugim co do wielkości ośrodkiem akademickim w Polsce.

Wraz z pogłębianiem się przemian gospodarczych rośnie popularność studiów wyższych, w tym licencjackich. W celu lepszego dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy uczelnie nawiązują coraz szerszą współpracę zarówno z samorządami gospodarczymi i przedsiębiorstwami, jak i krajowymi oraz zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Wymiana doświadczeń wpływa na powstawanie nowych kierunków kształcenia i dalszy rozwój już istniejących. W 2001 roku w regionie studiowało 192,6 tys. studentów, co stanowi wzrost ich liczby o 14,4 tys. w stosunku do roku ubiegłego.

1.3 Gospodarka

Na terenie województwa śląskiego skoncentrowany jest duży potencjał przemysłowy kraju, o czym świadczy wartość wytworzonego w regionie Produktu Krajowego Brutto. W 2001r. województwo wytworzyło 13,8% wartości PKB, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dawało wartość 19,1 tys. zł.

W strukturze wytworzonej w województwie wartości dodanej brutto największy udział miały usługi - 57,3% (w tym rynkowe - 46,7%) oraz przemysł - 33,0%. Budownictwo wytworzyło 7,9% wartości dodanej brutto, a rolnictwo (łącznie z łowiectwem, leśnictwem, rybołówstwem i rybactwem) jedynie 1,7%. W 2000 roku wartość dodana brutto przypadająca na 1 pracującego w regionie wynosiła 46,4 tys. zł, co plasowało województwo śląskie na trzeciej pozycji w kraju.

W 2001 roku zarejestrowanych było w regionie 403,4 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 315,2 tys. jednostek osób fizycznych. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił przyrost liczby podmiotów gospodarczych o 18,0 tys., tj. o 4,7%. Wśród podmiotów sektora prywatnego, których liczba wynosiła 388,8 tys., czyli 96,4%, największy udział miały jednostki osób fizycznych (81,1%). Własność zagraniczną stanowiło 3,3 tys. podmiotów, tj. zaledwie 0,8% jednostek sektora prywatnego.

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w regionie wyniosła 80,6 mld zł. (16,8% wielkości krajowej). Najwyższy udział miało w niej górnictwo węgla kamiennego i brunatnego - 18,9%, produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep - 15,1%, produkcja metali - 13,4% oraz produkcja artykułów spożywczych i napojów - 10,0%.

Coraz większego znaczenia w strukturze gospodarczej regionu nabiera sektor usług. W końcu 2001 roku w sektorze tym funkcjonowało 311,5 tys. podmiotów, w których pracowało 50,8% wszystkich pracujących w regionie. W porównaniu do roku 1998 roku w sektorze usług nastąpił wzrost liczby pracujących o 4%.

W 2001 roku wartość produkcji sprzedanej artykułów spożywczych i napojów stanowiła 10% ogólnej wartości produkcji sprzedanej w regionie. W ramach przemysłu spożywczego do najlepiej rozwijających się należała branża piwowarska. Była ona jedną z pierwszych, w których podjęty został proces prywatyzacji. Przejęcie przez inwestorów zagranicznych czołowych polskich browarów, przyczyniło się do szybkiego podniesienia ich poziomu technologicznego. W 2001 roku produkcja piwa w regionie kształtowała się na poziomie 7,4 mln hektolitrów, co stanowiło blisko 30% produkcji krajowej.

W regionie dynamicznie rozwija się produkcja makaronów, o czym świadczy blisko 30% wzrost w latach 2000 - 2001r. Funkcjonuje tu około 50 wytwórni, których udział w rynku krajowym wynosił około 26%. Aktualnie w branży rolno – spożywczej największy dystans w stosunku do krajów europejskich występuje w przemyśle mięsny, mleczarskim, młynarskim, cukrowniczym i owocowo-warzywnym. Niekonkurencyjna jest także produkcja piekarnicza i paszowa.

Przemysł elektromaszynowy zatrudniający około 80 tys. osób należał do najlepiej rozwiniętych branż w regionie. W ostatnich latach nastąpił dynamiczny rozwój przemysłu precyzyjnego i elektronicznego.

W województwie śląskim rozwój budownictwa związany był z dużą chłonnością regionalnego rynku materiałów i usług budowlanych. W 2001 roku na przemysł ten składało się około 42,3 tys. firm, z których aż 83,4% stanowiły jednostki osób fizycznych. Ogółem w branży budowlanej zatrudnionych było 114,1 tys. osób, z czego 95,0% w sektorze prywatnym.

W 2001r. w produkcji energii elektrycznej województwo zajmowało drugie miejsce w kraju wytwarzając około 1/5 krajowej produkcji energii (29894,4 GWh). Region zajmował również drugie miejsce w kraju w zużyciu energii elektrycznej przez miejskie gospodarstwa domowe (15,9% krajowego zużycia).

Wydajność w przemyśle w 2001 roku (w stosunku do roku poprzedniego) wzrosła w regionie o 7,2%. W tym czasie najwyższy wzrost wydajności odnotowano w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej - o 24,5%, produkcji maszyn i aparatury elektrycznej – o 22,1% oraz w produkcji wyrobów z surowców niemetalicznych – o 20,9%. Z kolei najwyższy spadek wydajności odnotowano w działalności wydawniczej (poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji) - o 13,9% oraz w produkcji drewna i wyrobów z drewna oraz wyrobów ze słomy i wikliny – o 10,7% .

Udział województwa śląskiego w krajowym eksporcie wynosił około 17,0%, a w imporcie około 10,0%. Pod względem udziału w obrotach handlu zagranicznego region zajmował drugie miejsce w kraju. W tym samym okresie województwo posiadało najwyższe w kraju dodatnie saldo bilansu handlu zagranicznego. Szacuje się, że około 60% obrotów handlu zagranicznego region realizował z krajami Unii Europejskiej.

Restrukturyzacja gospodarki jest jednym z najważniejszych warunków podniesienia konkurencyjności regionu. Analiza wykazuje, że tempo restrukturyzacji jest niższe niż oczekiwano. Do istotnych przyczyn tego stanu należy zaliczyć niekorzystną sytuację finansową restrukturyzowanych przedsiębiorstw oraz silny opór społeczny powodowany zagrożeniami wynikającymi ze zwolnień. Obawy pracowników związane są przede wszystkim z możliwością utraty źródła utrzymania rodziny i długotrwałym bezrobociem. Zjawisko to szczególnie ostro widoczne jest w górnictwie.

Pomimo zachodzących w regionie zmian strukturalnych, w dalszym ciągu w jego gospodarce istotną rolę odgrywają tradycyjne gałęzie przemysłu takie jak: górnictwo węgla kamiennego i hutnictwo żelaza i stali. Proces restrukturyzacji górnictwa zapoczątkowany został w latach dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku. W tym czasie w branży tej zatrudnionych było ok. 300 tys. osób, a roczne wydobycie węgla kształtowało się na poziomie ok. 130 mln ton.

Ostatnio realizowany był program rządowy „Reforma górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 1998 – 2002” z czerwca 1998 r.

Cele generalne reformy obejmowały:

- dostosowanie podmiotów gospodarczych w górnictwie do gospodarki rynkowej i utrzymanie konkurencyjności węgla na rynku krajowym,
- zaspokojenie do 2010 roku krajowego zapotrzebowania na węgiel i utrzymanie ekonomicznego eksportu, zachowanie wymogów ochrony środowiska i konkurencyjności w warunkach określonych przez Unię Europejską i przy otwartości rynków wszystkich nośników energii.

Osiągnięte wyniki, to głównie spadek zatrudnienia i zdolności produkcyjnych, co zrealizowano m.in. w wyniku likwidacji 13 kopalń i częściowej likwidacji dalszych 10. Aktualnie górnictwo zatrudnia blisko 141 tys. osób i wydobywa rocznie ok. 100 mln ton węgla. Nie osiągnięto istotnej poprawy wyników ekonomicznych, co wymusiło konieczność opracowania kolejnego programu restrukturyzacji branży.

W dniu 20 listopada 2002 r. Rada Ministrów przyjęła „Program restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003-2006 z wykorzystaniem ustaw

antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń", a 28 stycznia 2003 r. jego korektę. Poprawiony program przewiduje realizację dwóch celów:

- ekonomicznego: rentowność i systematyczne zmniejszanie zaległych zobowiązań całego sektora oraz zapewnienie regularnych płatności, w tym docelowo opłat ekologicznych,
- społecznego: łagodzenie skutków dotychczasowej i planowanej restrukturyzacji zatrudnienia.

Zakłada się zmniejszenie poziomu zatrudnienia w górnictwie do 2006 r. o 27,2 tys. osób, z czego 21,2 tys. stanowią będą odejścia naturalne a 8,4 tys. - odejścia z wykorzystaniem systemu osłonowo-aktywizującego. Przewiduje się również przyjęcie do górnictwa w tym okresie nowych 2,4 tys. osób. Najwięcej osób ma odejść z sektora w 2003 r. (8,1 tys. osób z wykorzystaniem systemu osłonowo-aktywizującego i 3,4 tys. w wyniku odejść naturalnych). Na rok 2003 planuje się również zmniejszenie zdolności produkcyjnej kopalń o 12,7 mln ton, co wynikać będzie z decyzji o likwidacji kopalń, zapoczątkowującej realizację Programu. W efekcie podjętych działań wydobyte węgla wyniesie w 2006 roku 88,8 mln ton, a sprzedaż - 87,2 mln ton, przy poziomie zatrudnienia - 114,2 tys. osób.

Reforma ma kosztować 4,8 mld zł., z czego 2,8 mld zł. pochodzić będzie z budżetu państwa. Z obecnych siedmiu spółek węglowych pozostaną dwie: Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW) i Katowicki Holding Węglowy (KHW), a także samodzielne kopalnie: Budryk, Bogdanka i ZG Sobieski-Jaworzno III. Na bazie pozostałych spółek tworzy się Kompanię Węglową SA. Zakłada się, że 7 kopalń o najgorszych wynikach ekonomicznych (5 z Kompanii Węglowej i po jednej z KHW i JSW) zostanie postawionych w stan likwidacji i przekazanych do Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA.

Problemy w górnictwie rzutują niewątpliwie na sytuację tak zwanych firm okołogórniczych (w tym głównie małych i średnich przedsiębiorstw). Ograniczenie zamówień z górnictwa z jednej strony i nieterminowe realizowanie należnych płatności z drugiej, w wielu przypadkach całkowicie uniemożliwia rozwój, a często prowadzi wręcz do upadku tych firm.

Reformy w branży hutniczej, podobnie jak w górnictwie, rozpoczęto w latach dziewięćdziesiątych. Celem strategicznym zaktualizowanego w 2001r. „Programu restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali” jest osiągnięcie możliwości oferowania przez polskich producentów konkurencyjnych wyrobów hutniczych zarówno na rynku krajowym jak i światowym. Cel ten powinien być osiągnięty między innymi poprzez restrukturyzację:

- zatrudnienia,
- organizacyjną,
- majątkową,
- finansową.

W wyniku prowadzonych działań, zatrudnienie w hutnictwie żelaza i stali spadło z ponad 140 tys. osób do około 31 tys. na koniec 2001r., natomiast produkcja stali spadła z około 13 mln ton w 1990 r. do blisko 9 mln ton w 2001 roku.

Jednym z efektów restrukturyzacji było utworzenie Polskich Hut Stali SA. (PHS), powstałych w wyniku połączenia (będących w 100 % własnością Skarbu Państwa spółek akcyjnych) hut: im. T.Sendzimira, Katowice, Cedler i Florian. Aktualnie PHS skupia około 70% krajowych zdolności produkcyjnych stali surowej. Utworzenie spółki miało na celu między innymi poprawę wskaźników ekonomicznych i finansowych, co w kontekście wejścia Polski do UE powinno zwiększyć konkurencyjność tego podmiotu w stosunku do pozostałych europejskich producentów stali.

W lutym 2003r. dokonano zmiany w ustawie o restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali (ustawa z dnia 12 lutego 2003r.).

Aktualnie w Polsce działalnością hutniczą zajmuje się 40 podmiotów gospodarczych, a udział naszego województwa w krajowej produkcji przemysłu hutniczego wynosi:

- w produkcji stali surowej – około 70 %,

➤ w produkcji wyrobów walcowanych na gorąco – około 60 %.

Na koniec 2002 roku zatrudnienie w przedsiębiorstwach hutniczych województwa wynosiło około 16 tys. osób.

Prowadzone procesy restrukturyzacji tradycyjnych sektorów przemysłu, oprócz skutków gospodarczych wywołują również skutki społeczne, dotyczące nie tylko osób tracących pracę, ale również członków ich rodzin. Zjawisko to dotyczy zwłaszcza środowisk górniczych, w których dominuje tradycyjny model rodziny. Utrata pracy przez jedyne go żywiciela rodziny pozbawia ją ekonomicznych podstaw utrzymania. Niepokojące jest także rozszerzanie się tzw. „dziedziczenia bezrobocia”.

Proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych zapoczątkowany został w 1990 roku na mocy ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. W latach 1990 - 2001 procesem tym w regionie objętych było 721 przedsiębiorstw państwowych (bez przedsiębiorstw gospodarki rolnej włączonych do zasobu własności rolnej Skarbu Państwa), z czego 228 poddano likwidacji.

Do dnia 31 grudnia 2001 roku, na bazie przedsiębiorstw państwowych, utworzono 259 spółek, z czego 44% spośród nich włączono do NFI.

Wśród spółek powstałych w wyniku prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych najliczniejszą grupę stanowiły spółki:

- przetwórstwa przemysłowego – 159, co stanowi 61,4% wszystkich tego typu spółek,
- budownictwa – 32 (12,4%),
- wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę – 19 (7,3%),
- górnictwa i kopalnictwa – 16 (6,2%),
- transportu i gospodarki magazynowej oraz łączności – 13 (5%),
- handlu i napraw – 11 (4,2%).

Dla powstawania nowych i rozwoju już istniejących małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) niezbędne jest tworzenie otoczenia sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości, przygotowanie profesjonalnego personelu zajmującego się aktywizacją gospodarzą środowiska lokalnego oraz tworzenie instytucji rozwoju lokalnego. Rozwojowi tych form działalności gospodarczej szczególnie sprzyjają sektory: usług okołobiznesowych, ochrony środowiska, nowych technologii, informatyki, turystyki oraz rolno-spożywczy.

Postępujący proces integracji Polski z UE wymusza konieczność szybkiego dostosowania przedsiębiorstw do warunków rosnącej konkurencji. Niezbędne jest zatem szybkie osiągnięcie przez ten sektor wysokiego poziomu zdolności konkurencyjności zarówno na rynku krajowym jak i międzynarodowym.

W porównaniu do krajów Unii Europejskiej polski sektor naukowo – badawczy charakteryzuje się niedoinwestowaniem i niedoborami infrastruktury. Trudno się dziwić, skoro w krajach UE poziom nakładów na rozwój nauki i działalności badawczo – rozwojowej kształtuje się na poziomie 2-3% PKB, podczas gdy w Polsce – niecałe 0,5%. W 2001 roku województwo śląskie było drugim co do wielkości, po mazowieckim, ośrodkiem w kraju skupiającym największą liczbę jednostek badawczych i rozwojowych. Na ten duży potencjał regionu składało się 116 jednostek (tj. około 13,0% placówek krajowych), w których zatrudnionych było około 12 tys. pracowników. Ich działalność obejmowała głównie: górnictwo, hutnictwo, przetwórstwo żelaza i stali oraz metali nieżelaznych, przemysł energetyczny, elektrotechniczny, chemiczny, maszynowy. Jednostki badawczo-rozwojowe prowadziły również bardzo ważną dla regionu działalność na rzecz ochrony środowiska i zagospodarowania odpadów przemysłowych.

O poziomie rozwoju innowacji i nowych technologii w regionie decyduje m.in. wielkość nakładów ponoszonych na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną. W 2001 roku nakłady na działalność badawczo - rozwojową w Polsce wynosiły 4 858,1 mln zł., podczas gdy w województwie zaledwie 405,2 mln zł., tj. 8,3% wartości krajowej. Biorąc pod uwagę wynoszący 13,8% wkład regionu w tworzenie PKB (jedynie większy wkład ma

mazowieckie – 19,9%), nakłady tu ponoszone należy uznać za zdecydowanie niewystarczające. Sytuacja ta stanowi zagrożenie dla ofensywnych zmian strukturalnych, umożliwiających zastąpienie branż tradycyjnych, charakterystycznych dla województwa śląskiego, nowymi rodzajami działalności.

Wielkość nakładów finansowych ponoszonych w regionie na innowacje w przemyśle w 2001r. kształtowała się na poziomie 1960 mln zł, co w porównaniu do roku poprzedniego oznaczało wzrost o 26,3%. Z tej kwoty na sektor prywatny przypadało 72,8%. Najwyższe nakłady poniesiono na: produkcję pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep – 26,2%, produkcję wyrobów z surowców niemetalicznych - 14,4%, a także na górnictwo węgla kamiennego i brunatnego oraz wydobywanie torfu – 8,3%.

Istnieje również potrzeba tworzenia dobrego klimatu do inwestowania w rozwojowe dziedziny takie jak np. biotechnologie, nanotechnologie, technologie multimedialne i internetowe, ochronę środowiska, budownictwo, turystykę. Dla wsparcia rozwoju działań innowacyjnych w regionie istotne jest sprawne działanie instytucji proinnowacyjnych (centra transferu technologii i innowacji), których zadaniem jest niesienie pomocy przedsiębiorcom w realizacji projektów technologicznych oraz absorpcji nowoczesnych, technologii przyjaznych dla środowiska - głównie przez sektor MŚP.

Występująca na rynku regionalnym „instytucjonalna luka” w dziedzinie pobudzania procesów innowacyjnych, spowodowała utworzenie w województwie śląskim Regionalnego Centrum Innowacji i Transferu Technologii, którego funkcjonowanie ma na celu poprawę konkurencyjności sektora MŚP w województwie. Od listopada 2001r. realizowane jest też, w ramach 5. Programu Ramowego Unii Europejskiej, przedsięwzięcie zmierzające do stworzenia Regionalnej Strategii Innowacji RIS-Silesia. Celami projektu są:

- opracowanie dokumentu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego,
- stworzenie regionalnego systemu kreującego i monitorującego działania innowacyjne w regionie,
- optymalne przygotowanie regionu do integracji ze strukturami UE.

W celu unowocześnienia gospodarki poprzez „przyciągnięcie” nowoczesnych technologii oraz przyspieszenia restrukturyzacji, powołano Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną S.A. (KSSE). Obejmuje ona ponad 20 obszarów zajmujących łącznie ponad tysiąc hektarów, co umożliwi inwestorom wybór najdogodniejszej lokalizacji. Na uwagę zasługuje fakt, że KSSE jest pod względem aktywności liderem wśród polskich specjalnych stref ekonomicznych.

Dotychczas pozyskała ona ponad 100 podmiotów gospodarczych, z których 35 już rozpoczęło produkcję. W KSSE firmy mają zainwestować łącznie około 5 mld zł oraz stworzyć ponad 18 tys. nowych miejsc pracy. Do największych inwestorów zagranicznych należą: Opel, Isuzu Motors, Delphi Automotive System, Roca. Natomiast spośród prężnych firm krajowych swoją działalność w KSSE ulokowały: Agora – Poligrafia, Tras, Atlas, M.M. Duda i inni.

Niezależnie od działań podejmowanych przez KSSE również gminy tworzą korzystne warunki do inwestowania np. poprzez tworzenie stref aktywności gospodarczej oraz przygotowywanie ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów. W 2001 roku nakłady inwestycyjne w województwie śląskim wynosiły 12 573,1 mln zł., z czego na sektor prywatny przypadało 59,8%. Dawało to regionowi drugie miejsce w kraju. Najwyższe nakłady poniesiono w przemyśle, których udział wynosił 42,9%.

Pomimo zmian zachodzących w regionie w ostatnich latach, województwo śląskie w dalszym ciągu jest postrzegane przez pryzmat przemysłu ciężkiego, co powoduje, że mało dostrzegane są jego walory rolnicze. W 2001 roku na wsi mieszkało około miliona osób, co stanowiło 20,6% ogólnej liczby mieszkańców województwa. Powierzchnia użytków rolnych w województwie śląskim wynosiła 615,7 tys. ha (połowa powierzchni województwa), z czego gospodarstwa indywidualne zajmowały około 494,9 tys. ha, tj. 80,4% powierzchni rolniczej.

W strukturze agrarnej regionu, podobnie jak w całym pasie południowej Polski, przeważają drobne gospodarstwa. Szacuje się, iż przeciętna powierzchnia gospodarstwa nie przekraczała powierzchni 4 ha i była zdecydowanie niższa od średniej krajowej wynoszącej ok. 8 ha. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych w porównaniu do 2000 roku spadła w regionie o 2,3%.

Struktura upraw województwa nie odbiegała znacząco od struktury krajowej. Główną pozycję w strukturze zasiewów zajmowały uprawy zbożowe (181,5 ha, co stanowiło 55,5% ogólnej powierzchni zasiewów) i ziemniaki (38,3ha – 11,7%). W produkcji zwierzęcej dominował chów trzody chlewnej (347 tys. sztuk). W 2001 roku w rolnictwie pracowało 210 tys. osób, tj. 12,5% ogółu pracujących w regionie. Restrukturyzacja obszarów wiejskich powinna koncentrować się przede wszystkim na tworzeniu miejsc pracy w działalności pozarolniczej oraz podejmowaniu działań mających na celu przekwalifikowanie mieszkańców tych terenów. Pożądanym kierunkiem jest również rozwój upraw specjalistycznych i prowadzonych metodami ekologicznymi.

Poprawa warunków życia na wsi będzie możliwa poprzez podjęcie działań mających na celu rozwój infrastruktury komunalnej i technicznej, w tym drogowej. Pilnego uporządkowania wymaga także gospodarka wodno - ściekowa. Rozwój obszarów wiejskich wpłynie korzystnie zarówno na stan środowiska naturalnego, jak również dywersyfikację działalności prowadzonej na tym obszarze.

W regionie istnieją korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji jak np. obszary Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, czy Jura Krakowsko-Częstochowska. Bliskość dużych ośrodków miejskich aglomeracji górnośląskiej sprzyja rozwojowi turystyki miejsko-przemysłowej, a liczne kompleksy leśne - rozwojowi turystyki weekendowej. Region posiada również warunki do rozwoju żeglarstwa i kajakarstwa na jeziorach np. Żywieckim, Międzybrodzkim oraz sztucznych zbiornikach wodnych.

W 2001 roku w województwie zlokalizowanych było 470 obiektów noclegowych turystyki, co stanowiło ok. 6% wszystkich tego typu obiektów w kraju. Obiekty te oferowały 35,0 tys. miejsc noclegowych. Spośród wszystkich obiektów noclegowych zlokalizowanych w regionie 8,6%, czyli 62 obiekty stanowiły hotele. Sektor turystyczny charakteryzował się stosunkowo niskim stanem technicznym obiektów oraz nie zawsze zadowalającą jakością świadczonych usług. W sektorze tym zatrudnionych było około 15% ogólnej liczby zatrudnionych w regionie.

1.4 Rynek pracy, bezrobocie

W 2001 roku wskaźnik aktywności zawodowej dla województwa śląskiego liczony jako odsetek pracujących do ogólnej liczby ludności wynosił 34,9% i był niższy od średniej krajowej o 3,1%. Według stanu na koniec roku w regionie było 2 mln osób czynnych zawodowo, z których 1,7 mln to osoby pracujące, a 313 tys. to bezrobotni. Najwięcej osób pracowało w:

- przetwórstwie przemysłowym – 321,6 tys. osób (19,1% ogółu pracujących),
- handlu i naprawach – 269,4 tys. (16,0%),
- rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie – 212,8 tys. (12,6%),
- górnictwie i kopalnictwie - 139,8 tys. (8,3%),
- budownictwie – 114,0 tys. (6,8%).

Struktura pracujących w regionie charakteryzowała się wyższym od średniej krajowej udziałem pracujących w przemyśle i budownictwie, który dla województwa wynosił 36,6%, a dla kraju – 25,2%. W ogólnej liczbie pracujących w województwie 46% stanowiły kobiety. Wskaźnik ten był niższy od średniej krajowej o 2,2%. Ponad 65% pracowników zatrudniał sektor prywatny (1101,7 tys.), co w porównaniu do roku poprzedniego oznaczało wzrost o 0,5%.

Od kilku lat obserwuje się w regionie proces ubożenia mieszkańców, w głównej mierze powodowany wzrostem bezrobocia. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba bezrobotnych wzrosła o 220%. Według stanu na lipiec 2003 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w regionie kształtowała się na poziomie 16,5% (przy średniej krajowej 17,8%). Mimo to, skala zjawiska była bardzo duża - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w województwie wyniosła 327,9 tys. osób, co oznacza, że co dziesiąty bezrobotny w kraju był mieszkańcem naszego regionu.

W porównaniu do końca 2001r liczba zarejestrowanych bezrobotnych nadal wykazuje tendencję rosnącą. Według stanu na koniec lipca 2003 roku wynosiła ona 327,9 tys. osób i w porównaniu do grudnia 2001 roku była wyższa o 1%. Struktura bezrobotnych według płci nie uległa zasadniczej zmianie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych udział kobiet wynosił 53,0% (181,1 tys. osób).

Pozytywnym zjawiskiem jakie wystąpiło w regionie w okresie od stycznia do lipca br. jest spadek stopy bezrobocia z 17,1% do 16,6%.

W szczególnie trudnej sytuacji znajduje się 86,3% bezrobotnych (blisko 300 tys. osób) nie posiadających prawa do zasiłku. W stosunku do poprzedniego miesiąca jest ich o 9,5 tys. więcej. W omawianym okresie bezrobotni mieszkańcy wsi stanowili 17,4% (60 tys. osób) ogólnej liczby zarejestrowanych. W odniesieniu do danych sprzed miesiąca liczba zarejestrowanych osób tej kategorii wzrosła o 1,7 tys. (3,0%).

W styczniu 2003r. 23 zakłady pracy zgłosiły zwolnienia grupowe, które dotyczyły łącznie 703 pracowników, w tym:

- z sektora publicznego - 244 osoby z 8 zakładów pracy,
- z sektora prywatnego - 459 osób z 15 zakładów pracy.

Województwo śląskie pod względem wysokości stopy bezrobocia wykazuje znaczne wewnętrzne zróżnicowania przestrzenne. Wielkość i stopę bezrobocia w województwie śląskim według powiatów (w latach 2000 – 2002) przedstawia poniższa tabela:

Bezrobocie w województwie śląskim w latach 2000 – 2003 według powiatów

POWIAT	grudzień 2000r.		grudzień 2001r.		grudzień 2002		lipiec 2003	
	liczba bezrobotnych	stopa bezrobocia	liczba bezrobotnych	stopa bezrobocia	liczba bezrobotnych	stopa bezrobocia	liczba bezrobotnych	stopa bezrobocia
Będziński	9293	17,23	11558	21,0	13 173	23,1	12828	22,8
Bielski	6356	11,69	8318	15,1	7 823	14,3	7575	14,0
Cieszyński	8442	11,53	10345	14,1	10 199	14,0	9946	13,8
Częstochowski	8973	14,77	9871	16,2	9 911	16,2	9863	16,2
Gliwicki	5188	13,42	6060	15,7	6 170	16,1	6350	16,6
Kłobucki	5568	13,74	6183	15,2	5 781	14,2	5281	13,2
Lubliniecki	3846	13,22	4195	14,5	4 210	14,6	3934	13,9
Mikołowski	3664	9,55	4810	12,5	5 465	14,8	5273	14,4
Myszkowski	4824	15,15	6308	19,2	6 271	18,8	6527	19,5
Pszczynski	3964	8,04	5012	10,2	5 783	11,9	5541	11,6
Raciborski	4076	10,47	5073	13,0	5 425	14,1	5214	13,7
Rybnicki	2739	14,74	3284	17,5	3 499	19,3	3615	19,9
Tarnogórski	7050	13,08	7928	14,8	8 510	16,1	8533	16,3
Bieruńsko-Lędziński	2261	8,44	3121	11,6	2 965	11,0	2838	10,7
Wodzisławski	7655	13,20	8361	14,6	8 780	15,0	9059	15,5
Zawierciański	10934	18,47	12380	20,7	12 671	22,0	12178	21,4
Żywiecki	8188	12,52	9555	14,5	8 941	13,7	8450	13,1
Bielsko Biała	7792	8,63	9770	10,9	9 497	10,8	9430	10,8
Bytom	13353	18,21	16031	21,6	17 775	25,0	17953	25,4
Chorzów	8161	17,59	9899	21,1	10 782	23,1	11123	23,8
Częstochowa	14959	12,68	17600	15,0	18 428	15,8	18810	16,2
Dąbrowa Górnicza	9077	13,66	11114	16,6	12 300	18,9	12429	19,1
Gliwice	10637	11,42	12499	13,5	13 301	14,5	13777	15,0
Jastrzębie Zdrój	6104	13,92	7250	16,5	7 767	17,7	7604	17,5
Jaworzno	5604	16,68	7436	21,5	7 884	22,7	7982	23,1
Katowice	11037	5,19	14748	7,0	16 970	8,2	16670	8,1
Mysłowice	4117	12,68	5004	15,4	5 376	16,1	5598	16,7
Piekary Śląskie	3157	15,61	3639	18,0	4 499	20,9	4605	21,4
Ruda Śląska	7290	12,72	8758	15,3	9 346	16,7	8593	15,7
Rybnik	7459	11,79	8123	13,0	8 570	13,8	8564	13,9
Siemianowice Śl.	4663	19,56	6134	24,8	6 600	28,7	7027	30,1
Sosnowiec	14871	17,04	19362	21,6	22 079	24,7	21623	24,4
Świętochłowice	3589	20,44	4268	24,0	4 703	26,1	4550	25,7
Tychy	6896	12,46	8969	16,0	8 506	16,0	8133	15,5
Zabrze	13164	19,93	15341	23,0	15 264	22,8	15838	23,6
Żory	4839	25,33	5046	26,7	4 926	25,4	4596	24,3
województwo	259 790	12,90	313 353	15,5	330 150	16,5	327 910	16,5
kraj w tys.	2702,6	15,10	3115,1	17,4	3217,0	18,1	3123,0	17,8

Nadal pracodawcy zgłaszają zbyt mało ofert pracy, aczkolwiek notuje się pewną poprawę w tym zakresie. W styczniu br. do powiatowych urzędów pracy zgłoszono 3792 propozycje zatrudnienia, tj. o 575 ofert więcej niż miesiąc wcześniej i o 1019 więcej niż w styczniu 2002 roku. Niestety, wśród zgłaszanych ofert ponad jedną trzecią (34,4%) stanowiły propozycje pracy subsydiowanej.

Najbardziej aktywną formą zwalczania bezrobocia w województwie są szkolenia i przekwalifikowania bezrobotnych. Aktywizacja bezrobotnych odbywa się również poprzez programy rynku pracy subsydiowane z Funduszu Pracy. Podejmowane dla łagodzenia problemu bezrobocia działania polegają na: kierowaniu bezrobotnych do prac interwencyjnych, udzielaniu bezrobotnym pożyczek na prowadzenie działalności gospodarczej lub rolniczej oraz zakładom na tworzenie nowych miejsc pracy, szkoleniu bezrobotnych, aktywizacji absolwentów, poradnictwie zawodowym oraz prowadzeniu zajęć w klubach pracy.

Wspieranie zróżnicowania, wzmacnianie możliwości szkoleniowych, poprawa jakości edukacji i rozwój systemów szkoleniowych zadecydują o konkurencyjnej regionu. Szczególnie istotne jest ukierunkowywanie zmian systemu edukacji na technologie informacyjne i komunikacyjne. Jakość edukacji i szkoleń dla ludzi młodych wkraczających na rynek pracy może być decydującym czynnikiem przyciągającym inwestorów.

1.5 Infrastruktura techniczna

W województwie śląskim w 2001 roku długość dróg publicznych o nawierzchni twardej wynosiła 19,5 tys. km, co stanowiło 7,8% tego typu dróg w kraju. Na każde 100 km² powierzchni przypadało 158,6 km dróg o nawierzchni twardej i był to najwyższy w kraju wskaźnik gęstości. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualny stan techniczny sieci drogowej województwa śląskiego jest wysoce niezadowolający, gdyż nie nadąża za wzrostem natężenia ruchu, nie zapewnia odpowiednich standardów bezpieczeństwa, a także nie spełnia oczekiwań użytkowników. W regionalnym systemie drogowym brakuje również obwodnic, co powoduje duże natężenie ruchu w centrach miast aglomeracji.

Jedną z poważnych uciążliwości życia w aglomeracji górnośląskiej jest złe funkcjonowanie komunikacji. Nie jest ona dostosowana do aktualnych potrzeb, przez co utrudnia dalszy rozwój regionu. Niewystarczająca jest sieć dróg i ulic, brak głównych tras drogowych szczególnie w centralnej i zachodniej części aglomeracji. Sieć osadnicza jest zniekształcona, przeważają kręte i wąskie jezdnie o bardzo złym stanie nawierzchni, a uszkodzone wiadukty i mosty powodują, że średnia prędkość w komunikacji wynosi 15-20 km na godzinę.

Podstawowym elementem projektowanego układu drogowego na szlaku wschód-zachód jest realizowana obecnie Drogowa Trasa Średnicowa (stworzenie podstawowego elementu układu drogowego łączącego główne ulice miast, umożliwiającego ich integrację), której zasadą jest bezkolizyjny ruch po trasie głównej.

W regionie łączna długość linii kolejowych wynosi 1,9 tys. km, co w przeliczeniu na 100 km² dawało wskaźnik 16,7 km. Taka gęstość sieci kolejowej plasowała region na 1 miejscu w kraju. W województwie śląskim transport kolejowy charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią połączeń oraz wysokim stopniem elektryfikacji. Niewątpliwą zaletą jest również zlokalizowana w Tarnowskich Górach jedna z największych stacji rozrządowych oraz terminal towarowy w Gliwicach – Sośnicy.

Istotnym elementem układu kolejowego jest końcówka szerokiego toru linii hutniczo-śląskiej (LHS) - sięgająca w głąb województwa aż w pobliże Huty Katowice. Jest to jedyna tego typu linia w Polsce. Dziś końcówka tego szerokiego toru ma szansę stać się największym suchym portem Europy. Stanowi ona najdalej na zachód wysunięty punkt ciągu szerokotorowego, który daje możliwość bezpośredniej wymiany towarowej z Ukrainą i

pozostałymi krajami postradzieckimi. Posiadane połączenie z torem standardowej szerokości umożliwia szybki przeładunek towarów. Ekspediowane stąd ładunki mogą bez przeładunku i czasochłonnej zamiany podwozi wagonowych dojechać aż do krajów Dalekiego Wschodu, docierając tam średnio o 7 dni szybciej i o 20% taniej niż ładunki wysłane drogą wodną z Europy Zachodniej.

Na terenie województwa zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach, który utrwalił swoją niekwestionowaną pozycję wśród lotnisk regionalnych oferując stale rosnącą liczbę połączeń, systematycznie podnoszony standard obsługi pasażerów oraz coraz szerszy zakres usług liniom lotniczym. Lotnisko posiada bardzo dogodne warunki meteorologiczne charakteryzujące się dobrą widzialnością, umiarkowanymi średnimi temperaturami oraz korzystnym rozkładem prędkości wiatru i najniższą w kraju ilością dni „nielotnych”.

W 2001 r. w regionie działało 1,3 tys. linii regularnej komunikacji autobusowej, których łączna długość wynosiła 56,6 tys. km. Największą grupę linii autobusowych stanowiły linie podmiejskie – 1,0 tys. oraz regionalne – 197 linii. W odniesieniu do roku 1999 odnotowano największy przyrost długości linii autobusowych regionalnych - o 12,6%. Największy spadek wystąpił natomiast w długości linii podmiejskich - o 6,8%.

Dużą szansą dla województwa jest stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego transport drogowy, kolejowy i lotniczy.

W regionie bardzo dobrze jest rozwinięty system energetyczny. Wyjątek w tym zakresie stanowią tereny wiejskie, gdzie rosnące zapotrzebowanie gospodarstw domowych i rolnych na energię elektryczną przekracza obecną moc dyspozycyjną sieci. Do głównych źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną województwa należy kilkanaście przedsiębiorstw energetyki zawodowej, w tym 6 elektrowni systemowych, 9 elektrowni i elektrociepłowni zlokalizowanych głównie w centralnej części regionu, 3 elektrownie wodne znajdujące się w jego południowej części, kilkadziesiąt elektrociepłowni i ciepłowni przemysłowych, głównie górniczych i hutniczych oraz kilkaset komunalnych źródeł ciepła. Głównymi dystrybutorami ciepła są przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, które zarządzają sieciami magistralnymi i urządzeniami rozdzielczymi.

Region posiada automatyczne połączenia telefoniczne z ponad 150 krajami na całym świecie. W latach 1998 - 2001 wzrost liczby abonentów telefonicznych wyniósł 41,1 na 1000 mieszkańców. W 2001 roku wskaźnik telefonizacji liczony liczbą abonentów telefonii przewodowych na 1000 mieszkańców wynosił w regionie 296,6 podczas gdy w kraju 295,8.

W ostatnich latach nastąpił szybki wzrost użytkowników sieci internetowej. Komputeryzacja dużej części firm, instytucji naukowych, bibliotek, niektórych szkół średnich i podstawowych stanowi załączek rozwoju systemu powszechnego dostępu do sieci komputerowych na obszarze województwa. Jedną z jego części składowych jest również rozwój w niektórych miastach kablowych sieci medialnych (radio, telewizja) oraz dostępność infrastruktury światłowodowej związanej z systemami zarządzania ruchem kolejowym.

Stan komputeryzacji województwa mierzony jest odsetkiem mieszkańców posiadających komputery osobiste i dostęp do Internetu. W 2000 r. 13,8% gospodarstw domowych posiadało komputery osobiste, co regionowi dawało 8 miejsce w kraju.

1.6 Ochrona środowiska

Począwszy od 1990 roku stan środowiska naturalnego uległ zdecydowanej poprawie. Mimo to w dalszym ciągu jego stan jest niezadowolający, co jest przede wszystkim wynikiem dużej koncentracji przemysłu, najwyższego w kraju stopnia urbanizacji oraz gęstości sieci drogowej i kolejowej. Do najważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska należą: zanieczyszczenie wód powierzchniowych, emisja pyłów i gazów oraz odpady przemysłowe, a także tereny zdewastowane i zdegradowane.

W województwie śląskim, w 2001 roku, grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania zajmowały powierzchnię 5,9 tys. ha (0,5% powierzchni regionu), co stanowiło 8,6% tego typu powierzchni w kraju. W porównaniu do roku poprzedniego powierzchnia ta wzrosła o 35 ha. Znaczący procent wśród terenów zdewastowanych i zdegradowanych stanowią tereny przemysłowe, powstałe na skutek eksploatacji węgla kamiennego oraz kopalnictwa piasku (powiązane pośrednio z górnictwem). Są to składowiska (zwały odpadów), wyrobiska i kamieniołomy, piaskownie, glinianki i zalewiska, treny zabagnione, oraz tereny przemysłowe pozostające w obszarach zabudowanych. W 2001 r. spośród ogólnej powierzchni terenów zdewastowanych i zdegradowanych województwa, 4,6% powierzchni zostało zrehabilitowanych, natomiast 2,7% zagospodarowanych. Aż 73,7% tych gruntów przeznaczonych zostało na cele leśne, pozostałe na cele rolnicze.

W 2001 roku emisja zanieczyszczeń przemysłowych - pyłowych powietrza na 1 km² wynosiła w regionie 2,7 ton i była najwyższa w kraju - ponad 5-krotnie przewyższała średnią krajową. Na przestrzeni roku nastąpił spadek tego wskaźnika o 0,4 tony/km². Bardzo wysoka była również emisja zanieczyszczeń gazowych, która kształtowała się na poziomie 46,5 ton/km² i była ponad 7-krotnie wyższa od średniej krajowej. W tym zakresie również osiągnięto poprawę - o 3,2 ton/km².

W omawianym okresie, w województwie śląskim działało 209 oczyszczalni przemysłowych i 198 oczyszczalni komunalnych. Pod względem liczby oczyszczalni ścieków przemysłowych region zajmował pierwsze miejsce w Polsce. Należy jednak zaznaczyć, że prawie połowę tego typu oczyszczalni stanowiły oczyszczalnie mechaniczne. Zlokalizowane w regionie oczyszczalnie przemysłowe stanowiły 13,5% wszystkich oczyszczalni w kraju.

Spośród 70 miast regionu, 63 obsługiwane były przez oczyszczalnie ścieków. Wielkość wytworzonych w województwie ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia wynosiła 424,5 hm³, z czego 89,9% zostało oczyszczonych. W roku 2001r. region plasował się na 14 pozycji w kraju pod względem udziału ludności miejskiej obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (73,1%). Na obszarach wiejskich województwa śląskiego wskaźnik ten kształtował się na poziomie 12,2%.

W 2001 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej w miastach i wsiach regionu wynosiła 6182,6 km, z czego 81,6% w miastach. W województwie śląskim na 100 km² powierzchni było 50,3 km sieci kanalizacyjnej (przy 17,8 km średniej krajowej). Łączna długość sieci wodociągowej w regionie wyniosła 17,3 tys. km, z tego w miastach 53,8%. Średnia krajowa gęstość sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła 69,8 km/100km², podczas gdy w województwie śląskim wskaźnik ten był dwukrotnie wyższy i kształtował się na poziomie 140,5 km/100km².

W omawianym okresie w województwie wytworzono 45,9 mln ton odpadów (tj. około 37% ogólnej ilości odpadów wytworzonych w kraju), z czego wykorzystano 89,5%, a pozostałe odpady unieszkodliwiano poprzez składowanie, kompostowanie lub termicznie. W odniesieniu do roku poprzedniego nastąpił spadek ilości wytwarzanych w ciągu roku odpadów o 2,1%. W regionie zlokalizowanych było 38 czynnych składowisk odpadów komunalnych o łącznej powierzchni 162,5 ha i 4 zamknięte o powierzchni 32,2 ha.

II. BILANS STRATEGICZNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Bilans strategiczny jest zestawieniem oraz opisem silnych i słabych stron województwa śląskiego oraz szans i zagrożeń jego rozwoju pochodzących z otoczenia. Jego podstawą jest diagnoza sytuacji oraz prace konsultacyjne prowadzone w trakcie opracowywania dokumentów planistycznych dla województwa śląskiego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne usytuowanie geograficzne województwa w strefie nadgranicznej, wzdłuż międzynarodowych szlaków komunikacyjnych i transportowych. • Gęsta sieć transportowa kolejowa i drogową, dogodnie połączenia województwa z dużymi ośrodkami w kraju i zagranicą poprzez połączenia drogowe kolejowe i lotnicze. • Duże skupisko ludności w regionie stanowiące chłonny rynek zbytu. • Policentryczność i wielofunkcyjność sieci osadniczej regionu złożonej z aglomeracji miejskich oraz licznej grupy miast dużych i średnich. • Różnorodny i unikalny w skali kraju potencjał turystyczno- rekreacyjny oraz liczne obiekty turystyczne, a także zabytkowe układy urbanistyczne. • Bogate i zróżnicowane zasoby naturalne: węgiel kamienny, rudy cynku i ołowiu, gaz ziemny, surowce mineralne. • Rosnąca konkurencyjność sektora prywatnego z dużym potencjałem małych i średnich przedsiębiorstw. • Rozwinięty system usług bankowych i ubezpieczeniowych. • Rozwinięta sieć instytucji wspierających rozwój regionalny i lokalny, liczne organizacje przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom niskiej emisji, miejscowe i okresowe wysokie stężenia pyłów i zanieczyszczeń gazowych, wysoki poziom hałasu. • Nagromadzenie znacznych ilości odpadów przemysłowych. • Nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych, będące wynikiem odprowadzania dużych ilości ścieków komunalnych i przemysłowych oraz zasolonych wód pokopalnianych. • Duże obszary poprzemysłowe wymagające rekultywacji i rewitalizacji. • Marginalizacja i zagrożenie wykluczeniem społecznym dużych grup ludności. • Degradacja naturalnej rzeźby terenu oraz obszarów miejskich i chronionych województwa (szkody górnicze), utrudniająca podejmowanie inwestycji oraz powodująca trudności w wyposażeniu niektórych terenów w infrastrukturę techniczną. • Niedrożność systemu transportowego: niska jakość usług komunikacji publicznej, brak wewnętrznej spójności układu komunikacyjnego, przestarzałe i nie dostosowane do obecnego natężenia ruchu drogowego miejskie układy komunikacyjne Dewastacja infrastruktury komunikacyjnej (drogowej i kolejowej) spowodowana nadmiernym natężeniem ruchu oraz szkodami górniczymi. • Brak szybkiego transportu międzyregionalnego i międzymiastowego oraz szybkobieżnych pociągów międzynarodowych. • Niewystarczająca baza i poziom usług telekomunikacyjnych oraz brak regionalnej sieci przekazu informacji. • Niska „przeżywalność” przedsiębiorstw

<p>zacje przedsiębiorców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duży potencjał demograficzny, zawodowy i intelektualny, koncentracja wysoko kwalifikowanej kadry technicznej i ekonomicznej. • Zaplecze techniczne i organizacyjne działalności targowo-wystawienniczej. • Duży ośrodek akademicki, dobrze rozwinięta sieć ośrodków naukowo-badawczych, badawczo-rozwojowych i projektowych. • Tradycyjne powiązania gospodarcze z zagranicą. • Duża koncentracja inwestycji zagranicznych. • Duża koncentracja podmiotów gospodarczych oraz ich zróżnicowana struktura branżowa i własnościowa. • Występowanie obszarów o korzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa specjalistycznego. • Koncentracja specjalistycznych placówek służby zdrowia, klinik i szpitali specjalistycznych. • Liczne historyczne obiekty zabytkowe oraz zabytkowe układy urbanistyczne. • Bogaty i zróżnicowany potencjał organizacji pozarządowych. 	<p>sektora prywatnego (MŚP), brak systemu instytucji finansowych wspierających jego rozwój, a także niski poziom usług finansowo-doradczych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Słabo zaawansowany proces przekształceń strukturalnych, niska konkurencyjność oraz trudna sytuacja finansowa firm tradycyjnych sektorów. • Brak wystarczających środków finansowych na wdrażanie programów restrukturyzacji branżowej. • Brak koordynacji w zakresie wykorzystania funduszy, pochodzących z międzynarodowych instytucji finansowych. • Niska podatność na innowacje tradycyjnych sektorów gospodarki regionu, przestarzała struktura gospodarcza oraz niski poziom nowoczesności produktów wytwarzanych w regionie. • Niedoinwestowanie terenów wiejskich w infrastrukturę techniczną. • Nadmierne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, duża liczba gospodarstw nie prowadzących produkcji towarowej, brak konkurencyjnych, sprawnie działających organizacji rynkowych reprezentujących producentów rolnych. • Ukryte bezrobocie na terenach wiejskich. • Pogarszająca się sytuacja demograficzna regionu, rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny. • Zły stan zdrowia, wysoki wskaźnik zachorowalności i umieralności mieszkańców regionu. • Niechęć grup zagrożonych bezrobociem do zmiany zawodu, usługi szkoleniowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy. • Niska jakość lokalnej infrastruktury socjalnej, niski poziom rozwoju sektora usług socjalnych. • Niewystarczający przyrost miejsc pracy tworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, brak trwałości miejsc pracy w tym sektorze. • Wysoki procent kobiet i ludzi młodych (w tym absolwentów) w łącznej liczbie bezrobotnych. • Liczne braki w infrastrukturze edukacyjnej i naukowej obejmujące, niski poziom
---	---

	<p>współpracy międzyuczelnianej oraz niski stopień komercjalizacji badań naukowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezadawalający rozwój i niedoinwestowanie bazy turystycznej. • Niekorzystna struktura branżowa i własnościowa gospodarki. • Brak wystarczających środków finansowych na dokończenie ważnych dla województwa inwestycji centralnych i wojewódzkich.
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost gospodarczej roli regionu dzięki położeniu nadgranicznemu oraz nowoczesnej sieci transportu transeuropejskiego oraz kluczowej pozycji regionu w strategii rozwoju krajowej i międzynarodowej sieci autostrad. • Możliwość uzyskania międzynarodowego wsparcia finansowego i technicznego. • Wzrastająca dostępność do europejskich programów badawczo-rozwojowych. • Rządowy program wsparcia rozwoju MŚP oraz tworzenia nowych miejsc pracy. • Wzrost nakładów finansowych na inwestycje proekologiczne. • Włączenie regionu w budowane transeuropejskie i globalne systemy transportowe i telekomunikacyjne oraz przyspieszenie budowy przechodzących przez jego obszar dróg tranzytowych wraz z centrami logistycznymi, w tym na kierunku północ – południe. • Napływ kapitału i technologii w powiązaniu z bezpośrednimi inwestycjami w regionie. • Rozwój rolnictwa specjalistycznego i ekologicznego. • Wzrost znaczenia międzynarodowej współpracy regionów w procesie integracji europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spowolnienie tempa rozwoju gospodarczego. • Kryzys finansów publicznych kraju. • Brak zdolności adaptacyjnych wielu firm i sektorów do otwierania gospodarki na rynki światowe, zwłaszcza w odniesieniu do norm jakości. • Brak środków finansowych na rozpoczęte wieloletnie inwestycje krajowe i wojewódzkie • Transgraniczne zanieczyszczenie wód i powietrza. • Wzrost natężenia ruchu pojazdów przy braku wydajnego systemu komunikacji międzyregionalnej. • Brak niezbędnych działań restrukturyzacyjnych w sektorze rolnictwa wobec silnej konkurencji z zewnątrz. • Zbyt wolno przebiegające procesy restrukturyzacji i prywatyzacji. • Przewidywany wzrost liczby bezrobotnych wynikający z realizowanych procesów restrukturyzacji i prywatyzacji oraz wchodzenia w wiek produkcyjny osób z wyżu demograficznego.

III. ZASADY TWORZENIA PROGRAMU ORAZ JEGO BENEFICJENCI

„Program łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” został opracowany w oparciu o podstawowe zasady planowania unijnego, do których należą: partnerstwo, koncentracja, programowanie, dodatkowość i subsydiarność.

Zasada programowania

Na szczeblu krajowym i wojewódzkim polityka rozwoju regionalnego jest prowadzona w oparciu o wieloletnie strategie, programy i plany rozwojowe. Programowanie rozwoju regionalnego ma charakter kompleksowy i komplementarny. Wymusza ono zatem koordynację procesu programowania zarówno na szczeblu centralnym oraz regionalnym, jak i lokalnym. Koordynacja dotyczy zarówno działań podejmowanych w ramach polityki regionalnej przez poszczególnych aktorów procesu rozwoju, a więc władz centralnych, regionalnych, jak i lokalnych, jak wreszcie działań związanych z realizacją poszczególnych polityk strukturalnych (sektorowych), które wywołują skutki przestrzenne.

Zasada koncentracji

Ze względu na ograniczoność środków finansowych, zarówno polityka rozwoju regionalnego państwa, jak i województwa koncentruje działania interwencyjne w obszarach zgodnych ze zdefiniowanym geograficznie terytorium oraz ustala hierarchię priorytetów odpowiadającą ważności sformułowanych celów, przypisując im odpowiednie wielkości wsparcia finansowego. Stosowanie zasady koncentracji wyraża się także poprzez różnicowanie pomocy w zależności od typu beneficjentów. Zasada koncentracji nakazuje zatem skupianie działań zarówno władzy rządowej, jak i władzy samorządowej szczebla regionalnego na wybranych celach, dziedzinach i obszarach priorytetowych.

Zasada dodatkowości

Stosowanie zasady dodatkowości w odniesieniu do polityki regionalnej sprawia, że wysokość wydatków publicznych na bezpośrednią realizację celów rozwoju nie będzie ulegać zmniejszeniu z racji wsparcia finansowego ze strony Wspólnoty. Także jednostki samorządu terytorialnego nie będą zmniejszać poziomu wydatków rozwojowych kosztem otrzymywanych dotacji z budżetu państwa i funduszy strukturalnych, pod rygorem utraty szans na otrzymanie środków wsparcia. Zasada dodatkowości polega zatem na wspieraniu z publicznych środków finansowych zarówno krajowych, jak i wspólnotowych projektów zgodnych z kierunkami rozwoju województwa, przy zaangażowaniu środków własnych wnioskodawców.

Zasada subsydiarności

Zakłada ona, iż wszystkie działania powinny być podejmowane na możliwie najniższym szczeblu, który jest w stanie zrealizować zaplanowane działanie nie powodując uszczuplenia zarówno jakości wyniku tego zadania jak i jego skuteczności. Przeprowadzenie decentralizacji i dekoncentracja realizacji zadań na poziom regionalny w zakresie programowania i zarządzania pozwoli na wytworzenie mechanizmów aktywnej współpracy wszystkich uczestniczących podmiotów oraz przygotowuje władze regionalne do przejęcia odpowiedzialności.

Zasada partnerstwa

W proces przygotowywania, zarządzania, monitorowania i oceny działań interwencyjnych - podobnie jak we wszystkich działaniach prowadzonych w ramach polityki rozwoju regionalnego państwa - będą włączane wszystkie zainteresowane instytucje i

organizacje jak np.: przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, a także przedstawiciele różnych środowisk. Partnerzy społeczni będą istotnym elementem wdrażania polityki rozwoju regionalnego, uczestnicząc w pracach komitetów sterujących i monitorujących oraz różnych ciał doradczych i konsultacyjnych.

Beneficjentów Programu najogólniej można podzielić na dwie grupy, tj.:

- zapewniający miejsca pracy lub tworzący warunki do ich powstania, czyli przedsiębiorcy i gminy z terenu województwa śląskiego,
- otrzymujący pomoc, czyli pracownicy tracący pracę w górnictwie, bezrobotni i zagrożeni bezrobociem a także absolwenci.

IV CELE PROGRAMU, ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI

4.1 Cele programu

Aktualnie realizowane w regionie działania oraz wynikające z planów i dokumentów strategicznych przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji mają na celu takie przeobrażenie regionu, aby stał się w przyszłości silny i nowoczesny. Realizacja „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” powinna zatem przyczynić się do osiągnięcia zamierzonej w „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015” wizji rozwoju określającej województwo jako:

- region inteligentny, dysponujący dużym potencjałem wysoko wykwalifikowanej kadry o dużej innowacyjności i otwartości na współpracę z otoczeniem,
- region o dobrze rozwiniętym systemie kształcenia na poziomie wyższym we wszystkich kierunkach oraz dobrze zorganizowanym przestrzennie systemie szkolnictwa ponadgimnazjalnego,
- region o rozwiniętym i proinnowacyjnym systemie kształcenia ustawicznego oraz trwałym systemie przekwalifikowań zawodowych zwiększającym mobilność zawodową społeczności lokalnych tak miejskich jak i wiejskich, szczególnie szybko reagującym na potrzeby wynikające z przekształceń strukturalnych gospodarki województwa oraz prowadzonych procesów inwestycyjnych,
- region ludzi zdrowych, realizującym podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju, czystego we wszystkich wymiarach środowiska naturalnego i kompletnej infrastruktury ochrony środowiska,
- region podnoszący konkurencyjność swoich tradycyjnych produktów związanych z przetwórstwem węgla kamiennego, produkcją energii, wysoko przetworzonych produktów hutnictwa żelaza i metali kolorowych oraz produktów przemysłu samochodowego,
- region rozwijający nowe produkty szczególnie w dziedzinach: biotechnologii i produktów związanych z usługami medycznymi i rehabilitacyjnymi, nanomateriałów oraz produktów przemysłu związanych z utylizacją zanieczyszczeń i odpadów,
- region rozwijający sektor usług związanych z technikami informacyjnymi i oprogramowaniem komputerowym,
- region wytwarzający produkty pozwalające na zmianę stylu życia, a w szczególności dotyczące budownictwa mieszkaniowego oraz wyposażenia gospodarstw domowych.

Jednym z podjętych przez Zarząd Województwa Śląskiego zadań mających na celu przyspieszenie osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju jest opracowanie i realizacja „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”, w którym jako cel generalny wyznaczono: ***Podniesienie konkurencyjności regionu poprzez restrukturyzację gospodarki, zwiększenie jego atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców na regionalnym rynku pracy.***

Cel ten realizowany będzie między innymi poprzez:

- uruchamianie mechanizmów przyspieszenia wzrostu gospodarczego, połączonego ze zmianą struktury gospodarczej, zdominowanej przez przemysły tradycyjne, na rzecz przemysłów rozwojowych i usług kreujących powstawanie nowych miejsc pracy,
- pomoc osobom, które obejmie restrukturyzacja, zwłaszcza w sektorze górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 w odnalezieniu się w nowej sytuacji życiowej, w zdobyciu nowych lub podniesieniu poziomu posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu lub utworzeniu dla siebie nowego miejsca pracy.

Dla realizacji celu generalnego zawartego w „Programie łagodzenia...” określono następujące priorytety:

- **rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa śląskiego,**
- **wzmocnienie zasobów ludzkich,**
- **wzrost konkurencyjności gospodarki województwa śląskiego.**

4.2 Zgodność celu i priorytetów Programu z dokumentami strategicznymi

Zarówno cel generalny, jak i priorytety „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” są zgodne z celami generalnymi i priorytetami „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015”. Cel generalny Programu o brzmieniu *„Podniesienie konkurencyjności regionu poprzez restrukturyzację gospodarki, zwiększenie jego atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców na regionalnym rynku pracy”* jest zgodny z celami generalnymi „Strategii Rozwoju Województwa...”, które zostały sformułowane w sposób następujący:

- wzrost potencjału ludnościowego, kulturalnego, ekonomicznego oraz konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej,
- rozwój cywilizacyjny regionu, tworzenie nowych miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Priorytet „Programu łagodzenia skutków restrukturyzacji ...” pod nazwą **„Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa śląskiego”** koresponduje w sposób bezpośredni z następującymi priorytetami Strategii:

- wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych (A),
- rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego (D),
- poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu (F).

Priorytet ten jest również zgodny z priorytetami zawartymi w :

- Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR), Regionalnym Programie Operacyjnym (ROP):
  - rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów,
  - rozwój lokalny,
  - wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich,
- Sektorowym Programie Operacyjnym (SOP) Wzrost konkurencyjności gospodarki:
  - rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,
  - wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim,
- SOP Transport – gospodarka morska:
  - zrównoważony gałęziowo rozwój systemu transportowego.

Priorytet „Programu łagodzenia skutków restrukturyzacji ...” pod nazwą **„Wzmocnienie zasobów ludzkich”** odnosi się do następujących priorytetów Strategii:

- wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych (A),
- umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców (B),

Priorytet ten jest również zgodny z priorytetami zawartymi w:

- ZPORR i ROP:
  - wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich,
- SOP Rozwój zasobów ludzkich:
  - aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej,
  - rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy,
- SOP Wzrost konkurencyjności gospodarki:
  - wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim.

Kolejny priorytet „Programu łagodzenia skutków restrukturyzacji ...” pod nazwą **„Wzrost konkurencyjności gospodarki województwa śląskiego”** nawiązuje do priorytetów ze Strategii takich jak wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw (E),

- ZPORR i ROP:
  - rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów,
  - wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich,
- SOP Wzrost konkurencyjności gospodarki:
  - rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,
  - wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim,
- SOP Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich 2004 –2006:
  - rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych.

Zapisy zawarte w „Programie łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” są zgodne z aktualnie prowadzoną polityką państwa, która znalazła wyraz między innymi w ostatnio przyjętych dokumentach takich jak: nowelizacja "Programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003-2006 z wykorzystaniem ustaw antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń", program „Restrukturyzacja i rozwój hutnictwa żelaza i stali w Polsce do 2006 roku” oraz „Kierunki działań rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw od 2003 do 2006 roku”.

V. PRIORYTETY PROGRAMU

5.1 Priorytet 1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności województwa śląskiego.

Rozwój województwa powinien opierać się między innymi na rozbudowie nowoczesnego systemu transportowego, komunikacyjnego i informacyjnego. Udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego oraz zwiększenie dostępności transportowej regionu przyczyni się do poprawy płynności i drożności układów drogowych oraz rozwoju międzyregionalnej i międzynarodowej wymiany gospodarczej województwa. Istotne w tym zakresie są również: rozbudowa centrów logistycznych i terminali transportu kombinowanego.

Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Województwa Śląskiego oznaczać będzie: zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, budowę systemu oczyszczalni ścieków, ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów. Ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego regionu jest rewitalizacja centrów miast i układów wiejskich, tworzenie wielofunkcyjnych ośrodków wiejskich, rewitalizacja terenów poprzemysłowych, przebudowa zdegradowanych lub przeludnionych dzielnic. Inwestycje w tym zakresie przyczynią się do polepszenia standardu życia mieszkańców oraz uzyskania stabilnego i przyjaznego otoczenia dla potencjalnych inwestorów.

Konieczne dla łagodzenia skutków restrukturyzacji gospodarki regionu jest wzmocnienie potencjału instytucji naukowo-edukacyjnych, rozwój instrumentów rynku pracy i instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw poprzez niezbędne inwestycje infrastrukturalne. Inwestycje te wesprą podniesienie jakości działań skierowanych do poszczególnych grup docelowych rynku pracy oraz przedsiębiorców i naukowców.

Włączanie społeczeństwa w gospodarkę opartą na wiedzy wymaga zintegrowanego podejścia w celu tworzenia odpowiedniej infrastruktury łączności oraz zapewnienia dostępu do niezbędnych źródeł informacji przez mieszkańców regionu oraz przedsiębiorstw.

Założenia priorytetu 1 są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, z następującymi jej priorytetami:

„Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych (A)”, w tym cel strategiczny:

- Przeprofilowanie i rozbudowa systemu szkolnictwa średniego i wyższego (C₁)

„Rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego (D)”, w tym cele strategiczne:

- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu (C₁)
- Udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego regionu (C₂)
- Rozwijanie informatyki i telekomunikacji (C₄)

„Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw (E)”, w tym cele strategiczne:

- Wzrost siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw (C₁)
- Rozwijanie badań naukowych oraz aplikacji nowych technologii (C₂)

„Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu (F)”, w tym cele strategiczne:

- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych (C₁)
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami (C₂)
- Polepszenie jakości powietrza (C₃)
- Rewitalizacja terenów poprzemysłowych oraz pogórnich (C₄)
- Zagospodarowanie centrów miast (C₅)
- Przebudowa starych dzielnic zdegradowanych lub przeludnionych (C₆)

- Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych (C₇)
- Kształtowanie ośrodków wiejskich (C₈)

Działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu drogowego

Cele

Jednym z celów działania jest rozbudowa i modernizacja sieci dróg, które poprawią dostępność komunikacyjną oraz umożliwią szybsze i bezpieczniejsze powiązania pomiędzy ośrodkami centralnymi a pozostałymi obszarami województwa śląskiego. Jednocześnie wzrost dostępu do sieci dróg krajowych zwiększy atrakcyjność lokalizacji dla nowych działalności gospodarczych.

Opis działania

Dla realizacji celów działania istotne znaczenie będą miały projekty o charakterze regionalnym polegające na:

- poprawie jakości dróg na wybranych odcinkach pomiędzy centrami gospodarczymi a pozostałymi obszarami województwa śląskiego,
- poprawie jakości dróg na wybranych odcinkach zwiększających dostępność do krajowych sieci,
- poprawie dostępności do lotniska Katowice – Pyrzowice, stacji kolejowych i innych obiektów transportu publicznego,
- budowie i modernizacji mostów, wiaduktów, obwodnic miast,
- wzmocnieniu nawierzchni regionalnej sieci dróg celem osiągnięcia standardów UE w zakresie dopuszczalnego nacisku na oś, bezpieczeństwa i ochrony środowiska,
- wykorzystaniu i integracji różnych środków transportu w aglomeracjach miejskich tworzących wydajną sieć komunikacyjną wewnątrz aglomeracji i zwiększających udział transportu zbiorowego (np. tramwajów, kolei dojazdowej) w obsłudze komunikacyjnej miast,
- rozbudowie i racjonalizacji zintegrowanych systemów transportu publicznego, w tym rozwiązań sterowania ruchem (zielone fale dla transportu miejskiego),
- poprawie dostępności do istniejących i planowanych obiektów przemysłowych,
- odciążeniu układów komunikacyjnych miast, w szczególności ich gospodarczych i zabytkowych centrów,
- przygotowaniu dokumentacji dla projektów transportowych.

Spodziewane efekty

Realizacja działania przyczyni się bezpośrednio do między innymi:

- skrócenia czasu podróży pomiędzy wybranymi ośrodkami,
- zahamowania degradacji i poprawy stanu technicznego dróg, dostosowania ich do przypisanych im klas oraz obowiązujących standardów Unii Europejskiej,
- usuwania wąskich gardeł i poprawy przepustowości dróg,
- poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wzrostu inwestycji zewnętrznych, w tym bezpośrednich inwestycji zagranicznych,
- poprawy funkcjonowania systemu transportu miejskiego w miastach pow. 50 tys. mieszkańców,
- zmniejszenia negatywnego oddziaływania transportu na otoczenie, w tym na warunki życia mieszkańców oraz na środowisko i wartości kulturowe,

- zwiększenia dostępności do infrastruktury transportowej oraz sprawności jej funkcjonowania.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi w ramach działania będą przede wszystkim samorządy wojewódzkie, samorządy powiatowe oraz samorządy gminne.

Działanie 1.2 Tworzenie korzystnych warunków infrastrukturalnych dla rozwoju przedsiębiorstw

Cel

Parki przemysłowe i naukowo-technologiczne dają możliwość zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej, instytucjonalnej, a także tworzenia warunków dla działalności innowacyjnej. Wykorzystują one wyodrębniony majątek po restrukturyzowanych przedsiębiorstwach. W przypadku parków naukowo-technologicznych istotnym elementem jest ich powiązanie z instytucjami naukowo-badawczymi i edukacyjnymi. Współdziałanie wszystkich uczestników przedsięwzięcia pozwala na stworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności, rozwoju usług pomocniczych, zacieśniania powiązań nauki z praktyką gospodarczą.

Innym zorganizowanym kompleksem gospodarczym posiadającym ofertę lokalową oraz usług wspierających małe i średnie firmy są inkubatory przedsiębiorczości, których specyficzną grupę stanowią inkubatory technologiczne. Szczególne w nich miejsce zajmują przedsiębiorcy wywodzący się ze środowiska akademickiego, którzy wdrażają rezultaty prac badawczych prowadzonych w jednostkach naukowych, a także wchodzący w życie zawodowe absolwenci. Celem działania jest ułatwianie przedsiębiorstwom warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury.

Opis działania

Dla realizacji celów działania istotne znaczenie będą miały przedsięwzięcia z zakresu:

- przygotowywania studiów wykonalności, biznes-planów oraz ocen oddziaływania na środowisko dla parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym akademickich),
- realizacji projektów inwestycyjnych związanych z powstawaniem i rozwojem parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym akademickich),
- usług doradczych dla instytucji zarządzających parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi (w tym akademickimi),
- lokalnej infrastruktury drogowej (drogi powiatowe i gminne), w tym w szczególności dotyczące poprawy jakości dróg gminnych i powiatowych zwiększenia możliwości inwestycji oraz dostępności istniejących zakładów przemysłowych.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to:

- ożywienie gospodarcze, aktywizacja zawodowa społeczności lokalnej oraz wzrost konkurencyjności i poprawa atrakcyjności na poziomie regionu,
- stworzenie korzystnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej dla istniejących przedsiębiorstw,
- stworzenie korzystnych warunków rozpoczynania działalności gospodarczej, zwłaszcza nastawionych na rozwój innowacyjnych produktów i technologii,
- wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sferą naukowo-badawczą,
- powstanie nowych miejsc pracy, zwłaszcza w nowoczesnych sektorach gospodarki,

- zagospodarowanie terenów przemysłowych.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą spółki zarządzające parkami przemysłowymi i parkami naukowo-technologicznymi oraz przedsiębiorstwa działające w tych parkach.

Działanie 1.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Cele

Celem działania jest rewitalizacja obiektów i terenów przemysłowych oraz powojaskowych, co znacznie poprawi stan środowiska na tych terenach i umożliwi ich wykorzystanie gospodarcze i społeczne.

Opis działania

Projekty będą polegały na rewitalizacji obiektów i terenów przemysłowych i powojaskowych. W ramach działania realizowane będą kompleksowe projekty z zakresu przywrócenia środowiska na danym obszarze do właściwego stanu (określonego obowiązującymi standardami), powiązane z przygotowaniem terenu do ponownego wykorzystania (np. zakładanie parków, uzbrojenie terenu pod inwestycje) oraz projekty techniczne, takie jak remonty i modernizacja infrastruktury podstawowej, jak również przygotowanie dokumentacji dla tego typu projektów.

W ramach tego działania będzie utworzony fundusz poręczeniowy dla wspólnot mieszkaniowych w celu modernizacji lub remontów budynków i obiektów zbiorowych oraz budynków mieszkalnych, a także adaptacji przyległego terenu, m.in. w celu podniesienia warunków mieszkaniowych oraz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty działania obejmują m.in.:

- wzrost liczby firm i poziomu inwestycji na terenach objętych projektami oraz w ich pobliżu,
- poprawa stanu środowiska naturalnego i ograniczenie zagrożeń,
- zwiększenie dochodów gmin i mieszkańców objętych programem.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie samorządy gminne, wojewódzkie oraz powiatowe a także działające w porozumieniu z nimi inne podmioty, jak również wspólnoty mieszkaniowe.

Działanie 1.4 Rozwój instytucjonalny

1.4.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy

Cele

Funkcjonowanie elastycznego rynku pracy wymaga przede wszystkim wzmocnienia instytucji obsługi tego rynku oraz wzbogacenie zbioru instrumentów, jakimi posługują się urzędy pracy oraz inne podmioty (np. organizacje pozarządowe, biura pośrednictwa pracy, instytucje szkoleniowe) działające na rzecz osób poszukujących pracy, bezrobotnych oraz kadr przedsiębiorstw.

Opis działania

Działanie dotyczy: rozwoju instytucjonalnej obsługi rynku pracy; rozwoju sieci usług informacji i poradnictwa zawodowego, rozwoju systemu szkoleń dla bezrobotnych, osób zagrożonych bezrobociem lub poszukujących pracy, a także kadr. Realizacja działania obejmować będzie:

- diagnozę warunków funkcjonowania służb zatrudnienia i określanie niezbędnych działań służących ich poprawie,
- rozwijanie systemu podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji rynku pracy i działania służące zwiększeniu kwalifikacji tych osób,
- działania na rzecz kreowania i wdrażania nowych, efektywnych narzędzi i technik pracy w służbach zatrudnienia uwzględniających nowoczesne technologie komunikacji i informacji,
- doskonalenie standardów usług w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego oraz usług zatrudnienia,
- działania sprzyjające zwiększeniu możliwości oddziaływania organizacji pozarządowych na rynek pracy,
- doskonalenie dialogu społecznego i rozwijanie współpracy z partnerami społecznymi oraz innymi podmiotami niepublicznymi (np. samorządy zawodowe, izby gospodarcze) w obszarze kształcenia i szkolenia osób bezrobotnych, zagrożonych bezrobociem i poszukujących pracy,
- rozwój, doskonalenie oraz upowszechnianie metod i narzędzi informacji i poradnictwa zawodowego (w tym wykorzystujących nowoczesne technologie),
- doskonalenie kwalifikacji doradców zawodowych,
- rozwój sieci instytucji informacji i poradnictwa zawodowego (zwiększenie liczby i rodzajów jednostek, wzbogacenie wyposażenia oraz zróżnicowanie ich form działania);
- promocja problematyki planowania rozwoju zawodowego dla zwiększenia mobilności i szans na rynku pracy,
- badanie potrzeb szkoleniowych osób bezrobotnych, zagrożonych bezrobociem i poszukujących pracy,
- rozwijanie modułowych programów szkoleń dla potrzeb rynku pracy,
- tworzenie rejestru i zbioru danych o instytucjach szkolących, realizujących programy szkoleniowe finansowane ze środków publicznych,
- podnoszenie kwalifikacji kadr szkolących bezrobotnych, zagrożonych bezrobociem i poszukujących pracy,
- rozwijanie i promocja trójstronnych umów szkoleniowych na szkolenie bezrobotnych.
- identyfikacja barier w aktywizowaniu osób bezrobotnych i wdrożenie mechanizmów ich eliminowania,
- badanie zmian w sferze zatrudnienia i zapotrzebowania na kwalifikacje na rynku pracy;
- doskonalenie systemu zachęt do inwestowania w szkolenia,
- budowanie strategii rozwoju kadr;
- ocena efektywności i trafności stosowanych instrumentów rynku pracy;
- identyfikacja programów rynku pracy o najwyższej skuteczności i ich upowszechnianie.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty działania obejmują m.in.:

- zrekonstruowanie sposobu funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w taki sposób, aby w strukturze zadań dominowały zadania związane z realizacją usług aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu,
- wzmocnienie kadrowe służb urzędów pracy odpowiedzialnych za informację i poradnictwo zawodowe,

- optymalizacja rozwiązań systemowych (organizacyjno-prawnych) w obszarze kształcenia ustawicznego oraz usprawnienie wprowadzania ich w życie podniesienie jakości kształcenia ustawicznego.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- instytucje rynku pracy:
  - publiczne instytucje rynku pracy, w tym urzędy pracy,
  - organizacje pozarządowe,
  - instytucje szkoleniowe,
  - instytucje informacji i poradnictwa zawodowego,
- administracja samorządowa wszystkich szczebli,
- partnerzy społeczni (związki zawodowe, organizacje pracodawców),
- pracodawcy,
- samorzady zawodowe, izby gospodarcze.

Działanie 1.4 Rozwój instytucjonalny

1.4.2 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw

Cel

W latach dziewięćdziesiątych dynamicznemu rozwojowi przedsiębiorczości, zwłaszcza małej i średniej, towarzyszyły równie szybkie zmiany w sektorze instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorców. W okresie tym powstało wiele instytucji zrzeszających przedsiębiorców (izby gospodarcze, samorzady gospodarcze itp.) oraz podmioty świadczące usługi o charakterze informacyjnym, doradczym czy też szkoleniowym dla przedsiębiorstw. Przy stosunkowo dużej liczbie tego typu podmiotów, ich słabością jest stosunkowo ograniczone sieciowanie. Sytuacja ta znacząco ogranicza możliwości szybkiego zwiększania potencjału w zakresie dostarczania przedsiębiorcom kompleksowego pakietu usług, utrudnia sprawne dostosowywanie się do zmian dokonujących się w środowisku zewnętrznym oraz efektywne docieranie z ofertą do wszystkich zainteresowanych.

Celem działania jest poprawa dostępu przedsiębiorców do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje wspierania biznesu.

Opis działania

Działanie wdrażane będzie poprzez:

- Realizację projektów poprawiających ofertę instytucji oraz sieci instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorstw,
- Wsparcie dla powstawania regionalnych sieci instytucji wspierania biznesu,
- Wdrażanie projektów zgłaszanych przez instytucje wspierania biznesu, świadczące usługi wyspecjalizowane,
- Wspieranie projektów realizowanych we współpracy z zagranicznymi instytucjami wspierania biznesu,
- Projekty inwestycyjne niezbędne dla właściwego funkcjonowania instytucji wspierania biznesu świadczących usługi wyspecjalizowane oraz sieci instytucji wspierania biznesu,
- Realizację projektów związanych z działalnością promocyjną instytucji wspierających przedsiębiorstwa,
- Studia i ekspertyzy związane z problematyką działania

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania:

- zwiększenie dostępności przedsiębiorców do usług świadczonych przez wyspecjalizowane instytucje,
- poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, w tym ich dostosowania do bieżących potrzeb klientów oraz szybko dokonujących się zmian w środowisku funkcjonowania biznesu,
- rozwój nowych usług dla przedsiębiorców,
- wzmocnienie i rozwój istniejących sieci instytucji otoczenia biznesu, w tym ich internacjonalizacji,
- wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z zewnętrznych usług poprawiających efektywność funkcjonowania firm na rynku,
- wzrost innowacyjności organizacyjnej i technologicznej w przedsiębiorstwach.

Beneficjenci ostatecznymi

Beneficjentami ostatecznymi będą instytucje wspierania biznesu oraz sieci tych instytucji.

Działanie 1.5 Rozwój systemów intermodalnych

Cel

Jego celem jest stworzenie sprawnego systemu przewozów ładunków różnymi gałęziami transportu, poprzez budowę terminali przeładunkowych na bazie istniejącej infrastruktury kolejowej oraz ich rozwój do postaci centrów logistycznych.

Realizacja tego celu pozwoli zwiększyć udział kolei w przewozach ładunków, a tym samym usprawnić proc przewozu, obniżyć koszty transportu i wpłynąć korzystnie na środowisko. Zapewni to lepszą integrację różnych gałęzi transportu poprzez stworzenie łańcuchów transportowych łączących przewóz, czynności ładunkowe i usługi logistyczne.

Opis działania

Działanie polegać będzie na realizacji projektów inwestycyjnych związanych z:

- powstawaniem kolejowych terminali przeładunkowych oraz ich dalszą ewolucją w kierunku centrów logistycznych,
- poprawą jakości lokalnej infrastruktury drogowej, umożliwiającej rozwój terminali przeładunkowych, centrów logistycznych oraz ich otoczenia.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to między innymi:

- zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach towarów dzięki wykorzystaniu terminali przeładunkowych i centrów logistycznych,
- poprawa stanu środowiska poprzez zwiększenie udziału transportu kolejowego kosztem transportu samochodowego,
- tworzenie nowych miejsc pracy (szacuje się, że w multimodalnych centrach logistycznych i ich otoczeniu funkcjonalnym powstanie 1500 – 3000 nowych miejsc pracy,
- rozwój podmiotów działających w branży logistycznej,
- powstawanie małych i średnich firm w otoczeniu terminali przeładunkowych i centrów logistycznych,
- zwiększenie konkurencyjności gospodarki.

Beneficjenci ostatecznymi

Beneficjentami ostatecznymi będą podmioty gospodarcze współtworzące centra logistyczne i terminale przeładunkowe.

5.2 Priorytet 2: Wzmocnienie zasobów ludzkich

Obecne instrumenty aktywizacji zawodowej w województwie śląskim są niewystarczające do tego, aby odpowiedzieć na napływ kolejnej grupy bezrobotnych w związku z restrukturyzacją górnictwa i hutnictwa. Poziom wykształcenia mieszkańców regionu będzie miał decydujący wpływ na rozwój gospodarki. Wymaga to rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego oraz usprawnienia funkcjonowania regionalnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego.

Priorytet nastawiony na rozbudowę szkolnictwa wyższego w regionie odpowiada zamierzeniom rozwojowym uczelni wyższych, a także uwzględnia szybki rozwój niepublicznych szkół wyższych. Działania strategiczne będą koncentrować się na wsparciu istniejących szkół wyższych - publicznych i prywatnych, które zamierzają poszerzyć bazę, formy i specjalności kształcenia oraz liczbę kształconych studentów.

Rozwój zdolności adaptacyjnych mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych wymaga wdrożenia systemu kształcenia ustawicznego umożliwiającego podnoszenie posiadanych kwalifikacji oraz reorientację zawodową mieszkańców. Działania te przyczynią się do ograniczenia negatywnych skutków procesów restrukturyzacji gospodarki województwa. Regionalny system kształcenia ustawicznego oraz orientacji zawodowej może być tworzony na bazie już istniejących jednostek edukacyjnych publicznych i prywatnych oraz jednostek monitorujących zmiany na regionalnym rynku pracy.

Dostosowanie systemu edukacji i szkoleń do wymagań społeczeństwa opartego na wiedzy pociąga za sobą znaczący wzrost inwestycji w rozwój zasobów ludzkich *per capita*, a w szczególności zwiększenie nakładów na wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w procesie uczenia.

Działania realizowane w ramach priorytetu nakierowane będą zarówno na osoby bezrobotne (w tym długotrwale), osoby dopiero wchodzące na rynek pracy, osoby bezpośrednio zagrożone utratą pracy, jak i na instytucje wdrażające aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu poprzez wyposażenie ich w odpowiednie instrumentarium i zapewnienie warunków do wdrożenia nowych metod i technik pracy.

Jednym z potencjalnych czynników rozwojowych regionu jest powstanie nowych przedsiębiorstw, które stworzą nowe miejsca pracy. Dlatego promocja edukacji w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, elastyczne formy stosunków pracy, podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw, wprowadzanie innowacji i zwiększony dostęp do nowych technologii to najważniejsze zadania na najbliższe lata.

Podejmowane wsparcie w ramach priorytetu 2 ma za zadanie między innymi:

- uelastycznienie i zwiększenie mobilności zawodowej zasobów ludzkich,
- promowanie nowych form działalności gospodarczej sprzyjających powstaniu nowych możliwości zatrudnienia dla pracujących w branżach restrukturyzowanych, a także związanych z sektorem rolnictwa i przemysłem tradycyjnym,
- poprawa możliwości inwestycyjnych lokalnych firm oraz umiejętności zawodowych kadry zarządzającej i pracowników,
- wspomaganie procesu tworzenia regionalnych systemów innowacyjnych opartych na współpracy instytucji akademickich i naukowo-badawczych z lokalnymi firmami,
- podniesienie jakości i dostępności miejsc pracy w regionie,

- wspomaganie lokalizacji nowych inwestycji zewnętrznych.

Założenia priorytetu 2 są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, z priorytetem:

„Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych (A)”

Priorytet ten realizują następujące cele strategiczne:

- Przeprofilowanie i rozbudowa systemu szkolnictwa średniego i wyższego (C₁)
- Rozszerzenie skali i zasięgu przekwalifikowań zawodowych i rozszerzenie dokształcania zawodowego (C₂)

Działanie 2.1 Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz wzmocnienie systemu edukacji ustawicznej osób dorosłych.

Cel

Celem działania jest doskonalenie systemu elastycznego reagowania szkół, uczelni i placówek kształcenia zawodowego na potrzeby zmieniającego się rynku pracy oraz zwiększenie efektywności kształcenia ustawicznego w celu przygotowania osób dorosłych do wymagań rynku pracy.

Opis działania

Działanie obejmować będzie wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w celu lepszego dostępu do rynku pracy, edukację na rzecz społeczeństwa informacyjnego, rozwój poradnictwa i doradztwa zawodowego, podnoszenie jakości kształcenia, rozwój systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli i nauczycieli akademickich oraz ułatwienia dostępu osobom dorosłym do zróżnicowanej oferty edukacyjnej. Projekty obejmować będą:

- wyrównywanie poziomu wiedzy oraz wspieranie motywacji edukacyjnej uczniów pochodzących z terenów wiejskich i środowisk zaniedbanych,
- wspieranie e-Edukacji - wyposażenie szkół i placówek oświatowych w sprzęt komputerowy i oprogramowanie do wykorzystania w procesie kształcenia,
- rozwój systemu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach oświatowych,
- upowszechnianie i modernizacja systemu informacyjnego w zakresie poradnictwa zawodowego i orientacji zawodowej,
- dostosowywanie podstaw programowych i programów nauczania do wymagań rynku pracy i nowych technologii,
- modernizację bazy dydaktycznej szkół i placówek umożliwiającą uzyskiwanie kwalifikacji dostosowanych do wymagań rynku pracy,
- wspieranie systemu egzaminów zewnętrznych,
- dostosowanie oferty edukacyjnej szkół wyższych w zakresie kształcenia nauczycieli do aktualnych potrzeb,
- doskonalenie czynnych zawodowo nauczycieli,
- podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich,
- akredytację instytucji prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych:
  - tworzenie ram instytucjonalnych akredytacji,
  - przygotowanie kadry w zakresie postępowania akredytacyjnego,
  - monitorowanie działalności instytucji akredytowanych,
- kształcenie na odległość:

- przygotowanie programów i pakietów edukacyjnych (materiałów dla uczniów i nauczycieli) do kształcenia na odległość,
- przygotowanie kadry dydaktycznej do kształcenia na odległość,
- badanie efektywności kształcenia na odległość.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania obejmują m.in.:

- podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa;
- zróżnicowanie ofert edukacyjnych ukierunkowanych na podnoszenie wiedzy i kwalifikacji młodzieży i dorosłych,
- zindywidualizowanie ścieżek edukacyjnych ze względu na różny poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia kształcenia na odległość i kształcenia modułowego;
- zwiększenie udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym;
- podniesienie jakości pracy placówek prowadzących kształcenie i doksztalcenie oraz ich doskonalenie między innymi poprzez modernizację wyposażenia;
- poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw;
- wzmocnienie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem naukowo-badawczym;
- upowszechnienie nowych form organizacji pracy;
- upowszechnienie informacji w zakresie tworzenia nowych przedsiębiorstw.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- studenci kierunków nauczycielskich szkół wyższych,
- nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,
- nauczyciele akademicy,
- szkoły ponadgimnazjalne,
- szkoły wyższe,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- biblioteki pedagogiczne,
- centra kształcenia ustawicznego,
- centra kształcenia praktycznego,
- Centralna i okręgowe komisje egzaminacyjne,
- kuratoria oświaty,
- organy prowadzące szkoły i placówki,
- szkoły i placówki prowadzące kształcenie dla dorosłych,
- pracownicy kuratoriów oświaty,
- placówki niepubliczne prowadzące kształcenie ustawiczne.

Działanie 2.2 Reorientacja zawodowa

Cel

Ogólnym celem działania jest wsparcie procesu przemian gospodarczych i ograniczenie społecznie negatywnych skutków tego procesu w poszczególnych regionach. Cele szczegółowe obejmują między innymi:

- zmianę kwalifikacji zawodowych mieszkańców na obszarach objętych restrukturyzacją branż i sektorów, w tym na obszarach wiejskich,

- wyposażenie w umiejętności umożliwiające ponowne zatrudnienie i wykonywanie nowych zawodów osób zagrożonych i zmuszonych do zmiany profilu zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych i adaptacyjnych,
- zapewnienie powszechnej dostępności do usług doradztwa zawodowego dla zmuszonych do reorientacji zawodowej we wszystkich regionach.

Podstawowym warunkiem zwiększania konkurencyjności gospodarki w fazie restrukturyzacji jest identyfikacja oraz wspomaganie grup osób zagrożonych i tracących zatrudnienie w wyniku procesów rozwojowych i restrukturyzacyjnych. W związku z zakładanymi zmianami struktury gospodarki w województwie śląskim oraz struktury zatrudnienia, do takich grup zalicza się w szczególności:

- pracowników przemysłów tradycyjnych, takich jak górnictwo (zwłaszcza węgla kamiennego), hutnictwo żelaza, metali kolorowych, lekki, a także innych branż nie mogących sprostać warunkom konkurencji na jednolitym rynku europejskim.
- pracowników gospodarstw rolnych oraz członków ich rodzin.

Opis działania

Realizowane projekty skupiać się będą głównie na osobach zagrożonych utratą zatrudnienia. Projekty powinny sprzyjać przemieszczaniu się zasobów pracy w szczególności do sektora usług. Jednocześnie skoncentrowanie działań w obszarach problemowych pozwoli na przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia grup, które w wyniku trudnej sytuacji życiowej spowodowanej brakiem zatrudnienia znalazły się na marginesie życia społecznego.

Projekty będą wdrażane m.in. przez wyspecjalizowane instytucje i zostaną skierowane na:

- szkolenia i kursy w zakresie zmian kwalifikacji zawodowych,
- staże związane z programem przekwalifikowania,
- subsydiowanie miejsc pracy,
- usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych kwalifikacji i umiejętności.

Jednocześnie wspomagana będzie budowa systemu identyfikacji i informacji o osobach, które należy poddać reorientacji zawodowej.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to między innymi:

- zwiększenie zatrudnienia poza tradycyjnymi sektorami (rolnictwo, przemysł wydobywczy),
- zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców regionu,
- zwiększenie dostępności usług w zakresie doradztwa zawodowego, w szczególności dla mieszkańców obszarów wiejskich,
- rozwój regionalnych systemów identyfikacji osób i pomocy w przekwalifikowaniu.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi, będą głównie:

- pracownicy przemysłów tradycyjnych, takich jak górnictwo węgla kamiennego, hutnictwo żelaza, metali kolorowych, przemysł lekki, a także innych branż nie mogących sprostać warunkom konkurencji na jednolitym rynku europejskim,
- rolnicy i ich rodziny, których gospodarstwa nie będą mogły sprostać warunkom panującym na jednolitym rynku europejskim, i nie mogą liczyć na pomoc w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,
- zatrudnieni w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego zagrożonych likwidacją zakładu pracy w wyniku wejścia Polski do UE,
- najemni pracownicy gospodarstw rolnych oraz ich rodziny.

Działanie 2.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Cel

Celem działania jest ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn.

Opis działania

Działanie dotyczy różnorodnych form wsparcia dla bezrobotnych i osób bezpośrednio zagrożonych utratą pracy i realizowane będzie poprzez:

- wspieranie osób bezrobotnych poprzez zindywidualizowane programy wsparcia, obejmujące kreowanie motywacji do poszukiwania pracy i wyposażające uczestników w kwalifikacje ułatwiające uzyskanie zatrudnienia, w tym korzystanie z najnowszych osiągnięć technologicznych;
- promocję i wsparcie samozatrudnienia oraz prowadzenia działalności gospodarczej;
- wdrażanie programów specjalnych i innowacyjnych;
- organizowanie działań doradczych i aktywizujących bezrobotnych;
- promowanie inicjatyw samoorganizacji i samopomocy bezrobotnych oraz wsparcie techniczne tych inicjatyw;
- wspieranie otoczenia społecznego osób bezrobotnych (wspieranie członków rodzin i innych osób zależnych);
- wsparcie osób bezpośrednio zagrożonych utratą pracy.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania obejmują m.in.:

- objęcie w 2006 r. różnymi formami działań aktywizacyjnych większej liczby osób długotrwale bezrobotnych;
- poprawę sytuacji młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym i grup szczególnego ryzyka;
- zmniejszenie liczby osób korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej;
- uzyskanie większej skuteczności działań poprzez aktywizację podmiotów pracujących na rzecz integracji społecznej i zawodowej grup szczególnego ryzyka.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- osoby bezrobotne pozostające bez pracy do 24 miesięcy,
- osoby bezpośrednio zagrożone utratą pracy,
- członkowie rodzin osób bezrobotnych i inne osoby zależne.

Działanie 2.4 Integracja zawodowa i społeczna grup szczególnego ryzyka

Cel

Celem działania jest ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne, w tym osób niepełnosprawnych, do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego, a także udzielenie wielostronnego wsparcia kobietom w zakresie rynku pracy, prowadzące do wzrostu poziomu zatrudnienia kobiet oraz podwyższenia ich statusu ekonomicznego i społecznego.

Opis działania

Działanie dotyczy:

- wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie integracji zawodowej i społecznej,
- rozwoju systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, uwrażliwienia środowisk lokalnych i pracodawców na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i jej skutkom,
- wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy; poprawy skuteczności systemu wspierania osób niepełnosprawnych, oddziaływania na pracodawców w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- wsparcia kobiet na rynku pracy i dążenia do wzrostu stopy ich zatrudnienia, rozwoju systemu wspierania kobiet w sferze gospodarczej i edukacyjnej, zwiększającego ich szanse na rynku pracy, tworzenia warunków sprzyjających godzeniu ról zawodowych i społecznych.

Działaniem zostaną objęte osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych, znaleźć zatrudnienie i usamodzielnic się. Będzie się ono koncentrować na dwóch szczególnych grupach odbiorców: młodzieży trudnej oraz osobach kwalifikujących się do korzystania z pomocy społecznej.

Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie integracji zawodowej i społecznej realizowane będzie poprzez:

- wspieranie dążenia do samodzielności, czyli wykształcenie takich postaw i umiejętności, które pozwolą na podejmowanie decyzji i działań umożliwiających rozwiązanie własnych problemów życiowych;
- wspieranie osób z trudnościami w nauce w celu zapobiegania porzucaniu szkoły oraz ułatwianie powrotu do systemu kształcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych;
- zwiększanie szans na uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia, obejmujące diagnozowanie potencjału i możliwości rozwoju zawodowego oraz wspieranie zdobywania i doskonalenia kwalifikacji zawodowych;
- wsparcie zatrudnienia socjalnego,
- umożliwienie szerszego dostępu do szkoleń, różnych form terapii i zatrudnienia poprzez działania towarzyszące;
- zapobieganie patologiom społecznym, takich jak alkoholizm, narkomania i przestępczość wśród ludzi młodych;
- promocję wolontariatu, organizowanie grup wsparcia i samopomocy.

Rozwój systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:

- wsparcie przy tworzeniu i organizacji centrów integracji społecznej;
- zwiększenie skuteczności działania instytucji poprzez wsparcie kadry pracującej z grupami szczególnego ryzyka,
- wypracowanie i wdrożenie metod badań nad efektywnością podejmowanych działań na rzecz grup szczególnego ryzyka;
- rozwój systemu informacji umożliwiającego kadrze i osobom z grup docelowych uzyskanie informacji na temat realizowanych programów i działań oraz możliwości uczestnictwa w nich.

Uwrażliwienie środowisk lokalnych i pracodawców na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i jej skutkom:

- aktywizacja społeczności lokalnych w kierunku zapobiegania i zwalczania procesów marginalizacji, na które narażone są grupy szczególnego ryzyka,
- promocja, przygotowanie i wsparcie pracodawców do zatrudnienia osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy:

- promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w szczególności: absolwentów, osób długotrwale pozostających bez pracy oraz wkraczających na rynek pracy po raz pierwszy, włączając wsparcie dla zakładania własnej działalności gospodarczej i samozatrudnienia;
- wspieranie elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia osób niepełnosprawnych (telepraca, praca na żądanie, praca na telefon).

Poprawa skuteczności systemu wspierania osób niepełnosprawnych:

- kształtowanie umiejętności instytucji rynku pracy w zakresie udzielania aktywnej pomocy osobom niepełnosprawnym, aktywnego tym umiejętności aktywnego nawiązywania kontaktów z pracodawcami i poszukiwania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- wspieranie procesu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym osób o znaczących ograniczeniach funkcjonalnych, poprzez doskonalenie doradztwa i poradnictwa zawodowego oraz rozszerzenie zakresu usług (w tym prowadzenia opieki w pierwszych tygodniach zatrudnienia osoby niepełnosprawnej);
- tworzenie i aktualizacja centralnej i regionalnych baz danych dotyczących niepełnosprawności (m.in. osób niepełnosprawnych, służb, instytucji i organizacji działających na rzecz tych osób, infrastruktury i jej przystosowania), w tym badania służące ocenie stopnia zaspokojenia potrzeb związanych z niepełnosprawnością, a także podnoszenie kwalifikacji podmiotów realizujących powyższe zadania.

Oddziaływanie na pracodawców w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych:

- upowszechnianie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy m.in. poprzez wspieranie pracodawców podejmujących szkolenia personelu w zakresie pracy i współpracy z osobami niepełnosprawnymi.

Wsparcie kobiet na rynku pracy:

- wspieranie dostępu kobiet do zdobywania wiedzy, efektywnych szkoleń zawodowych, usług doradczych i pośrednictwa pracy, także poza tradycyjnymi dla kobiet obszarami zatrudnienia;
- promowanie ustawicznego inwestowania w siebie i elastycznego podejścia do zawodu;
- wspieranie kobiet pracujących na własny rachunek oraz prowadzących małe i średnie przedsiębiorstwa;
- wspieranie szans kobiet w zakresie uzyskiwania dochodu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet z obszarów wiejskich;
- promowanie nowoczesnych standardów i form zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii;
- promowanie wdrażania programów innowacyjnych;
- promowanie inicjatyw samoorganizacji i inicjatyw lokalnych na rzecz kobiet;
- umożliwienie szerszego dostępu do programów wsparcia i zatrudnienia poprzez działania towarzyszące np. organizowanie opieki nad osobami zależnymi.

Rozwój systemu wspierania kobiet:

- badania i analizy sytuacji kobiet na rynku pracy;
- przełamywanie stereotypów w sferze podziału zawodów na tradycyjnie męskie i kobiece;
- wsparcie podmiotów działających na rzecz kobiet;
- wspieranie rozwoju systemu informacji na temat programów i działań na rzecz kobiet oraz zasad uczestnictwa.

Godzenie ról zawodowych i społecznych:

- promowanie elastycznych form zatrudnienia, pozwalających kobietom i mężczyznom na godzenie ról zawodowych i rodzicielskich;
- promowanie współodpowiedzialności kobiet i mężczyzn oraz partnerskiego modelu w realizacji obowiązków rodzicielskich i domowych;
- tworzenie warunków większej dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych nad małymi dziećmi, warunkujące godzenie ról zawodowych i społecznych.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania obejmują m.in.:

- objęcie w latach 2004-2006 absolwentów rejestrujących się w urzędach pracy formami indywidualnego wsparcia;
- objęcie działaniami aktywizacyjnymi, podejmowanymi przez publiczne służby, większej populacji osób bezrobotnych;
- objęcie w 2006 r. różnymi formami działań aktywizacyjnych większej liczby osób długotrwale bezrobotnych;
- poprawę sytuacji młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym i grup szczególnego ryzyka;
- zmniejszenie liczby osób korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej;
- uzyskanie większej skuteczności działań poprzez aktywizację podmiotów pracujących na rzecz integracji społecznej i zawodowej grup szczególnego ryzyka

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- instytucje rynku pracy,
- partnerzy społeczni,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje zajmujące się osobami niepełnosprawnymi,
- pracownicy instytucji pomocy społecznej i innych działających na rzecz pomocy społecznej,
- instytucje, w tym organizacje pozarządowe, i kadra nauczycieli, wychowawców oraz instruktorów pracujących z młodzieżą trudną,
- administracja samorządowa,
- wolontariusze,
- pracodawcy,
- osoby niepełnosprawne, w szczególności:
  - wkraczające po raz pierwszy na rynek pracy,
  - długotrwale bezrobotne,
  - podejmujące samodzielną działalność gospodarczą,
  - mające największe trudności z wejściem na rynek pracy,
- kobiety mające problemy ze znalezieniem pracy, o niskich i zdezaktualizowanych kwalifikacjach,
- kobiety powracające na rynek pracy po długiej nieobecności,
- kobiety z obszarów wiejskich,
- kobiety posiadające kwalifikacje w zawodach nietradycyjnych,
- kobiety prowadzące własną działalność gospodarczą lub chcące ją rozpocząć,
- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej:
  - osoby długotrwale bezrobotne,
  - alkoholicy i narkomani poddający się procesowi leczenia,
  - bezdomni,

- byli więźniowie,
- uchodźcy z problemami z integracją,
- młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych.
- osoby w wieku 15-24 lat, które:
  - nie uczą się, nie pracują i nie są zarejestrowane jako bezrobotne;
  - uczą się w szkołach ponadpodstawowych albo w formach pozaszkolnych, ale sprawiają trudności wychowawcze i mają poważne kłopoty w nauce;
  - pochodzą ze środowisk ubogich i zagrożonych patologią społeczną (w tym z rodzin niezaradnych, wchodzących w kolizję z prawem).

Działanie 2.5 Perspektywy dla młodzieży

Cel

Celem działania jest udzielenie takiego wsparcia młodzieży, w tym absolwentów wszystkich typów szkół, aby nie stawali się i nie pozostawali bezrobotnymi.

Opis działania

Działanie dotyczy różnorodnych form wsparcia dla młodzieży, w tym absolwentów wszystkich szkół i będzie realizowane poprzez:

- promowanie i wspieranie zatrudnienia w sektorze małych i średnich przedsiębiorstwach;
- promowanie i wspieranie zatrudnienia w trzecim sektorze między innymi poprzez kierowanie młodzieży do prac społecznie użytecznych;
- realizację programów specjalnych i innowacyjnych dla młodzieży;
- promowanie i wspieranie samozatrudnienia młodzieży (w tym wsparcie finansowe na podejmowanie własnej działalności gospodarczej);
- wspieranie kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy;
- promocję i wspieranie wolontariatu;
- upowszechnianie informacji o rynku pracy.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania obejmują m.in.:

- podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa;
- objęcie w latach 2004-2006 absolwentów rejestrujących się w urzędach pracy formami indywidualnego wsparcia.
- inicjowanie i wzmocnienie współpracy między światem nauki i edukacji a gospodarką (staże pracowników w instytucjach naukowo-badawczych, studia podyplomowe, staże w przedsiębiorstwach, subsydiowane zatrudnienie dla studentów i absolwentów).

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- bezrobotna młodzież do 24 roku życia,
- absolwenci wszystkich typów szkół,
- osoby młode do 24 roku życia chcące rozpocząć działalność gospodarczą.

Działanie 2.6 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości.

Cel

Celem działania jest podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz promocja przedsiębiorczości.

Opis działania

Działanie dotyczy wsparcia kadr zarządzających i pracowników istniejących przedsiębiorstw, wzmocnienia współpracy pomiędzy światem nauki a gospodarką, promocji nowych form organizacji pracy oraz promocji przedsiębiorczości poprzez:

- doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających oraz pracowników przedsiębiorstw, zwłaszcza innowacyjnych;
- inicjowanie i wzmocnienie współpracy między światem nauki i edukacji a gospodarką (staże pracowników w instytucjach naukowo-badawczych, studia podyplomowe, staże w przedsiębiorstwach, subsydiowane zatrudnienie dla studentów i absolwentów);
- ułatwienie wprowadzania nowych form zatrudnienia i nowych form organizacyjnych (w tym pracy czasowej, rotacji pracy, telepracy), dostosowanie organizacji i form zatrudnienia w kontekście zmian technologicznych z uwzględnieniem poprawy warunków pracy oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych;
- promocję przedsiębiorczości i zatrudnienia - wspieranie osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą poprzez zapewnienie dostępu do informacji oraz podstawowych usług doradczych.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania obejmują m.in.:

- podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa;
- zróżnicowanie ofert edukacyjnych ukierunkowanych na podnoszenie wiedzy i kwalifikacji młodzieży i dorosłych;
- zindywidualizowanie ścieżek edukacyjnych ze względu na różny poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia kształcenia na odległość i kształcenia modułowego;
- zwiększenie udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym;
- podniesienie jakości pracy placówek prowadzących kształcenie i dokształcanie oraz ich doskonalenie;
- poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw;
- wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem naukowo-badawczym;
- upowszechnienie nowych form organizacji pracy,
- upowszechnienie informacji w zakresie tworzenia nowych przedsiębiorstw.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie:

- przedsiębiorcy, pracodawcy, pracownicy,
- organizacje pracodawców i pracowników,
- ośrodki wspierania przedsiębiorczości,
- osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą.

Działanie 2.7 Aktywizacja i reorientacja zawodowa oraz działania osłonowe dla osób tracących pracę w wyniku restrukturyzacji sektora górniczego.

Cel

Celem działania jest ożywienie aktywności zawodowej pracowników odchodzących z sektora górnictwa węgla kamiennego pozwalającej na ich przystosowanie się do nowych warunków gospodarczych oraz wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Opis działania

Działanie ma ułatwić podjęcie zatrudnienia w sektorach niezwiązanych z górnictwem oraz zwiększyć mobilność osób na rynku pracy.

Zakres działania obejmować będzie:

- aktywizację zawodową poprzez usługi w zakresie:
  - pośrednictwa pracy,
  - doradztwa zawodowego,
  - szkoleń,
- stypendium na przekwalifikowanie :
  - szkolenie przekwalifikujące,
  - świadczenie na przekwalifikowanie ,
- pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy,
- refundacja części kosztów poniesionych przez pracodawcę w okresie szkolenia pracownika – praktycznej nauki zawodu – przez okres 12 miesięcy.

Spodziewane efekty

W wyniku realizacji działania przewidywane są następujące efekty:

- ograniczenie negatywnych skutków zwolnień,
- zapobieżenie bezrobociu osób tracących pracę w górnictwie i w jednostkach współpracujących z górnictwem w związku z restrukturyzacją tej branży,
- podniesienie poziomu usług,
- aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych,
- poprawa jakości zasobów ludzkich w regionie,
- pobudzenie przedsiębiorczości.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi działania będą głównie:

- pracownicy tracący pracę w górnictwie węgla kamiennego,
- przedsiębiorcy oferujący i tworzący nowe miejsca pracy.

5.3 Priorytet 3: Wzrost konkurencyjności gospodarki województwa śląskiego

Zakłada się pilną potrzebę wzmocnienia innowacyjności gospodarki regionu poprzez rozwój nowych działalności, nowych produktów i nowych przedsiębiorstw. Jest to wymóg wynikający z nieuchronności zachodzących procesów schyłkowych, które dotyczą tradycyjne sektory gospodarki Województwa Śląskiego.

Do głównych sektorów dominujących nadal w strukturze gospodarczej regionu, należą restrukturyzowany sektor węglowy, stalowy i koksowniczy. Z drugiej strony region dysponuje wieloma atutami pozwalającymi na rozwój działalności zaawansowanych technologicznie. Te atuty związane są z kulturą przemysłową, wykwalifikowanymi kadrami oraz zapleczem edukacyjnym i naukowo-badawczym wyższych uczelni i instytutów naukowych. Dodatkowym atutem są międzynarodowe kontakty środowisk akademickich i gospodarczych.

Ważne jest wspieranie procesów innowacyjnych szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Firmy te są nośnikami innowacyjnych rozwiązań oraz kreatorami nowych miejsc pracy. W regionie obserwuje się proces powstawania licznych małych przedsiębiorstw zaawansowanych technologicznie oraz rozwijania innowacyjnych projektów w takich dziedzinach jak: informatyka, nanotechnologie, kardiochirurgia, rewitalizacja środowiska.

Potencjał wzrostu innowacyjności gospodarki województwa tkwi również w: przetwórstwie węgla kamiennego, energetyce, budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, a także nowoczesnej, oferującej wysoko przetworzone produkty, metalurgii kolorowej. W województwie niezbędne jest utworzenie nowoczesnej infrastruktury przedsiębiorczości, w tym tworzenie centrów transferu technologii. Centra te mogą powstać przez wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego regionu.

O wzroście innowacyjności gospodarki decyduje także atrakcyjność inwestycyjna regionu. Wpływa ona na sposób postrzegania województwa zarówno przez potencjalnych, jak i już funkcjonujących w regionie inwestorów zagranicznych.

Działania realizowane pod priorytetem 3 umożliwiają zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji poprawiających poziom technologiczny lub organizacyjny przedsiębiorstw (także w zakresie ochrony środowiska) oraz zapewnienie wysokiej jakości usług doradczych dla przedsiębiorstw.

Celami cząstkowymi tego priorytetu są:

- zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach,
- poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje w wiedzę,
- dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawodawstwa unijnego.

Założenia priorytetu 3 są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015:

„Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw (E)”.

Priorytet ten realizują następujące cele strategiczne:

- Wzrost siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw (C₁)
- Rozwijanie badań naukowych oraz aplikacji nowych technologii (C₂)

**Działanie 3.1 Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw
na jednolitym rynku europejskim**
**3.1.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw
poprzez doradztwo**

Cel

Celem działania jest zwiększenie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej.

Opis działania

W szybko zmieniającym się środowisku funkcjonowania przedsiębiorstw wiedza staje się kluczowym czynnikiem sukcesu w prowadzeniu działalności gospodarczej. Polskie przedsiębiorstwa, zwłaszcza małe, bardzo często nie mają możliwości dostępu do specjalistycznej wiedzy wewnątrz firmy. Stąd konieczność korzystania z usług instytucji zewnętrznych, co nie zawsze jest możliwe, np. z powodu wysokich kosztów takich usług lub ich ograniczonej dostępności. Dzięki wsparciu ze środków strukturalnych, w ramach niniejszego działania przedsiębiorcy będą mieli ułatwiony dostęp do najistotniejszych z punktu widzenia budowania konkurencyjności polskich przedsiębiorstw usług specjalistycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach tego działania dotyczą między innymi:

- zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w warunkach jednolitego rynku,
- wdrażania systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy,
- uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu,
- wdrażania strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie i rozwiązania innowacyjne,
- podejmowania i rozwijania działalności eksportowej,
- powstawania firm opartych na zaawansowanych technologiach.

Spodziewane efekty

W wyniku realizacji działań oczekiwać można następujących efektów:

- zwiększenia liczby małych i średnich przedsiębiorstw korzystających ze specjalistycznych usług doradczych,
- wzrostu udziału przedsiębiorstw posiadających certyfikaty jakości w całkowitej liczbie przedsiębiorstw,
- wzrostu udziału sektora małych i średnich przedsiębiorstw w eksporcie ogółem,
- wzrostu liczby nowych firm, opartych na zaawansowanych technologiach,
- wzrostu wskaźnika przedsiębiorstw innowacyjnych,
- nowych miejsc pracy w firmach korzystających z doradztwa.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą istniejące małe i średnie przedsiębiorstwa, w tym nowopowstające firmy oparte na zaawansowanych technologiach.

Działanie 3.1 Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim
3.1.2 Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw

Cel

Celem działania jest poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie nowych inwestycji, prowadzących do zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego oraz wzrost skali umiędzynarodowienia przedsiębiorstw poprzez promocję.

Opis działania

W ramach działania przewidywane są następujące typy projektów:

- projekty polegające na dokonywaniu nowych inwestycji, na tworzeniu, rozbudowie lub nabyciu przedsiębiorstwa, zarówno ze sfery produkcyjnej, jak i usługowej, a także na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego,
- projekty w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw poprzez pokrycie kosztów udziału przedsiębiorców w wyjazdowych misjach gospodarczych oraz przedsięwzięciach targowo-wystawienniczych, w tym także w zakresie promocji innowacji technologicznych lub organizacyjnych (w targach przedsięwzięć innowacyjnych i środowiskowych).

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty obejmują między innymi:

- stworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach,
- wzrost skali umiędzynarodowienia przedsiębiorstw,
- wzrost nakładów na inwestycje przedsiębiorstw,
- wzrost wskaźnika innowacyjności przedsiębiorstw,
- poszerzenie oferty towarowej,
- unowocześnienie technologii, wzrost wydajności pracy i poprawa jakości,
- dostosowanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi są przedsiębiorstwa.

Działanie 3.1 Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim
3.1.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje

Cel

Celem działania jest zwiększenie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej i technologicznej.

Opis działania

Drugim, obok wiedzy oraz informacji, kluczowym z punktu widzenia konkurencyjności przedsiębiorstwa na rynku czynnikiem jest dysponowanie nowoczesnymi środkami trwałymi, wykorzystywanymi przez przedsiębiorcę do produkcji lub świadczenia usług. Problemem wielu polskich małych i średnich przedsiębiorstw jest niekonkurencyjny i zdekapitalizowany majątek oraz niska rentowność, która nie pozwala na jego modernizację. Występująca na skutek tego luka technologiczna jest znacznie większa wobec konkurentów

zagranicznych niż krajowych.

W celu zwiększenia nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach usługowych i produkcyjnych, a co za tym idzie, poprawy ich oferty produktowej i technologicznej, planuje się realizację między innymi poniższych poddziałań:

- realizację projektów modernizacyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach,
- wdrażanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa,
- zakup wyników prac badawczo-rozwojowych lub praw własności przemysłowej przez przedsiębiorstwa,
- wdrażanie i komercjalizację technologii i produktów innowacyjnych,
- zastosowanie i wykorzystanie technologii gospodarki elektronicznej,
- zastosowanie i wykorzystanie technologii informacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem
- dostosowywanie technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych.
- realizację projektów przedsiębiorstw w zakresie promocji.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty obejmują między innymi:

- wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw,
- wzrost poziomu innowacyjności przedsiębiorstw,
- stworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi działania będą małe i średnie przedsiębiorstwa.

Działanie 3.1 Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim
3.1.4 Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

Cel

Unijne wymagania w zakresie ochrony środowiska wobec przedsiębiorstw przemysłowych, zawarte w dyrektywach UE, oznaczają konieczność poniesienia ogromnych wydatków inwestycyjnych. Dla tych podmiotów, które nie wdrażają ekologicznych procedur do momentu wygaśnięcia wynegocjowanych okresów przejściowych, oznaczać to będzie konieczność zakończenia działalności produkcyjnej. Ograniczone możliwości przedsiębiorstw w zakresie finansowania inwestycji proekologicznych stanowią barierę dla podejmowania tego typu przedsięwzięć.

Dlatego celem działania jest dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów dyrektyw Unii Europejskiej w obszarach: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka odpadami.

Opis działania

W myśl zasad zrównoważonego rozwoju wzrost gospodarczy powinien odbywać się z uwzględnieniem właściwego oddziaływania na stan środowiska naturalnego. Współczesne podejście do ochrony środowiska wymusza tworzenie i wdrażanie nowych technik i technologii, przede wszystkim takich, które przyczyniają się do eliminacji zanieczyszczeń u źródła. Zastosowanie takich technologii jest podwójnie korzystne. Z jednej strony zmniejsza presję na środowisko wywieraną przez przedsiębiorstwo, a z drugiej obniża koszty działalności przedsiębiorstwa, zarówno poprzez obniżenie poziomu nakładów na produkcję, jak i poprzez obniżenie wydatków na opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska lub

ewentualne kary za jego niszczenie.

W związku z powyższym przewiduje się:

- inwestycje dostosowujące instalacje do wymagań ochrony środowiska, wynikające z konieczności uzyskania pozwolenia zintegrowanego,
- realizację zadań przyczyniających się do ograniczania emisji przemysłowych do atmosfery, wprowadzanie najlepszych dostępnych technik w zakresie ochrony środowiska, ograniczenie emisji z grupy metali ciężkich i trwałych substancji organicznych (zgodnie z wymogami Dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw);
- realizację inwestycji i programów przyczyniających się do rozwiązywania problemów odpadów przemysłowych i niebezpiecznych (zgodnie z wymogami Dyrektywy 75/442/EWG w sprawie odpadów – tzw. dyrektywy ramowej, Dyrektywy 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych oraz Dyrektywy 96/59/WE w sprawie usuwania PCB/PCT);
- inwestycje związane z budową przemysłowych oczyszczalni ścieków (zgodnie z Dyrektywą 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego oraz dyrektyw „córek”).

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty obejmują między innymi:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zagospodarowanie odpadów przemysłowych, poprawę wód powierzchniowych i podziemnych wskutek zmniejszenia ilości nieoczyszczonych ścieków trafiających do środowiska,
- zachowanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach, które dzięki poczynionym inwestycjom nie musiały zakończyć działalności.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi są przedsiębiorstwa, które dokonywać będą inwestycji w zakresie ochrony środowiska.

Działanie 3.2 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności

3.2.1 Wsparcie dla powstawania nowych firm

Cel

Ogólnym celem działania jest wzrost przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla zwiększania liczby nowych przedsiębiorstw. Cele szczegółowe obejmują:

- zwiększenie liczby przedsiębiorstw powstających poza sektorami tradycyjnymi,
- zwiększenie skłonności do podejmowania ryzyka działalności gospodarczej przez pracowników sektorów poddawanych restrukturyzacji, w szczególności wychodzących z rolnictwa.

Opis działania

Szczególnym wyzwaniem jest zachęcanie do podjęcia działalności gospodarczej przez osoby, które w wyniku procesów restrukturyzacji są zmuszone do poszukiwania nowych źródeł utrzymania. Działanie ma na celu wspieranie tworzenia na tych obszarach nowych mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających włącznie do 9 osób) i tworzenie możliwości ich rozwoju poprzez umożliwienie im korzystania z usług dla przedsiębiorczości.

Wspierane będą zintegrowane projekty (*one-stop-shop approach*) z zakresu uruchomienia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw poprzez udzielanie dotacji:

- na współfinansowanie tworzenia i dalszego rozwoju mikroprzedsiębiorstw (budynki, wyposażenie, materiały) poza tradycyjnymi sektorami działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, przemysłowych oraz terenach zdegradowanych, w tym na obszarach rewitalizacji przestrzeni miejskiej,
- na usługi doradcze dla rozpoczynających działalność gospodarczą (w tym przygotowanie biznes-planów).

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to:

- wzrost liczby przedsiębiorstw w sektorach nietradycyjnych, zwłaszcza na obszarach restrukturyzacji,
- spadek liczby bezrobotnych, zwłaszcza wśród osób, które w wyniku procesów restrukturyzacji są zmuszone do poszukiwania nowych źródeł utrzymania.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi są mikroprzedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie województwa śląskiego i działające w sektorach zdefiniowanych z punktu widzenia potrzeb modernizacyjnych i restrukturyzacyjnych regionu.

Działanie 3.2 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności

3.2.2 Regionalna Strategia Innowacji

Cel

Głównym celem działania jest wzmocnienie i wykorzystanie potencjału regionalnego sektora akademickiego i naukowo-badawczego dla rozwoju przedsiębiorczości i wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku. Wybór projektów będzie oparty na Regionalnej Strategii Innowacji.

Opis działania

Projekty w ramach działania będą zgodne z postanowieniami Regionalnej Strategii Innowacji, mającej na celu tworzenie sprawnego i „naturalnego” systemu powiązań instytucjonalnych pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami, władzami regionalnymi i lokalnymi oraz instytucjami pośredniczącymi. Dzięki realizacji tego działania nastąpi poprawa transferu technologii i know-how w regionie, wykształcenie i wzmocnienie postaw innowacyjnych wśród przedsiębiorców. Zostanie ponadto stworzony system przekazywania doświadczeń, wiedzy i informacji wśród instytucji i przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności. Realizacja regionalnej strategii innowacji doprowadzi do stworzenia regionalnego systemu kreowania, wdrażania i rozpowszechniania innowacji.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to między innymi:

- wzrost nakładów na działalność naukowo-badawczą w przedsiębiorstwach,
- wzrost zatrudnienia w gałęziach sektora produkcyjnego będącego przedmiotem oddziaływania w poszczególnych województwach,
- wzrost liczby firm korzystających z usług i wykorzystujących pomysły opracowane w regionalnych instytucjach naukowo-badawczych i akademickich,
- wzrost przeciętnej wielkości firm,
- wzrost liczby kooperantów pośród firm miejscowych dla firm zewnętrznych, w tym międzynarodowych, działających na terenie województwa.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą głównie publiczne i prywatne szkoły wyższe prowadzące wspólne projekty, instytucje naukowo-badawcze, instytucje wspierające działalność przedsiębiorstw oraz same przedsiębiorstwa.

Działanie 3.2 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności

3.2.3 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką

Cel

Celem działania jest poprawa konkurencyjności gospodarki poprzez wzrost innowacyjności, w tym zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji.

Opis działania

Ścisła współpraca między sferą naukowo-badawczą a gospodarką jest konieczna dla osiągnięcia szybkiego postępu technologicznego. Dający się odczuć brak silnych powiązań między przedsiębiorstwami i sferą naukowo-badawczą jest jedną z przyczyn niewykorzystania potencjału obu tych sfer do poszukiwania i wprowadzania nowych rozwiązań poprawiających pozycję konkurencyjną gospodarki. Zasoby sektora naukowego w postaci nowoczesnego kapitału ludzkiego (eksperci), wyników prac badawczo-rozwojowych oraz infrastruktury badawczo-rozwojowej nie są odpowiednio wykorzystane w gospodarce. Strukturyzacja sfery naukowo-badawczej polegająca na rozwoju konsorcjów instytucji tworzących naukowo-przemysłowe centra zaawansowanych technologii lub centra doskonałości i kompetencji oraz koncentracja badań na dziedzinach priorytetowych dla gospodarki będzie sprzyjała zwiększeniu zainteresowania przedsiębiorców inwestycjami w prace badawczo-rozwojowe.

Działanie będzie realizowane między innymi poprzez:

- programy badawcze w priorytetowych, z punktu widzenia rozwoju polskiej gospodarki, dziedzinach badawczych,
- projekty związane z wprowadzaniem w przedsiębiorstwach najlepszych z dostępnych technologii i praktyk,
- projekty badawczo-wdrożeniowe związane z wprowadzaniem innowacji do przedsiębiorstw, w szczególności zaawansowanych technologii oraz BAT, prowadzonych wspólnie przez instytucje sfery badawczo-rozwojowej oraz przedsiębiorstwa lub konsorcja tych podmiotów,
- projekty badawczo-rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw,
- projekty badawcze związane z komercjalizacją wyników prac badawczo-rozwojowych, dotyczących zaawansowanych technologii,
- projekty badawcze dla instytucji działających w sieci, odpowiedzialnych za prowadzenie foresight'u technologicznego,
- projekty inwestycyjne w zakresie infrastruktury badawczej niezbędnej do realizacji programów badawczych, centrów doskonałości i centrów zaawansowanych technologii oraz laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi na rzecz przedsiębiorstw.

Spodziewane efekty

Oczekiwane efekty realizacji działania obejmują:

- poprawę warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej,
- zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą badawczo-rozwojową a przedsiębiorstwami, wyrażające się efektywnością wspólnie zrealizowanych projektów,

- zwiększenie nakładów na prace badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach globalnie i w porównaniu z nakładami na tę sferę z budżetu państwa,
- wzrost liczby patentów,
- wzrost liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w całkowitej liczbie przedsiębiorstw.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi pomocy będą instytucje sfery naukowo-badawczej, instytucje wspierające przedsiębiorczość oraz przedsiębiorstwa.

Działanie 3.3 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw

Cel

Celem działania jest ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Opis działania

W województwie śląskim nadal istnieje brak dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, co stanowi znaczącą barierę rozwoju szeregu przedsiębiorstw, zwłaszcza nowopowstających oraz realizujących inwestycje o charakterze innowacyjnym. Głównymi ograniczeniami uzyskania finansowania zewnętrznego są wysokie koszty i skomplikowane warunki pozyskania kredytu, mało rozwinięta oferta bankowa dla małych przedsiębiorstw, słabość systemu poręczeń kredytowych i pożyczkowych, a także brak funduszy początkowych typu seed capital. Utrzymywanie się takiej sytuacji powoduje, że większość przedsiębiorstw finansuje działalność ze środków własnych. Zgodnie z rządowym programem "Kapitał dla przedsiębiorcy", wzmocniony zostanie regionalny system kapitałowy, zawierający jeden regionalny fundusz oraz lokalne fundusze pożyczkowe i fundusze poręczeń kredytowych.

W ramach działania planuje się podjęcie następujących przedsięwzięć:

- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych,
- dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych,
- wspieranie powstawania funduszy kapitału początkowego typu seed capital,
- powstanie instrumentu pozwalającego na dopłaty do inwestycji finansowanych przez banki dla przedsiębiorców tworzących długoterminowe miejsca pracy,
- powstanie instrumentów finansowych obejmujących system dotacji dla firm tworzących nowe miejsca pracy.

Spodziewane efekty

Realizacja działania przyczyni się między innymi do:

- zwiększenia liczby działających w województwie śląskim funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeń kredytowych oraz ich bardziej równomiernego rozmieszczenia,
- poprawy dostępności przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania,
- ułatwienia podejmowania działalności gospodarczej,
- powstania nowych firm innowacyjnych,
- zwiększenia poziomu inwestycji przedsiębiorstw oraz wzrostu, rozszerzenia i unowocześnienia produkcji poprzez zwiększanie liczby projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw,
- stworzenia nowych miejsc pracy, w tym w innowacyjnych sektorach gospodarki.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą fundusze działające na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw w tym m.in.: fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych, fundusze początkowe typu seed capital.

Działanie 3.4 Rozwój sektora rolno-spożywczego

Cele

Sektor przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych musi podlegać szczególnemu wsparciu ze względu na to, że jego funkcjonowanie bezpośrednio wpływa na kondycję sektora rolnego. W związku z tym bardzo istotnym kierunkiem działań na rzecz przetwórstwa rolno-spożywczego jest realizacja procesów związanych z jego dostosowaniem do standardów UE.

Celem priorytetu jest poprawa struktur rolnych, wzmocnienie konkurencyjności gospodarstw i kształtowanie produkcji w zgodzie z wymogami rynku. Ważnym elementem jest również stymulowanie poprawy jakości produktów rolnych oraz kształtowania procesów produkcyjnych w zgodzie z wymogami ochrony środowiska.

Opis działania

W ramach niniejszego działania wspierane będą projekty inwestycyjne związane z modernizacją gospodarstw rolnych oraz z modernizacją zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, prowadzące do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na jednolitym rynku poprzez poprawę konkurencyjności uwarunkowaną wzrostem jakości produkcji, jej skalą i profilem, obniżeniem kosztów oraz spełnieniem wymogów w zakresie norm higienicznych oraz ochrony środowiska i utrzymania zwierząt.

Przejmowanie gospodarstw rolnych przez nowych właścicieli – młodych rolników dysponujących odpowiednimi kwalifikacjami i zdecydowanych na inwestowanie w modernizację i rozwój posiadanej bazy produkcyjnej, sprzyja przekształceniom strukturalnym sektora rolnego. Celem działania jest również ułatwienie założenia lub przejęcia gospodarstw przez młodych rolników oraz wsparcie modernizacji tych gospodarstw.

Udzielane będzie również doradztwo rolnicze, obejmujące doradztwo publiczne i prywatne w zakresie przygotowania projektów przedsięwzięć w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich oraz upowszechniania wiedzy na temat respektowania dobrych praktyk rolniczych.

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty działania to:

- wzrost dochodu rolniczego oraz poprawy konkurencyjności gospodarstw,
- wzrost konkurencyjności przetwórstwa rolno-spożywczego,
- redukcja kosztów produkcji,
- poprawa organizacji produkcji,
- rynkowe ukierunkowanie produkcji rolno-spożywczej i wykorzystanie niszy rynkowych,
- stworzenie nowych i racjonalizacja istniejących kanałów zbytu,
- zwiększenie wartości dodanej produktów rolno-spożywczych,
- wprowadzenie nowych i modernizacja istniejących technologii produkcji,
- ulepszenie struktury logistycznej,
- poprawa jakości produktów rolno-spożywczych,
- poprawa warunków i bezpieczeństwa pracy,

- poprawa stanu środowiska naturalnego, krajobrazu, promocja dziedzictwa kulturowego wsi i kultury regionalnej,
- poprawa warunków sanitarno-higienicznych produkcji,
- poprawa warunków utrzymania (dobrostanu) zwierząt.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi będą m.in. prowadzący gospodarstwo rolne właściciele (lub posiadacze zależni) tego gospodarstwa oraz osoby prawne, których statutowym celem jest działalność w rolnictwie i które prowadzą gospodarstwo rolne (np. spółdzielnie). Ponadto młodzi rolnicy, podejmujący po raz pierwszy samodzielną działalność rolniczą, a także przedsiębiorstwa rolno-przemysłowe oraz inne przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego odpowiedzialne za inwestycje, instytucje i firmy doradcze.

Działanie 3.5. Rozwój sektora turystyki

Cel

Celem niniejszego działania jest zwiększenie udziału sektora turystyki w tworzeniu dochodu narodowego i w zatrudnieniu na poziomie regionalnym. Cele cząstkowe związane z realizacją niniejszego działania zakładają między innymi:

- zwiększenie zagranicznej turystyki przyjazdowej do województwa śląskiego oraz turystyki krajowej poprzez podniesienie konkurencyjności markowych produktów turystycznych i usług kulturalnych zarówno na rynkach zagranicznych, jak i na rynku krajowym,
- tworzenie warunków dla rozwoju i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw sektora turystycznego, w tym MSP,
- promocję województwa śląskiego jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, w tym poprzez promowanie oferty kulturalnej regionu,
- zwiększenie dostępności regionalnych produktów turystycznych poprzez zapewnienie funkcjonowania i rozwijanie kompleksowego systemu informacji turystycznej i kulturalnej, w tym nowoczesnej, interaktywnej sieci informacji internetowej.

Opis działania

W ramach tego działania będą realizowane przedsięwzięcie związane z:

- korzystaniem z usług dla sektora turystycznego, w tym MSP (działalność promocyjna i informacyjna, powiązania, konferencje i targi handlowe), zwłaszcza stanowiące element programów przygotowywanych na poziomie regionalnym i ponadlokalnym, a w tym:
  - przygotowanie kompleksowych opracowań oraz kreacja nowych marek produktów (strategie, programy, systemy wizualizacji, znaki graficzne etc.), umożliwiających skuteczne wdrażanie produktów markowych oraz mające na celu rozwój krajowych markowych sieci,
  - opracowanie i realizacja kampanii reklamowych (zwłaszcza multimedialnych), uwzględniających preferencje turystów i priorytety rynkowe,
  - opracowanie promocyjno-informacyjnej strony internetowej wraz z możliwością rezerwacji lub zakupu usługi turystycznej,
  - opracowanie biznes-planu związanego z wprowadzeniem produktu lub pakietu produktów turystycznych na rynek, wraz z uzupełniającymi badaniami rynkowymi,
  - doradztwo przy ewentualnym tworzeniu struktury konsorcyjnej (lub innej formy partnerstwa) odpowiedzialnej za realizację i finansowanie projektu na poziomie

regionalnym i lokalnym, potencjalnie będącej w przyszłości właścicielem produktu lub pakietu produktów turystycznych,

- rozwojem potencjału turystycznego, w tym inwestycji materialnych w sektorze turystyki (budowa, rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów turystycznych).

Spodziewane efekty

Spodziewane efekty realizacji działania to między innymi:

- wzrost ruchu turystycznego, w tym krajowej i zagranicznej turystyki pobytowej, na obszarze województwa śląskiego,
- zwiększenie liczby osób zatrudnionych w sektorze turystycznym w województwie śląskim,
- wzrost udziału turystyki w tworzeniu części regionalnej PKB,
- pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego województwa poprzez udostępnienie nowych miejsc i form dla działalności turystycznej.

Beneficjenci ostateczni

Beneficjentami ostatecznymi są między innymi małe i średnie przedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie województwa śląskiego.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program finansowany będzie w oparciu o montaż środków pochodzących z następujących źródeł: budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego, środki pochodzące z Unii Europejskiej (w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych), środki prywatne i inne.

Priorytet (działanie)		Źródło finansowania poza środkami jednostek samorządu terytorialnego
Nr	Nazwa	
PRIORYTET 1		
Działanie 1.1	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu drogowego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa
Działanie 1.2	Tworzenie korzystnych warunków infrastrukturalnych dla rozwoju przedsiębiorstw	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa
Działanie 1.3	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa
Działanie 1.4	Rozwój instytucjonalny	
Działanie 1.4.1	Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 1.4.2	Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 1.5	Rozwój systemów intermodalnych	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Budżet państwa,
PRIORYTET 2		
Działanie 2.1	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz wzmocnienie systemu edukacji ustawicznej osób dorosłych.	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 2.2	Reorientacja zawodowa	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa
Działanie 2.3	Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa
Działanie 2.4	Integracja zawodowa i społeczna grup szczególnie ryzyka	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa
Działanie 2.5	Perspektywy dla młodzieży	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa
Działanie 2.6	Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości.	Europejski Fundusz Społeczny, budżet państwa, środki prywatne

Działanie 2.7	Aktywizacja i reorientacja zawodowa oraz działania osłonowe dla osób tracących pracę w wyniku restrukturyzacji sektora górniczego	Budżet państwa
PRIORYTET 3		
Działanie 3.1	Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim	
Działanie 3.1.1	Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo związane z prowadzeniem działalności na jednolitym rynku europejskim	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.1.2	Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw działających na jednolitym rynku europejskim	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.1.3	Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.2	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności	
Działanie 3.2.1	Wsparcie dla powstania nowych firm oraz wsparcie dla mikroprzedsiębiorstwa	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.2.2	Regionalne Strategie Innowacyjne	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.2.3	Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.3	Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.4	Rozwój sektora rolno-spożywczego	Europejski Fundusz Gwarancji i Orientacji Rolnej, budżet państwa, środki prywatne
Działanie 3.5	Rozwój sektora turystyki	Budżet państwa, środki prywatne

VII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

7.1 Wdrażanie Programu

Uwagi ogólne

System wdrażania programu zawiera uregulowania dotyczące dostarczania pomocy w ramach Programu wyłącznie na poziomie regionalnym. Będzie on modyfikowany i dopasowywany zgodnie z systemami wdrażania poszczególnych źródeł finansowania Programu, przyjmując wyższość ich systemu wdrażania nad uregulowaniami regionalnymi zawartymi w programie.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

Procesy związane z restrukturyzacją regionu są procesami długofalowymi i będą również obejmować następny okres programowania.

Zarządzanie

Instytucja Zarządzająca Programem

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Programu będzie pełnił Samorząd Województwa Śląskiego. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej programem operacyjnym obejmuje między innymi:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów wyboru projektów i przekazanie ich do akceptacji przez Komitet Sterujący ds. programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego (KS),
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Programu i przekazywanie ich Komitetowi Monitorującemu,
- prowadzenie sekretariatu KS,
- zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu oraz przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu,
- przygotowanie rocznych raportów nt. wdrażania Programu, przekazywanych do zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący, zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu Programu,
- przechowywanie wszelkiej dokumentacji związanej z realizacją projektów, co najmniej przez 3 lata od daty ostatniej płatności przekazanej w ramach Programu.

Komitet Sterujący ds. programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego (KS).

KS jest powoływany przez Marszałka Województwa w uzgodnieniu z Wojewodą. Marszałek Województwa przewodniczy Komitetowi Sterującemu i zapewnia obsługę jego prac. Funkcję zastępcy pełni Wojewoda. Posiedzenia Komitetu odbywają się nie rzadziej niż raz na 2 miesiące, w zależności od intensywności napływu projektów. W skład KS wchodzi:

- przedstawiciele samorządu województwa,

- przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego,
- przedstawiciele ministrów właściwych ze względu na charakter działań Programu,
- przedstawiciele samorządów powiatowych i gminnych,
- przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych z terenu województwa.

Do zadań Komitetu Sterującego należy między innymi:

- opiniowanie i rekomendowanie Zarządowi Województwa Śląskiego propozycji w zakresie monitoringu, promocji i innych zadań związanych z realizacją Programu,
- opiniowanie i rekomendowanie Zarządowi Województwa propozycji zmian alokacji pomiędzy poszczególnymi działaniami i instrumentami realizacji Programu,
- opiniowanie i rekomendowanie zarządowi województwa listy projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach programu.

Dla właściwej oceny złożonych wniosków może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

Instytucje wdrażające Program

Marszałek Województwa Śląskiego ma prawo wyznaczyć Instytucje Wdrażające dla określonych działań w ramach Programu. Instytucje wdrażające są odpowiedzialne za:

- przyjmowanie wniosków aplikacyjnych od ostatecznych beneficjentów pomocy,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami, z zapisami Programu i umowy finansowej,
- przygotowywanie propozycji opinii dotyczących złożonych wniosków dla Komitetu Sterującego programem operacyjnym,
- monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów, w tym przygotowywanie raportów okresowych oraz rocznego raportu z realizacji projektu zawierającego ocenę oddziaływania projektu, a także przedłożenie tych dokumentów instytucji zarządzającej programem operacyjnym,
- wykrywanie nieprawidłowości i zgłaszanie ich do Instytucji Zarządzającej Programem
- weryfikacja wykorzystania środków, w tym wizytacje na miejscu,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów,
- przechowywanie dokumentacji związanej z realizacją projektu, co najmniej przez 3 lata od daty ostatniej płatności przekazanej w ramach programu.

Beneficjent ostateczny

Do zadań beneficjentów ostatecznych nie będących Instytucjami Wdrażającymi należy:

- przedkładanie wniosków na realizację projektów, zgodnie z zapisami umowy finansowej, przedkładanie wniosków o płatność do instytucji zarządzającej (pośredniczącej) Programem operacyjnym, realizacja projektów przy zachowaniu zasad i zaleceń z umów o udzielenie pomocy z określonych źródeł finansowania,
- zlecenie wykonawcy (w trybie ustawy o zamówieniach publicznych w zakresie jej obowiązywania) realizacji projektu inwestycyjnego lub wykonania usługi,
- monitorowanie wdrażania projektu, w tym przygotowywanie raportów z realizacji programu dla instytucji zarządzającej programem operacyjnym,
- przechowywanie dokumentacji związanej z realizacją projektu, co najmniej przez 3 lata od daty ostatniej płatności przekazanej w ramach programu.

7.2 System monitorowania

Komitet Monitorujący Program

Komitet Monitorujący powołuje Wojewoda w uzgodnieniu z Marszałkiem Województwa. Wojewoda przewodniczy Komitetowi i zapewnia obsługę jego prac. Funkcję zastępcy pełni Marszałek Województwa. Komitet zbiera się nie rzadziej niż raz na kwartał, a w jego skład wchodzi:

- przedstawiciele Instytucji Zarządzającej
- przedstawiciele samorządu województwa,
- przedstawiciele właściwych miejscowo samorządów powiatowych i gminnych,
- przedstawiciele Instytucji Wdrażających,
- przedstawiciele ministerstw właściwych ze względu na zakres Programu,
- przedstawiciele partnerów gospodarczych i społecznych z terenu województwa.

Komitet ocenia i zatwierdza kwartalne i roczny raport z wdrażania Programu oraz raport o zaistniałych nieprawidłowościach. Komitet może zaproponować także usprawnienie systemu zarządzania i wdrażania pomocy oraz zmiany alokacji środków pomiędzy poszczególne działania i instrumenty Programu.

Komitet Monitorujący może powoływać stałe grupy robocze, w szczególności do monitorowania działań o charakterze horyzontalnym. (np. małe i średnie przedsiębiorstwa).

Załącznik 1

Indykatorywna tabela finansowa, obejmująca I etap realizacji Programu, tj. od 2003r. do czerwca 2004r.

Priorytet (działanie)		Źródło finansowania (w PLN)			
Nr	Nazwa	Kredyt zaciągnięty przez Rząd RP	JST	Środki prywatne	Razem
PRIORYTET 1					
Działanie 1.1	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu drogowego	50 000 000	50 000 000		100 000 000
Działanie 1.2	Tworzenie korzystnych warunków infrastrukturalnych dla rozwoju przedsiębiorstw	35 000 000	35 000 000		70 000 000
Działanie 1.3	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	35 000 000	25 000 000		60 000 000
Działanie 1.4	Rozwój instytucjonalny				
Działanie 1.4.1	Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy				
Działanie 1.4.2	Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw				
Działanie 1.5	Rozwój systemów intermodalnych				
PRIORYTET 2					
Działanie 2.1	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz wzmocnienie systemu edukacji ustawicznej osób dorosłych.				
Działanie 2.2	Reorientacja zawodowa				
Działanie 2.3	Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia				
Działanie 2.4	Integracja zawodowa i społeczna grup szczególnego ryzyka				
Działanie 2.5	Perspektywy dla młodzieży				
Działanie 2.6	Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości				

Działanie 2.7	Aktywizacja i reorientacja zawodowa oraz działania osłonowe dla osób tracących pracę w wyniku restrukturyzacji sektora górniczego	300 000 000*			300 000 000
PRIORYTET 3					
Działanie 3.1	Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw na jednolitym rynku europejskim				
Działanie 3.1.1	Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo związane z prowadzeniem działalności na jednolitym rynku europejskim				
Działanie 3.1.2	Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw działających na jednolitym rynku europejskim				
Działanie 3.1.3	Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje				
Działanie 3.2	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności				
Działanie 3.2.1	Wsparcie dla powstaniu nowych firm oraz wsparcie dla mikroprzedsiębiorstwa				
Działanie 3.2.2	Regionalne Strategie Innowacyjne				
Działanie 3.2.3	Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką				
Działanie 3.3	Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	80 000 000		210 000 000	290 000 000
Działanie 3.4	Rozwój sektora rolno-spożywczego				
Działanie 3.5	Rozwój sektora turystyki				
Razem		500 000 000	110 000 000	210 000 000	820 000 000

* Środki pozostające w gestii przedsiębiorstw górniczych

Działania: 1.1, 1.2, 1.3, 3.3 dofinansowane są w ramach Funduszu dla Śląska zapisanego w Założeniach dla Programu Łagodzenia w Regionie Śląskim Skutków Restrukturyzacji Zatrudnienia w Górnictwie Węgla Kamiennego, przyjętych przez Radę Ministrów dnia 28 stycznia 2003r, którego wartość łącznie wynosi 200 mln zł.

Załącznik 2

Ogólny mechanizm i kryteria wyboru projektów do realizacji w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”

Niniejszy załącznik określa wstępne i ogólne kryteria wyboru projektów w ramach realizacji „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”.

W toku konsultacji jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły ponad 200 propozycji przedsięwzięć. Wśród nich znalazły się propozycje dotyczące m.in.: infrastruktury technicznej, zagospodarowania obiektów i terenów przemysłowych, rozwoju instytucji wspierających przedsiębiorczość (inkubatory, fundusze pożyczkowe), stref aktywności gospodarczej i parków przemysłowych, gospodarki wodno-ściekowej a także rozwoju turystyki.

Zgodnie z zapisami punktu VII Programu mechanizm wyboru projektów zależny będzie od systemu wdrażania poszczególnych źródeł pochodzenia środków finansowych, zatem niezbędne będzie określenie każdorazowo odrębnych kryteriów uwzględniających specyfikę beneficjentów oraz charakter stosowanego instrumentu.

W pierwszym etapie realizacji Programu w ramach środków określonych w tabeli finansowej w załączniku nr 1 w zakresie środków „Funduszu dla Śląska” określonych w Założeniach programu przyjętych przez Radę Ministrów, przeprowadzone zostaną konkursy (nabory) projektów potencjalnych beneficjentów według każdorazowo określonych zasad, które będą akceptowane przez Komitet Sterujący ds. programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego (KS). W zasadach tych, określone zostaną m.in.:

- procedury naboru wniosków wraz z terminami ich składania,
- szczegółowe kryteria dla zgłaszanych projektów wraz z wagami punktowymi przypisanymi poszczególnym kryteriom,
- minimalna wartość współfinansowania własnego,
- wartość możliwego dofinansowania,
- wzór wniosku o udzielenie wsparcia finansowego.

KS rekomenduje Zarządowi Województwa Śląskiego listę projektów wraz z kwotami dofinansowania projektów..

Do czerwca 2004r., czyli momentu rozpoczęcia wdrażania Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej do wstępnych kryteriów wyboru projektów można zaliczyć:

1. dla samorządu lokalnego:

- lokalizacja na obszarze województwa śląskiego,
- zgodność z priorytetami i celami „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015”,
- zgodność z priorytetami i celami zapisanymi w „Programie łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”
- gotowość projektu do realizacji,
- tworzenie nowych miejsc pracy lub warunków do ich tworzenia i/lub utrzymania istniejących miejsc pracy,

- ponadlokalność oddziaływania projektu,
- wkład własny do realizacji projektu w minimalnej wysokości określonej w zasadach konkursów w zależności od źródła finansowania Programu,
- wartość projektu mieszcząca się w przedziale określonym przez KS,
- wpływ na rozwój gospodarczy,
- komplementarność projektu z innymi realizowanymi przedsięwzięciami.

2. dla przedsiębiorstw:

- prowadzenie działalności na obszarze województwa śląskiego (tzn. przedstawiony projekt inwestycyjny oraz nowe miejsca pracy tworzone będą na terenie województwa śląskiego),
- wielkość przedsiębiorstwa,
- utworzona liczba i trwałość miejsc pracy w zależności od zastosowanego instrumentu wsparcia,
- terminowe regulowanie zobowiązań wobec Skarbu Państwa,
- wkład własny według kryteriów szczegółowo określonych przez KS.

Należy jednak zaznaczyć, iż dla wdrożenia poszczególnych instrumentów realizacji niniejszego Programu - zgodnie z zapisami zawartymi w części VII - kryteria te określi Instytucja Zarządzająca, a zaakceptuje je KS.

Dla innych środków finansowych (ujętych jako kredyt zaciągnięty przez rząd RP - poza środkami Funduszu dla Śląska) - określonych w tabeli finansowej niniejszego Programu system wdrażania oraz kryteria doboru projektów zostaną określone szczegółowo w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia.

Mechanizm wdrażania Programu w okresie po czerwcu 2004 roku jak również kryteria wyboru projektów będą głównie determinowane przez systemy wdrażania programów finansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Instrumenty realizacji Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego w ramach środków finansowych „Funduszu dla Śląska”

W ramach określonych w Założeniach środków na Fundusz dla Śląska łącznie przewidziane jest 200 mln zł. Na finansowanie zadań w pierwszym etapie realizacji „Programu łagodzenia” Rząd RP zaciągnął pożyczkę w wysokości 25 mln Euro, co stanowi równowartość 103 890 000 mln zł., w ramach której przewiduje się realizację 2 instrumentów finansowych, tj.:

1. Funduszu na Rzecz Rozwoju Infrastruktury Lokalnej skierowanej na rozwój przedsiębiorczości (FRRI)
2. Linię Pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw (LP)

1. Fundusz na Rzecz Rozwoju Infrastruktury Lokalnej skierowanej na rozwój przedsiębiorczości (FRRI)

Beneficjentami tego instrumentu będą gminy i powiaty. Celem instrumentu jest tworzenie nowych miejsc pracy i/lub tworzenie warunków do utrzymania miejsc pracy na terenie gmin i powiatów województwa śląskiego. W ramach „Funduszu dla Śląska” na rozwój infrastruktury lokalnej przewidziano środki finansowe w **wysokości 74 800 800 zł**. Środki te przeznaczone zostaną na dotacje inwestycyjne związane z modernizacją lub budową infrastruktury w gminach i powiatach województwa, w tym również na przygotowanie dokumentacji pod daną inwestycję (do 10 % wartości kosztów kwalifikowanych inwestycji).

Dotacja na rozwój infrastruktury lokalnej ze środków Funduszu dla Śląska nie może pokrywać więcej niż 50% szacunkowych kosztów kwalifikowanych projektu. Minimalne współfinansowanie projektu ze środków beneficjenta wynosi 50% kosztów projektu.

Kwota dotacji nie może być niższa niż 200 tys. zł oraz wyższa niż 2 mln zł. Celem podejmowanych inwestycji infrastrukturalnych ma być podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i rozwój warunków do prowadzenia działalności gospodarczej a poprzez to tworzenie nowych miejsc pracy w gminach województwa śląskiego.

Dziedziny wsparcia rozwoju infrastruktury lokalnej to:

- tworzenie nowych trwałych miejsc pracy,
- tworzenie lub unowocześnianie infrastruktury wspierającej rozwój małych i średnich przedsiębiorstw mającej na celu tworzenie nowych trwałych miejsc pracy,
- innowacje i transfer technologii,
- transport i infrastruktura transportowa,
- rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych,
- inwestycje o charakterze turystycznym.

Podstawowe kryteria zakwalifikowania projektu do współfinansowania w ramach instrumentu:

- a) lokalizacja na obszarze województwa śląskiego,

- b) zgodność z priorytetami i celami "Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015",
- c) zgodność z priorytetami i celami zapisanymi w "Programie łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego",
- d) gotowość projektu do realizacji dla projektów inwestycyjnych,
- e) tworzenie nowych miejsc pracy lub warunków do ich tworzenia i/lub utrzymania istniejących miejsc pracy,
- f) wkład własny do realizacji projektu w minimalnej wysokości określonej w zasadach konkursów w zależności od źródła finansowania Programu,
- g) wpływ na rozwój gospodarczy,
- h) komplementarność projektu z innymi realizowanymi przedsięwzięciami.
- i) zgodność projektu z prawodawstwem UE.

Obowiązkowymi załącznikami do wniosku aplikacyjnego są między innymi:

- a) uchwała Rady Gminy o przystąpieniu do realizacji projektu w ramach programu oraz o zabezpieczeniu środków na realizację projektu,
- b) dokumentacja techniczna projektu z obowiązującym pozwoleniem na budowę.

Ponadto dodatkowym atutem projektu będzie aktualne studium wykonalności projektu.

Zarządzanie środkami realizowane będzie przez Samorząd Województwa Śląskiego, natomiast ocena projektów dokonywana będzie przez Komitet Sterujący ds. programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego (KS).

Przygotowana przez KS lista rankingowa projektów musi zostać przedstawiona do akceptacji Zarządowi Województwa Śląskiego przed podpisaniem umów z beneficjentami

Przy wyborze projektów preferowane będą te, które zakładają utworzenie największej ilości nowych miejsc pracy.

Szczegółowe procedury naboru i rozpatrywania wniosków zostaną określone w terminie późniejszym i podane do publicznej wiadomości.

Skład Komitetu Sterującego dla tego instrumentu Programu jest następujący:

- Przewodniczący Komitetu Sterującego – Marszałek Województwa Śląskiego,
- przedstawiciel Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej,
- przedstawiciel Wojewody Śląskiego,
- 4 przedstawiciele Sejmiku Województwa Śląskiego,
- 2 przedstawiciele związków zawodowych,
- przedstawiciel środowisk naukowych,
- 3 przedstawiciele środowisk gospodarczych,
- 4 przedstawiciele środkowego obszaru polityki rozwoju Województwa Śląskiego,
- 2 przedstawiciele północnego obszaru polityki rozwoju Województwa Śląskiego,
- 2 przedstawiciele zachodniego obszaru polityki rozwoju Województwa Śląskiego,
- 2 przedstawiciele południowego obszaru polityki rozwoju Województwa Śląskiego,
- przedstawiciel Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce.

2. Linia pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw (LP)

Beneficjentami tego instrumentu będą małe i średnie przedsiębiorstwa działające na terenie województwa śląskiego. Wsparcie obejmować będzie udzielenie preferencyjnej pożyczki przedsiębiorcom inwestującym w produkcję lub usługi.

Celem instrumentu jest tworzenie nowych miejsc pracy i/lub tworzenie warunków do utrzymania miejsc pracy na terenie gmin i powiatów województwa śląskiego. W ramach Funduszu dla Śląska, na ten instrument przewidziano środki finansowe w **wysokości 29 089 200 zł.**

Zasady finansowania:

Pożyczka może stanowić maks. 25% kwalifikowanych nakładów inwestycyjnych, a jej wartość nie może być mniejsza niż 20.000 zł i nie wyższa niż 500.000 zł na pojedynczy projekt inwestycyjny. Pożyczka ta będzie udzielana na okres do 7 lat i będzie oprocentowana stopą równą ½ stopy redyskonta weksli, z 2-letnią karencją spłaty rat kapitałowych pożyczki. Istnieje możliwość umorzenia części kapitałowej całej pożyczki po 2 latach - w przypadku braku istotnych zakłóceń w spłacie odsetek oraz spełnienia warunku utrzymania zwiększonego stanu zatrudnienia.

Struktura finansowania przedsięwzięć realizowanych w ramach tego instrumentu przedstawiać się będzie następująco:

- środki własne inwestorów	min. 25%
- pożyczka z Funduszu dla Śląska	maks. 25%
- kredyty bankowe	do 50%

Jednostka wdrażająca ten instrument będzie dokonywała analizy projektów i ich formalnej i merytorycznej oceny, zarządzała środkami finansowymi i prowadziła monitoring przedsięwzięć. Realizacja instrumentu „Linia pożyczek” będzie odbywać się we współpracy z bankami komercyjnymi, które będą udzielać kredytów na przedsięwzięcie po dokonaniu własnej analizy projektu inwestycyjnego.

Wybór projektów:

W celu ostatecznego wyboru projektów zostanie powołana komisja oceniająca w składzie:

- przewodniczący i sekretarz (przedstawiciele jednostki wdrażającej) - bez prawa głosu,
- pięciu członków oceniających, tj.: 3 przedstawiciele jednostki wdrażającej i 2 przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego.

Opracowana przez komisję oceniającą lista rankingowa projektów musi zostać przedstawiona do akceptacji Zarządowi Województwa Śląskiego przed podpisaniem umów z beneficjentami.

Szczegółowe procedury naboru i rozpatrywania wniosków zostaną określone w terminie późniejszym i podane do publicznej wiadomości.

Warunki ubiegania się o środki pomocowe to:

- lokalizacja na obszarze województwa śląskiego
- przynależność do sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- prowadzenie działalności produkcyjnej lub usługowej co najmniej od 12 miesięcy,

- udokumentowanie posiadania środków własnych na poziomie co najmniej 25% wartości inwestycji,
- utworzenie i utrzymanie przez minimum 2 lata docelowej liczby etatów - co najmniej 1 miejsca pracy na każde 20.000 zł kwoty dofinansowania (podstawowy warunek umorzenia części kapitałowej pożyczki),
- złożenie pisemnego oświadczenia o ilości nowych miejsc pracy, jakie zostaną utworzone po zakończeniu inwestycji lub o ilości utrzymanych miejsc pracy,
- udokumentowanie, że w okresie ostatnich 6 miesięcy (przed złożeniem wniosku) nie było redukcji zatrudnienia,
- posiadanie aktualnego zaświadczenia o terminowym regulowaniu zobowiązań wobec ZUS i Urzędu Skarbowego.

Warunki umorzenia części kapitałowej pożyczki:

- umorzenie części kapitałowej całej pożyczki może nastąpić na wniosek beneficjenta pod warunkiem utworzenia i utrzymania przez minimum 2 lata zadeklarowanej przez beneficjenta ilości miejsc pracy oraz braku istotnych zakłóceń w spłacie odsetek.

Propozycje zmian legislacyjnych dotyczących „Programu łagodzenia ...”

Regulacje prawne dotyczące restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego obejmują szereg problemów związanych z różnymi dziedzinami życia. Dotyczą one między innymi zagadnień społecznych, ekonomicznych, środowiska naturalnego, infrastruktury technicznej.

Prezentowane zestawienie zawiera propozycje zmian w aktach prawnych, które należałoby wprowadzić, aby „Program łagodzenia ...” mógł zostać realizowany.

- 1) Wprowadzenie zmian warunkujących poprawę sytuacji finansowej gmin górniczych:
  - a) zapewnienie bieżącego regulowania należności, głównie podatku od nieruchomości oraz opłaty eksploatacyjnej,
  - b) zapewnienie spłaty zaległych zobowiązań wobec gmin (sięgających wg szacunków Stowarzyszenia Gmin Górniczych blisko 1 mld zł),
  - c) konieczność zwolnienia z wpłat do budżetu państwa zwiększających subwencję ogólną od przypadającej gminie części opłaty eksploatacyjnej uiszczanej przez przedsiębiorstwa górnicze,
  - d) przywrócenie gminom górniczym kredytów preferencyjnych na finansowanie inwestycji wspierających tworzenie nowych miejsc pracy.
- 2) Zniesienie formalno-prawnych przeszkód związanych z zagospodarowaniem przez gminy (w tym górnicze) majątku nieprodukcyjnego, poprzez m.in.:
  - a) uregulowanie spraw związanych z obciążeniami ustanowionymi na majątku lub prawach przedsiębiorstw górniczych,
  - b) usprawnienie procedury przekazywania gruntów i mienia gminom (również gruntów będących własnością Agencji Nieruchomości Rolnych).
- 3) Zapewnienie stworzenia warunków do uregulowania zobowiązań cywilno-prawnych przez Kompanię Węglową S.A. za wykonane dostawy i usługi wobec firm kooperujących z górnictwem.
- 4) Ustawowe uregulowanie świadczeń emerytalnych i przedemerytalnych w górnictwie.
- 5) Usprawnienie procedur związanych z funkcjonowaniem małych i średnich przedsiębiorców oraz obniżenie kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem nowych podmiotów gospodarczych.

Synteza „Programu aktywizacji i adaptacji zawodowej pracowników odchodzących z górnictwa węgla kamiennego oraz wsparcia przedsiębiorczości i rozwoju MŚP w regionie śląskim” opracowanego przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń SA.

„Program aktywizacji i adaptacji zawodowej pracowników górnictwa węgla kamiennego oraz wsparcia przedsiębiorczości i rozwoju MŚP w województwie śląskim” realizowany będzie:

- w gminach, na terenie których funkcjonują kopalnie, w których prowadzony będzie proces restrukturyzacji zatrudnienia,
- w podmiotach gospodarczych, które zatrudnią byłych pracowników powierzchni z likwidowanych kopalń.

Celem programu jest ożywienie aktywności zawodowej pracowników odchodzących z sektora górnictwa węgla kamiennego pozwalającej na ich przystosowanie się do nowych warunków gospodarczych oraz wsparcie przedsiębiorców w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Efekty realizowanego projektu:

Realizacja programu pozwoli na złagodzenie społecznych skutków prowadzonej restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, mającej między innymi na celu oddzielenie efektywnych ekonomicznie kopalń od tych, które charakteryzują się kończącymi zasobami węgla, jego niską jakością oraz wysokim stopniem zagrożenia bezpieczeństwa pracy. Ponadto realizacja programu pozwoli na zwiększenie szans odchodzących pracowników na ponowne zatrudnienie zgodne z ich indywidualnymi możliwościami oraz posiadanymi przez nich kwalifikacjami, a także będzie elementem wspierającym przedsiębiorczość poprzez system zachęt ukierunkowany na tworzenie nowych miejsc pracy.

Realizacja programu aktywizacji i adaptacji zawodowej pozwoli zwalnianym pracownikom na zdobycie nowych lub podniesienie poziomu posiadanych kwalifikacji. Tym samym stworzy warunki do przygotowania pracowników kopalń do objęcia konkretnych miejsc pracy w istniejących podmiotach gospodarczych lub uruchomienia własnej działalności gospodarczej. Ponadto, jako element inicjujący rozwój przedsiębiorczości w regionie śląskim będzie miała pozytywny wpływ na jego sytuację społeczno – ekonomiczną.

Zakłada się, że efektem realizacji programu będzie utworzenie 8 100 dodatkowych miejsc pracy poza sektorem górnictwa węgla kamiennego, zarówno przez istniejące podmioty jak i przez zwalnianych pracowników rozpoczynających własną działalność gospodarczą.

Beneficjenci:

- Pracownicy odchodzący z górnictwa węgla kamiennego w związku z restrukturyzacją sektora,
- Przedsiębiorcy tworzący nowe miejsca pracy, którzy zobowiążą się zatrudnić byłych pracowników sektora górnictwa węgla kamiennego.

Finansowe instrumenty wsparcia:

- **Stypendium na przekwalifikowanie** obejmuje:
  - jednorazowe bezpłatne szkolenie finansowane ze środków przedsiębiorstwa górniczego albo z innych źródeł finansowania,
  - świadczenie na przekwalifikowanie.

Beneficjentami są pracownicy odchodzący z górnictwa węgla kamiennego w związku z prowadzoną restrukturyzacją sektora.

Podstawowe zasady obowiązujące przy udzielaniu stypendium na przekwalifikowanie:

- świadczenie na przekwalifikowanie przyznawane przez przedsiębiorstwo górnicze na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, na wniosek pracownika, który złoży oświadczenie, że wyraża zgodę na rozwiązanie stosunku pracy po zakończeniu okresu, na który stypendium to przyznano i rozpocznie szkolenie,
  - w przypadku pracownika zatrudnionego na powierzchni przewidzianego do zwolnienia ze spółki, której przedmiotem działalności jest wyłącznie prowadzenie likwidacji kopalń, zagospodarowywanie majątku likwidowanych kopalń, zbędnego majątku przedsiębiorstw górniczych oraz tworzenie nowych miejsc, stypendium na przekwalifikowanie przyznawane jest z inicjatyw tej spółki,
  - w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie pracownik jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy oraz przysługuje mu pomoc w zakresie doradztwa zawodowego i jednorazowe bezpłatne szkolenie,
  - w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie pracownik otrzymuje świadczenie na przekwalifikowanie w wysokości miesięcznego wynagrodzenia obliczonego jak za urlop wypoczynkowy, otrzymywanego przed dniem przyznania stypendium.
- **Pożyczka dla byłych pracowników przedsiębiorstw górniczych na rozpoczęcie działalności gospodarczej.**

Beneficjentami są pracownicy odchodzący z górnictwa rozpoczynający działalność gospodarczą.

Zasady obowiązujące przy udzielaniu pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla byłych pracowników przedsiębiorstwa górniczego:

- pracownik przedsiębiorstwa górniczego, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika, ma prawo do ubiegania się o pożyczkę, na preferencyjnych warunkach w celu podjęcia działalności gospodarczej na własny rachunek,
- wysokość pożyczki nie może przekroczyć 20.000 zł.,
- pożyczka może być umorzona w całości lub części na wniosek byłego pracownika przedsiębiorstwa górniczego, pod warunkiem wykonywania przez niego działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy

oraz po spełnieniu warunków określonych w umowie pożyczki zawartej pomiędzy pracodawcą albo instytucją finansową udzielającą **pożyczki**.

- pożyczka jest udzielana przez przedsiębiorstwo górnicze, które rozwiązało z pracownikiem stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika albo przez lokalne lub regionalne instytucje finansowe.

▪ **Zwrot kosztów utworzenia nowego miejsca pracy dla pracodawców spoza górnictwa, którzy zatrudnili byłego pracownika przedsiębiorstwa górniczego.**

Beneficjentami są pracodawcy spoza górnictwa.

Zasady obowiązujące przy refundacji kosztów utworzenia nowego miejsca pracy:

- pracodawca spoza górnictwa, może ubiegać się o zwrot kosztów utworzenia nowego miejsca pracy w wysokości do 20.000 zł.,
  - zwrotu kosztów dokonuje przedsiębiorstwo górnicze z dotacji z budżetu państwa lub z innych źródeł finansowania na wniosek pracodawcy spoza górnictwa, który zatrudnił byłego pracownika tego przedsiębiorstwa na okres co najmniej 24 miesiące. Wniosek, ten powinien zawierać:
    - o oznaczenie pracodawcy spoza górnictwa;
    - o opis utworzonego nowego miejsca pracy;
    - o imię i nazwisko zatrudnionego byłego pracownika przedsiębiorstwa górniczego
    - o datę zawarcia z pracownikiem, o którym mowa w pkt 3 umowy o pracę.
  - w przypadku niespełnienia przez pracodawcę spoza górnictwa warunków dotyczących okresu zatrudnienia pracownika na utworzonym nowym miejscu pracy, pracodawca ten jest obowiązany do zwrotu przedsiębiorstwu górniczemu otrzymanej kwoty,
- **Refundacja części kosztów poniesionych przez pracodawcę w okresie szkolenia pracownika – praktycznej nauki zawodu – przez okres 12 miesięcy**

Beneficjentami są pracodawcy spoza górnictwa.

Zasady obowiązujące przy refundacji kosztów zatrudnienia pracownika na nowo utworzonym miejscu pracy:

- pracodawca spoza górnictwa, który na utworzonym nowym miejscu pracy zatrudni na czas nie określony pracownika z którym przedsiębiorstwo górnicze rozwiązało stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika i będzie zatrudniał go przez okres co najmniej 24 miesiące, może ubiegać się o refundowanie kosztów wynagrodzenia tego pracownika,
- refinansowanie kosztów wynagrodzenia pracownika przysługuje pracodawcy spoza górnictwa, za każdy miesiąc zatrudnienia tego pracownika, poczynając od pierwszego miesiąca jego zatrudnienia, w kwocie stanowiącej 100% miesięcznego wynagrodzenia i należnych od wynagrodzenia składek, jednak nie wyższej niż 75% wynagrodzenia, obliczonego jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy, otrzymywanego przez byłego pracownika przedsiębiorstwa górniczego przed dniem rozwiązania z nim stosunku pracy, przez okres 12

miesiący od dnia jego zatrudnienia pod warunkiem, że zatrudnienie nastąpi przed dniem 1 stycznia 2006 r.,

- w przypadku zatrudnienia pracownika po dniu 1 stycznia 2006 r. refinansowanie będzie dokonywane przez okres krótszy niż 12 miesięcy jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2006 r.,
- warunkiem koniecznym ubiegania się przez pracodawcę spoza górnictwa o refinansowanie, o którym mowa wyżej, jest dokonywanie wpłat składek na ubezpieczenia społeczne oraz fundusze celowe w wysokości i trybie określonym w odrębnych przepisach.,
- w przypadku niespełnienia warunków, o których mowa wyżej:
  - 1) w okresie pierwszych 12 miesięcy, wstrzymuje się refinansowanie a pracodawca spoza górnictwa, który je otrzymał jest obowiązany do jego zwrotu na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych dotyczących dotacji;
  - 2) po okresie 12 miesięcy, o którym mowa wyżej pracodawca spoza górnictwa, który otrzymał refinansowanie jest obowiązany do jego zwrotu na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych dotyczących dotacji.

Koszty realizacji projektu i źródła ich finansowania

Realizacja projektu wymaga zewnętrznego wsparcia finansowego, którego źródłem, jak wynika z „programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003 – 2006 z wykorzystaniem ustaw antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń” będą środki pochodzące między innymi z kredytów udzielonych przez zagraniczne instytucje finansowe.

Przedstawione powyżej propozycje zostały zmodyfikowane w oparciu o rozwiązania zawarte w projekcie ustawy o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 – 2006 oraz o zmianie niektórych ustaw.

Z uwagi na fakt. Iż zgodnie z aktualnie proponowanymi rozwiązaniami ustawowymi pakiet o którym mowa wyżej obejmuje swoim zakresem nie tylko pracowników powierzchni kopalń w stosunku do których podjęte zostaną decyzje o ich likwidacji, ale również pracowników kopalń czynnych oszacowanie kosztów realizacji projektu będzie możliwe po określeniu grupy pracowników których ten projekt będzie dotyczył.

Programy dla miasta Częstochowy:

Dla miasta Częstochowy opracowane zostały 2 programy, tj.:

1. Program „NOWA PRACA”
2. Program aktywizacji zawodowej i gospodarczej

I. PROGRAM „NOWA PRACA”

Program aktywizacji gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości i zasobów ludzkich miasta Częstochowy i subregionu częstochowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem łagodzenia skutków restrukturyzacji Huty Częstochowa SA.

PROBLEM:

Rynek pracy miasta Częstochowy jest silnie uzależniony od dużego pracodawcy, jakim jest Huta Częstochowa SA, będąca w trakcie restrukturyzacji. W całym kompleksie hutniczym (Huta Częstochowa SA, Huta Stali Częstochowa Sp. z o.o., spółki wydzielone z Huty) zatrudnionych jest obecnie (marzec 2003) ok. 5,5 tys. osób. W sytuacji kłopotów finansowo – ekonomicznych tego pracodawcy (widmo upadłości) **miastu grozi radykalny wzrost bezrobocia oraz wzrost napięcia społecznego**, który już destabilizuje lokalny układ społeczno – gospodarczy. Konieczna jest dywersyfikacja zatrudnienia na lokalnym rynku pracy w kierunkach niezależnych od hutnictwa i jego kooperantów. Aktualnie (31.01.2003 r.) stopa bezrobocia w Częstochowie wynosi 16,4% (blisko 20. tysięcy zarejestrowanych bezrobotnych) i wykazuje wyraźną tendencję wzrostową.

CELE GŁÓWNE:

1. Przygotowanie terenów pod nowe inwestycje produkcyjne poprzez powiększenie obszaru istniejącej podstrefy częstochowskiej Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz utworzenie Częstochowskiego Parku Przemysłowego SA na terenach Huty Częstochowa oraz innych terenach przemysłowych.
2. Pobudzanie przedsiębiorczości i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.
3. Łagodzenie skutków restrukturyzacji zatrudnienia jednostek kompleksu hutniczego.

CEL 1

PRZYGOTOWANIE TERENÓW POD NOWE INWESTYCJE PRODUKCYJNE POPRZEZ POWIĘKSZENIE OBSZARU ISTNIEJĄCEJ PODSTREFY CZĘSTOCHOWSKIEJ KATOWICKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ ORAZ UTWORZENIE CZĘSTOCHOWSKIEGO PARKU PRZEMYSŁOWEGO SA NA TERENACH HUTY CZĘSTOCHOWA SA. ORAZ INNYCH TERENACH POPRZEMYSŁOWYCH

Działanie 1

Powiększenie obszaru istniejącej częstochowskiej podstrefy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej SA o część terenów pozostających w użytkowaniu wieczystym Huty Częstochowa SA

Podmioty zaangażowane:

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna SA, Huta Częstochowa SA, Prezydent Miasta Częstochowy.

UWAGA: Niezbędne są decyzje na szczeblu rządowym (rozporządzenie Rady Ministrów) umożliwiające przeprowadzenie operacji powiększenia obszaru częstochowskiej podstrefy KSSE SA.

Działanie 2

Utworzenie Częstochowskiego Parku Przemysłowego SA na terenach restrukturyzowanej Huty Częstochowa SA oraz innych terenach poprzemysłowych

Podmioty zaangażowane:

Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. (w stadium organizacji), Agencja Rozwoju Przemysłu SA.

Działanie 3

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiększonych terenów Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Częstochowskiego Parku Przemysłowego SA poprzez realizację następujących projektów/ inwestycji:

- (1) Modernizacja drogi przez Koksownię. Projekt połączenia ul. Legionów z al. Pokoju umożliwiającego dostęp do wewnętrznych terenów Huty – długość 1,9 km; szacunkowy koszt inwestycji - 4 mln zł.
- (2) Budowa przedłużenia ul. Złotej. Projekt połączenia odcinka istniejącej ulicy z drogą przez Koksownię – długość 1,0 km; szacunkowy koszt inwestycji - 3 mln zł.
- (3) Budowa drogi przez Kucelin. Projekt połączenia terenów Huty w rejonie Kucelina z al. Pokoju – długość 1,4 km; szacunkowy koszt inwestycji - 3 mln zł.
- (4) Budowa drogi przy Walcowni Blach Grubych. Projekt połączenia drogi przy Walcowni z ul. Legionów i z al. Pokoju – długość 2,1 km; szacunkowy koszt inwestycji - 5 mln zł.
- (5) Budowa połączenia drogowego Huty z drogą krajową nr 43 Opole-Kielce. Projekt połączenia drogi przy stacji kolejowej Huty z DK-43, obejmujący przebudowę i poszerzenie nawierzchni istniejącego odcinka długości 0,9 km wraz z budową oświetlenia oraz budowę połączenia istniejącej drogi z DK-43 wraz z odwodnieniem i oświetleniem - długość 0,5 km. Łączna długość 1,4 km; szacunkowy koszt inwestycji - 5 mln zł.

Przewidywane łączne nakłady na realizację zadań od (1) – (5): 20 mln zł.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Marszałek Województwa Śląskiego.

Działanie 4

Powiązanie obszaru Specjalnej Strefy Ekonomicznej i Częstochowskiego Parku Przemysłowego SA z układem dróg krajowych poprzez realizację następujących projektów/inwestycji:

- (6) Budowa wiaduktu nad linią kolejową w ciągu ul. Jagiellońskiej. Realizacja projektu usprawni dojazd do SSE i Częstochowskiego Parku Przemysłowego SA

- z kierunków: Opole i Tarnowskie Góry; szacunkowy koszt inwestycji - 30 mln zł.
- (7) Budowa połączenia drogowego ul. Krakowskiej z DK-1; szacunkowy koszt inwestycji - 30 mln zł.
  - (8) Budowa połączenia drogowego ul. Mirowskiej z ul. Legionów; szacunkowy koszt inwestycji - 2,8 mln zł.
  - (9) Budowa połączenia drogowego ul. Drogowców z ul. Srebrną wraz z budową mostu na rzece Warcie; szacunkowy koszt inwestycji - 6 mln zł.
  - (10) Modernizacja ul. Legionów na odcinku od ul. Faradaya do ul. Złotej wraz z budową mostu na rzece Kucelinie; szacunkowy koszt inwestycji - 5 mln zł.
  - (11) Modernizacja ul. Złotej na odcinku od ul. Legionów do nr 233; szacunkowy koszt inwestycji - 1 mln zł.
  - (12) Modernizacja ul. Legionów na odcinku od ul. Złotej do ul. Hallera; szacunkowy koszt inwestycji - 1 mln zł.
  - (13) Rozbudowa ul. Rejtana od węzła DK-1 – ul. Krakowska do al. Pokoju; szacunkowy koszt inwestycji - 5 mln zł.
  - (14) Modernizacja ul. Drogowców na odcinku od ronda do DK-1; szacunkowy koszt inwestycji - 1,5 mln zł.
  - (15) Modernizacja ul. Legionów na odcinku od ul. Hallera do drogi przez Koksownię; szacunkowy koszt inwestycji - 1 mln zł.

Przewidywane łączne nakłady na realizację zadań od (6) – (15): 83,3 mln zł.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Marszałek Województwa Śląskiego.

REZULTAT 1:

Wzbogacenie oferty atrakcyjnych – uzbrojonych i dobrze skomunikowanych – terenów pod nowe inwestycje produkcyjne i działalność usługową oraz stworzenie zachęt dla krajowych i zagranicznych inwestorów lokujących swoje projekty na terenie Miasta i tworzących nowe miejsca pracy.

Cel 2

POBUDZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ROZWÓJ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

Działanie 1

Utworzenie Wydziału Gospodarczego – Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Częstochowie (udostępnienie obiektu przy ul. Rejtana 6 dla potrzeb Sądu).

UWAGA: Ze względu na obciążenia ustanowione na nieruchomości na rzecz banków i FGŚP, brak możliwości przejęcia budynku przez Gminę.

Podmioty zaangażowane:

Ministerstwo Sprawiedliwości, Sąd Okręgowy w Częstochowie, Prezydent Miasta Częstochowy.

Działanie 2

Utworzenie Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Częstochowie.

Działanie 3

Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Innowacyjności.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Miejski Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Częstochowie.

Działanie 4

Powołanie Funduszu Poręczeniowego i Pożyczkowego.

Podmioty zaangażowane:

Miejski Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Częstochowie, Prezydent Miasta Częstochowy.

REZULTAT 2:

Stworzenie lokalnej sieci instytucji wspierających przedsiębiorców, a zwłaszcza osoby zamierzające podjąć działalność gospodarczą.

Cel 3

ŁAGODZENIE SKUTKÓW RESTRUKTURYZACJI ZATRUDNIENIA JEDNOSTEK KOMPLEKSU HUTNICZEGO

Działanie 1

Wzbogacenie oferty doskonalenia zawodowego, adresowanej do osób zwalnianych z Huty i uwzględniającej specyfikę lokalnego rynku pracy, poprzez realizację następujących projektów/inwestycji:

- (1) Modernizacja kompleksu obiektów edukacyjnych i wychowawczych przy ul. Legionów 58 – kontynuacja Programu Phare PL9903.01 – Edukacja i rynek pracy; szacunkowy koszt inwestycji – 10 mln zł.
- (2) Modernizacja i wyposażenie obiektów Zespołu Szkół Zawodowych przy ul. Łukasińskiego 24; szacunkowy koszt inwestycji – 0,7 mln zł.

UWAGA: Ze względu na obciążenia ustanowione na rzecz banków na nieruchomości przy ul. Łukasińskiego 24, brak możliwości jej przejęcia przez Gminę.

Przewidywane łączne nakłady na realizację zadań (1) i (2): 10,7 mln zł.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. (w stadium organizacji).

Działanie 2

Aktywizacja zawodowa pracowników częstochowskiego kompleksu hutniczego zagrożonych utratą pracy.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy - Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Marszałek Województwa Śląskiego - Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Działanie 3

Modernizacja i adaptacja byłych obiektów Huty dla potrzeb mieszkaniowych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych mieszkańców, poprzez realizację następujących projektów/inwestycji:

(3) Modernizacja oraz prace konserwatorsko – adaptacyjne obiektów Domu Kultury Huty Częstochowa SA; szacunkowy koszt inwestycji – 6 mln zł.

(4) Modernizacja obiektów stadionu RKS „Raków”; szacunkowy koszt inwestycji – 5 mln zł.

UWAGA: Ze względu na obciążenia ustanowione na rzecz banków na nieruchomości przy ul. Łukasińskiego 24, brak możliwości jej przejęcia przez Gminę.

(5) Adaptacja byłych hoteli robotniczych na mieszkania komunalne; szacunkowy koszt inwestycji – 2 mln zł

UWAGA: Ze względu na obciążenia na rzecz banków ustanowione na nieruchomości, brak możliwości jej przejęcia przez Gminę.

Przewidywane łączne nakłady na realizację zadań od (3) – (5): 13 mln zł.

Podmioty zaangażowane:

Prezydent Miasta Częstochowy, Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. (w stadium organizacji), Marszałek Województwa Śląskiego.

REZULTAT 3:

Złagodzenie skutków utraty pracy (bezrobocia) i minimalizowanie zagrożeń trwałej marginalizacji społeczności pracowników i ich rodzin „tradycyjnie związanych z Hutą” oraz stworzenie szans skutecznego powrotu na rynek pracy.

II. PROGRAM

„Aktywizacji zawodowej i gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy zatrudnionych w Hucie Częstochowa SA, Hucie Stali Częstochowa sp. z o.o. oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA.”

Program opracowany został pod auspicjami Pana Jerzego Hausnera - Wicepremiera, Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej przez częstochowską filię Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach.

Jest on oparty o następującą podstawę prawną:

- Ustawę z dnia 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu – art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b oraz art. 37i (Dz. U. z 2001r nr 6, poz.56 z późniejszymi zmianami).

W opracowanym Programie wykorzystano instrumenty finansowe zawarte w następujących aktach prawnych:

CZEŚĆ I

- 1. Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. nr 100, poz. 924),**

Są to następujące instrumenty finansowe, wspierające działania aktywizujące uruchamiane na rzecz 1100 osób zagrożonych utratą pracy :

A Dla 300 osób podejmujących działalność gospodarcza

- 1.A.1 środki na pokrycie części kosztów najmu za lokal, w którym jest prowadzona działalność gospodarcza – dla 50 osób objętych programem**
(przez okres do 12 miesięcy , w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie – 400zł) ,
- 1.A.2 pokrycie części kosztów doradczych, w tym księgowych - dla 50 osób objętych Programem,**
(przez okres do 12 miesięcy, w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie – 400zł) ,
- 1.A.3 przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej – dla 100 osób objętych Programem,**
(wysokość środków, które mogą być przeznaczone wyłącznie na zakup środków trwałych wynosi 6000 zł) ,
- 1.A.4 dofinansowanie oprocentowania zaciągniętych kredytów lub pożyczek udzielonych z innych źródeł niż FP lub PFRON przez okres 12 miesięcy (w okresie spłaty pożyczki lub kredytu). – kredyt przeznaczony jest na tworzenie dodatkowych miejsc pracy dla 100 osób objętych Programem.**
(wysokość dofinansowania oprocentowania pożyczek lub kredytów może wynieść do 50% tego oprocentowania, nie więcej jednak niż dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia)

B Dla małych przedsiębiorców (wyłącznie) - w związku z zatrudnieniem 200 osób objętych Programem

1.B.1 refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla beneficjenta skierowanego przez PUP lub podmiot zwalniający – z tytułu zatrudnienia 100 osób objętych Programem, (wysokość tej refundacji nie może być wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia pod warunkiem zatrudnienia beneficjenta przez okres co najmniej 12 miesięcy),

1.B.2 refundacja części kosztów poniesionych na wynagrodzenie i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionego beneficjenta Programu – za zatrudnienie 100 osób objętych Programem (wysokość refundacji nie może przekroczyć 60% przeciętnego wynagrodzenia i jest dokonywana przez okres 12 miesięcy lub 24 miesięcy w przypadku zatrudnienia kobiety mającej ukończone 50 lat, lub mężczyzny mającego ukończone 55 lat).

C Działania przewidziane dla wszystkich osób zagrożonych utratą pracy opisanych w części I Programu

1.C.1 Świadczenie usług poradnictwa zawodowego – dla 1100 osób objętych Programem,

1.C.2 Świadczenie usług pośrednictwa pracy – dla 800 osób objętych Programem, w tym dla około 300 osób przez Agencję Pracy Tymczasowej działającej w ramach Regionalnego Funduszu Inwestycyjnego,

1.C.3 Podwyższanie kwalifikacji lub przekwalifikowania dla 700 osób objętych Programem.

CZEŚĆ II

2. Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 grudnia 1998 roku w sprawie programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu (Dz. U. nr 156, poz. 1023 z późniejszymi zmianami).

Są to następujące instrumenty finansowego wsparcia przedsiębiorczości uruchamiane na rzecz podmiotów gospodarczych inspirujących zatrudnienie oraz tworzących dodatkowe miejsca pracy dla 1895 osób objętych Programem:

A Inspirowanie zatrudnienia dla 895 osób objętych Programem

2.A.1 refundowanie pracodawcy kosztów szkolenia pod warunkiem zatrudnienia skierowanej osoby przez co najmniej 12 miesięcy – szkolenie 250 osób objętych Programem u pracodawcy,

(wysokość refundacji wynosi 6 - krotność przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjenta Programu przez co najmniej 12 miesięcy),

2.A.2 refundowanie pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych beneficjentów Programu – z tytułu zatrudnienie 645 osób objętych Programem,

(wysokość refundacji wynosi 6 - krotność przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjenta Programu przez co najmniej 12 miesięcy),

B Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla 1000 osób objętych Programem

2.B.1 udzielenie pracodawcy nie oprocentowanej pożyczki na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjentów Programu przez co najmniej 36 miesięcy – na utworzenie miejsc pracy dla 500 osób objętych Programem,

(wysokość pożyczki nie może przekraczać 20 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia)

2.B.2 refundowanie pracodawcy części kosztów z tytułu spłaty odsetek od kredytów komercyjnych na utworzenie dodatkowego miejsca pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjenta Programu przez okres co najmniej 24 miesięcy – dla 500 osób objętych Programem

(wysokość refundacji wynosi 6 – krotność przeciętnego wynagrodzenia w okresie 12 miesięcy).

ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE DOTYCZĄCE:

- 1. Warunków zastosowania Programu i jego realizacji,**
- 2. Zasięgu podmiotowego,**
- 3. Wielkości kwotowej instrumentów.**

1. W zakresie punktu 1 Program przyjmuje, że:

1.1 W związku z realizacją **Programu Restrukturyzacyjnego Huty Częstochowa SA** w części dotyczącej restrukturyzacji zatrudnienia w spółkach zależnych od Huty:

1.1.1 – wystąpi konieczność zwolnień pracowników ze spółek niedocelowych oraz przekwalifikowania ich aby mogli podejmować pracę na nowotworzonych stanowiskach pracy w spółkach docelowych (Centrum Przetwórstwa Blach, Centrum Serwisowo – Produkcyjne, Centrum Usługowo – Bytowe),

1.1.2 – wystąpi konieczność przekwalifikowań pracowników zatrudnionych dotychczas tak w spółkach docelowych jak i niedocelowych aby mogli być zatrudniani na efektywnych stanowiskach pracy w spółkach docelowych,

1.1.3 – wystąpi konieczność zwolnień pracowników , dla których zaistnieje potrzeba wskazania nowego zatrudnienia poza dotychczasowymi strukturami Huty (czyli poza Regionalnym Funduszem Inwestycyjnym), tj. w podmiotach podejmujących działalność na obszarze Częstochowskiego Parku Przemysłowego , w tym u inwestorów, których przewiduje Program „Nowa Praca” przedstawiony przez Prezydenta Miasta Częstochowy.

1.2 W związku z koniecznością osiągnięcia efektywności procesu wytwarzania i konkurencyjności produktu w spółce producenta stali (Hucie Stali Częstochowa sp. z o. o. lub innym podmiocie) nastąpią zwolnienia pracowników dziś zatrudnionych w Hucie Stali Częstochowa sp. z o. o., którzy zostaną skierowani na przekwalifikowanie celem

zatrudnienia w strukturach skupionych w ramach Regionalnego Funduszu Inwestycyjnego lub w nowotworzonych podmiotach podejmujących działalność na obszarze Częstochowskiego Parku Przemysłowego, w tym u inwestorów, których przewiduje Program „Nowa Praca” przedstawiony przez Prezydenta Miasta Częstochowy.

1.3 Procesy i zdarzenia, o których mowa w punkcie 1.1 i 1.2 co do czasu swojego zaistnienia określają czas początkowy Programu (czas rozpoczęcia stosowania działań opisanych w programie). Czas kalendarzowy przyjęty w harmonogramie Programu uwzględnia założenie, że zdarzenia uruchamiające zastosowanie Programu wystąpią jeszcze w br. Inny niż założony stan faktyczny spowoduje stosowne zmiany w uruchomieniu Programu.

1.4 W przypadku uruchomienia Programu jego bieżąca realizacja wymagać będzie współpracy ze wszystkimi związkami zawodowymi działającymi w obecnych strukturach Huty Częstochowa SA. Do chwili obecnej strona związkowa była na bieżąco informowana o przygotowaniu Programu, jego celach i aktywizująco – zapobiegawczym charakterze.

W trakcie opracowywania Programu odbywały się spotkania z przedstawicielami związków zawodowych, w tym ostatnie w dniu 10.06.br , podczas którego związki zawodowe zostały zapoznane z przyjętymi w Programie Restrukturyzacyjnym działaniami restrukturyzacyjnymi, a w konsekwencji ze zmianami w zatrudnieniu.

Projekt Programu został oficjalnie przedłożony tym organizacjom w dniu 25.06.2003r.

2. W zakresie punktu 2 Program bazuje na :

2.1 Wielkościach dotyczących zatrudnienia i jego struktury a także zagrożeń utraty dotychczasowych miejsc pracy przez pracowników zatrudnionych dotychczas w strukturach Huty Częstochowa SA przyjętych w opracowywanym **Programie Restrukturyzacyjnym Huty Częstochowa SA.**

2.2 Wielkościach dotyczących zatrudnienia i możliwych zwolnień w Hucie Stali Częstochowa sp. z o.o. przekazanych przez Zarząd Huty Stali Częstochowa sp. z o. o. w formie pisemnej.

3. **Ujęte w projekcie Programu wielkości środków finansowych są uznane za niezbędne, aby przewidziane w Programie instrumenty osiągnęły zamierzoną efektywność, a zatem aby został osiągnięty cel Programu.**

A. INFORMACJE OGÓLNE O INSTYTUCJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE

KOORDYNATOR PROGRAMU

Pełna nazwa instytucji	Marszałek Województwa Śląskiego– Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
Adres instytucji	Powstańców 41a , 40 - 037 Katowice

Kierownik Instytucji	Przemysław Koperski – Dyrektor WUP Katowice
Osoba do kontaktu	Andrzej Rybak
Telefon	+ 48 32 255 43 25, + 48 34 363 89 89,
Fax	+ 48 34 363 89 89, + 48 34 363 89 89.
E-mail	kawu@ praca.gov.pl, kawucz@praca.gov.pl

PARTNERZY PROGRAMU:

Pełna nazwa instytucji	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
Adres instytucji	Powstańców 41a , 40 - 037 Katowice
Kierownik Instytucji	Przemysław Koperski – Dyrektor WUP Katowice
Osoba do kontaktu	Andrzej Rybak
Telefon	+ 48 32 255 43 25, + 48 34 363 89 89,
Fax	+ 48 34 363 89 89, + 48 34 363 89 89.
E-mail	kawu@ praca.gov.pl, kawucz@praca.gov.pl

Pełna nazwa instytucji	Prezydent Miasta Częstochowa
Adres instytucji	ul. Śląska 11/13, 42-200 Częstochowa
Kierownik Instytucji	Tadeusz Wrona - Prezydent Miasta
Osoba do kontaktu	Grażyna Klamek
Telefon	+48 34 361 02 02, +48 34 324 40 61
Fax	+48 34 365 19 30,+48 34 324 31 30
E-mail	prezydent@czestochowa.um.gov.pl , kacz@praca.gov.pl

Pełna nazwa instytucji	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
Adres instytucji	ul. Szymanowskiego 15 , 42-200 Częstochowa
Kierownik instytucji	Andrzej Perliński – Dyrektor PUP
Osoba do kontaktu	Grażyna Klamek
Telefon	+48 34 324 31 33
Fax	+48 34 324 31 30
E-mail	kacz@praca.gov.pl

Pełna nazwa instytucji	Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku
Adres instytucji	ul. Długosza 114 , 42-100 Kłobuck,
Kierownik instytucji	Małgorzata Szymanek– Kierownik PUP
Osoba do kontaktu	Małgorzata Szymanek
Telefon	+48 34 317 26 92
Fax	+48 34 317 13 45
E-mail	kakl@praca.gov.pl

Pełna nazwa instytucji	Powiatowy Urząd Pracy w Myszkowie
Adres instytucji	ul Pułaskiego 42, 42-300 Myszków.
Kierownik instytucji	Czesław Miklas– Kierownik PUP
Osoba do kontaktu	Czesław Miklas
Telefon	+48 34 313 50 20
Fax	+48 34 314 46 99
E-mail	kams@praca.gov.pl

Pełna nazwa instytucji	Huta Częstochowa SA
Pełna nazwa instytucji	Huta Stali Częstochowa Sp. z o.o.
Pełna nazwa instytucji	Spółki zależne od Huty Częstochowa SA
Pełna nazwa instytucji	Jednostki szkolące
Pełna nazwa instytucji	Miejski Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Częstochowie
Pełna nazwa instytucji	Związkowe Biuro Pracy Zarządu Regionu Częstochowskiego NSZZ „Solidarność”
* Pełna nazwa instytucji	

- Lista partnerów programu jest otwarta i aktualizowana na bieżąco przez WUP, o nowych partnerów projektu, którzy zadeklarują gotowość uczestnictwa w tym Programie

B. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE PROGRAMU

TYTUŁ PROGRAMU	PROGRAM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I GOSPODARCZEJ DLA OSÓB ZAGROŻONYCH UTRATĄ PRACY ZATRUDNIONYCH W HUCIE CZĘSTOCHOWA SA
Cel programu	<p>Wsparcie działań łagodzących negatywne skutki restrukturyzacji Huty Częstochowa SA – cel nadrzędny.</p> <p>Cel nadrzędny uzyskany będzie przez cele operacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy. 2. Wspieranie rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości. 3. Działania aktywizujące wobec osób pozostałych bez pracy i bez możliwości adaptowania w ramach celów operacyjnych 1 i 2.
Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> • Pracownicy Grupy Kapitałowej Huty Częstochowa SA , Huty Stali Sp. z o.o. i zakładów bezpośredniego ich otoczenia kooperacyjnego: <ul style="list-style-type: none"> – zagrożeni utratą dotychczasowych miejsc pracy, – przewidziani do zwolnienia oraz osoby, które utracą pracę w podmiotach lub zakładach bezpośrednio z nimi kooperującymi z przyczyn dotyczących zakładu pracy - z obszaru subregionu częstochowskiego. • Utworzona w wyniku restrukturyzacji samodzielna spółka Koksownia tworząca nowe miejsca pracy, • Centrum Przetwórstwa Blach tworzące nowe miejsca pracy, • Centrum Serwisowo – Produkcyjne tworzące nowe miejsca pracy, • Centrum Usługowo – Bytowe tworzące miejsca pracy, • Przedsiębiorcy podejmujący działalność gospodarczą na obszarze dotychczasowej działalności Huty Częstochowa SA, tj. w Częstochowskim Parku Przemysłowym oraz w Regionalnym Funduszu Inwestycyjnym, • Mali przedsiębiorcy tworzący miejsca pracy w okresie realizacji Programu. <p>Przewiduje się objęcie tym programem łącznie około 3 000 osób z terenu subregionu częstochowskiego województwa śląskiego. Szczegółowa charakterystyka beneficjentów Programu zawarta i opisana jest w Programie Restrukturyzacyjnym Huty Częstochowa SA</p>
Przewidywane efekty programu	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja i reorientacja zawodowa zwalnianych pracowników dla potrzeb nowopowstałych miejsc pracy, • Stworzenie około 300 nowych miejsc pracy w okresie realizacji Programu poprzez samozatrudnienie, • Wypracowanie programu działań przygotowujących zwalnianych pracowników do przyszłych potrzeb kadrowych różnych sektorów gospodarki w mieście Częstochowa i subregionie.

Okres realizacji programu	Cykl 18 miesięcy dla części I oraz 36 miesięcy dla części II.
Uzasadnienie	<p>W województwie śląskim procesy restrukturyzacyjne objęły szereg gałęzi specyficznych dla tego regionu, które od lat stanowiły źródło miejsc pracy. Dla potrzeb tych gałęzi pracowało wiele jednostek tworząc system zależnych od siebie podmiotów gospodarczych. Naruszenie jednego z elementów powoduje katastrofalne skutki dla całego systemu.</p> <p>Tak więc restrukturyzacja hutnictwa, w tym także Huty Częstochowa SA pociąga za sobą zmiany w całym otoczeniu branży lub wymienionego podmiotu, którego zasięg w obu przypadkach trudno zdefiniować.</p> <p>Założeniem Programu jest objęcie jego działaniami takiej liczby osób aby w sposób maksymalny ograniczyć i łagodzić negatywne skutki restrukturyzacji dla pracowników Huty Częstochowa SA. Program zakłada zatem wykorzystanie prawem dopuszczalnych form działań, które powinny służyć pomocą osobom zagrożonym utratą miejsc pracy w następstwie procesów restrukturyzacyjnych w Hucie Częstochowa SA. Zakres stosowanej pomocy będzie zależny od kategorii osób objętych Programem.</p> <p>Aktem prawnym umożliwiającym przeprowadzenie restrukturyzacji Huty Częstochowa SA jest ustawa z dnia 30 października 2002 roku o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. nr 213, poz. 1800).</p> <p>Natomiast dokumentem wykonawczym jest wspomniany wcześniej Program Restrukturyzacyjny Huty Częstochowa SA podlegający ostatecznemu zatwierdzeniu przez Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu SA.</p> <p>W ramach działania wszystkich podmiotów powiązanych gospodarczo, kapitałowo i organizacyjnie z Hutą Częstochowa SA będzie przeprowadzona restrukturyzacja organizacyjna, w wyniku której funkcjonować będą następujące podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spółka majątkowa (SPV) – utworzona na bazie majątku produkcyjno – hutniczego, której właścicielem początkowo będą wierzyciele cywilno – prawni a w następnej kolejności inwestor strategiczny, ▪ Spółka operatorska, której właścicielem będzie Skarb Państwa lub Agencja Rozwoju Przemysłu SA, ▪ Regionalny Fundusz Inwestycyjny powstały z przekształcenia Huty Częstochowa SA. <p>W subregionie częstochowskim liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu maja 2003 r wynosiła 57.012 osób. Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w końcu maja 2003r zdecydowaną większość – 43.493 osób (76,3% ogółu bezrobotnych) stanowiły osoby poprzednio pracujące.</p>

Z obszaru działania Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie zarejestrowanych pozostawało w końcu maja 2003 r 28 738 osób bezrobotnych (stopa bezrobocia 16,8 %). W końcu maja 2003 r liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku wynosiła 7 838 osoby tj. tylko 13,7% ogółu bezrobotnych.

W wyniku restrukturyzacji Huty Częstochowa SA na lokalny rynek pracy może trafić dodatkowo około 3000 osób.

Znalezienie innych miejsc pracy dla zwalnianych pracowników z restrukturyzowanych podmiotów gospodarczych z terenu miasta Częstochowy jest sprawą niezwykle trudną wobec sytuacji jaka panuje obecnie w zakresie bezrobocia na lokalnym rynku pracy subregionu częstochowskiego, którą dobitnie charakteryzują dane przedstawione powyżej.

Osoby zagrożone zwolnieniami w restrukturyzowanych podmiotach gospodarczych w większości są pracownikami wąsko wyspecjalizowanymi, z kwalifikacjami dostosowanymi do potrzeb branży hutniczej. Znalezienie miejsca pracy na wolnym, lokalnym rynku pracy w subregionie częstochowskim dla osób z tymi kwalifikacjami jest prawie niemożliwe.

Zatem niezbędne są działania aktywizujące, wspomagające: w pierwszej kolejności – podmioty gospodarcze, które utrzymują lub tworzą nowe miejsca pracy dla zagrożonych zwolnieniami pracowników restrukturyzowanej Huty Częstochowa SA a także Huty Stali Częstochowa sp. z o. o., w drugiej kolejności – zwalnianych pracowników.

Szansą dla zwalnianych pracowników będą podmioty tworzone w ramach Programu Restrukturyzacyjnego opracowywanego dla Huty Częstochowa SA..

Opracowywany Program Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy ma przede wszystkim na celu zapobieganie bezrobociu poprzez m.in.: dofinansowanie tworzenia nowych miejsc pracy, wspomaganie samozatrudnienia, podejmowanie działań z zakresu pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i szkoleń.

Program będzie realizowany we współpracy nie tylko samorządów i ich jednostek organizacyjnych jakimi są powiatowe urzędy pracy i Wojewódzki Urząd Pracy, ale również we współpracy ze związkami zawodowymi działającymi w obu hutach i spółkach zależnych, a także we współpracy z pracodawcami działającymi w subregionie bądź też nowymi inwestorami, którzy swoją działalność pragną uruchomić na terenie przyszłego Częstochowskiego Parku Przemysłowego .

Głównymi realizatorami programu będą: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach Filia w Częstochowie oraz powiatowe urzędy pracy, z których terenu działania pochodzą zagrożeni utratą pracy pracownicy.

Program Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej wpisuje się w

	<p>Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego poprzez przyczynianie się do rozwoju cywilizacyjnego regionu, tworzenie nowych miejsc pracy, oraz działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców proponując beneficjentom <u>wzrost wykształcenia oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych.</u></p>
<p><u>C. OPIS PROGRAMU</u></p>	
<p>Skrócony opis programu</p>	<p>Działania programowe sprowadzać się będą do :</p> <p style="text-align: center;">Część I</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwa zawodowego, • pośrednictwa pracy, • szkoleń w celu przekwalifikowania beneficjentów programu , • wspierania samozatrudnienia wśród osób zagrożonych utratą miejsc pracy, • wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy w małych przedsiębiorstwach, • inspirowania zatrudnienia osób objętych programem poprzez refundację części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej małym przedsiębiorcom. <p style="text-align: center;">Część II</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspirowanie zatrudnienia osób objętych Programem, • wspierania tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla osób objętych programem. <p>Działania programowe będą realizowane poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie merytoryczne, organizacyjne i techniczne programu, - przeprowadzenie kampanii informacyjnej o programie, - świadczenie usług poradnictwa zawodowego, - świadczenie usług pośrednictwa pracy, - organizację szkoleń i przekwalifikowań, - wspieranie samozatrudnienia, - wsparcie dla pracodawców zatrudniających beneficjentów programu lub tworzących nowe miejsca pracy dla osób objętych programem, - monitoring - przygotowanie bilansu końcowego. <p>Partnerzy programu :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samorząd Województwa-Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach – koordynator programu, 2. Miasto Częstochowa – Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, 3. Powiatowe urzędy pracy, z których terenu działania będą pochodzili zwalniani pracownicy, 4. Jednostki szkolące, 5. Huta Stali Częstochowa Sp. z o.o., 6. Huta Częstochowa SA, 7. Spółki zależne od Huty Częstochowa SA.

	<p>Przewiduje się, że programem tym zostanie objętych łącznie około 3000 osób z terenu subregionu częstochowskiego województwa śląskiego.</p> <p>Okres realizacji programu – cykl 18 miesięcy dla części I: wstępnie zaplanowany: lipiec 2003 – grudzień 2004, oraz 36 miesięcy dla części II Programu.</p> <p>Przewidywany budżet programu – około 25,457 mln. zł.</p> <p>Program w tym zakresie będzie finansowany, na wniosek marszałka województwa, ze środków Funduszu Pracy - rezerwy Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.</p> <p>Podstawa prawna: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 marca 2003r w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz. U. nr 49 poz. 409, § 7, ust. 2, pkt 3 a, b i pkt 4, oraz ust. 6).</p>
<p>Opis działań realizowanych w ramach programu</p>	<p>Działanie 1. Przygotowanie merytoryczne, organizacyjne i techniczne programu.</p> <p>Realizacja działań w tym zakresie nastąpi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie założeń Programu Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy, • Powołanie Zespołu Wdrażającego Program, który będzie koordynował działania związane z realizacją programu oraz zapewniał stały przepływ informacji pomiędzy realizatorami programu, • Nawiązanie współpracy z partnerami przewidzianymi do realizacji programu, • Utworzenie bazy danych zawierającej podstawowe informacje dotyczące struktury zawodowej zagrożonych utratą pracy pracowników. <i>(Informacje te będą potrzebne do opracowania szczegółowych kierunków aktywizacji zawodowej),</i> • Utworzenie na terenie Huty Częstochowa SA punktu konsultacyjnego obsługiwane przez pracowników restrukturyzowanych podmiotów, powiatowych urzędów pracy i Filii Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Częstochowie. <p>Działanie 2. Promocja programu</p> <p>Promocja programu prowadzona będzie na każdym etapie realizacji programu. Do odbiorców kierowane będą zróżnicowane informacje dostosowane do ich potrzeb.</p> <p>Celem promocji będzie :</p> <ul style="list-style-type: none"> • dotarcie z informacjami o programie do odbiorców, głównie pracowników restrukturyzowanych podmiotów gospodarczych, • stworzenie w otoczeniu pozytywnego obrazu przedsięwzięcia, • zwrócenie uwagi na możliwości reorientacji zawodowej i promocji przedsiębiorczości, • wywołanie zainteresowania proponowanymi działaniami,

- zmotywowanie do działania i wzięcia udziału w przedsięwzięciu osób objętych programem,

Odbiorcami informacji będą:

- pracownicy zagrożeni utratą pracy w wyniku restrukturyzacji zatrudnienia,
- kadra menedżerska,
- pracodawcy w innych branżach gospodarki,
- organizacje pozarządowe,
- masmedia.

CZEŚĆ I

Działanie 1. Poradnictwo zawodowe

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Usługi doradcze będą adresowane do osób zagrożonych utratą pracy w wyniku restrukturyzacji. Celem tego działania będzie: promowanie postaw aktywności zawodowej, pomoc w przystosowaniu do nowej sytuacji psychospołecznej, identyfikacja predyspozycji i umiejętności zawodowych osób zagrożonych, określenie możliwości ich przekwalifikowania oraz pomoc w wytyczeniu ścieżki rozwoju zawodowego.

Etapy przebiegu procesu doradczego:

- Informacja pisemna dla osób zagrożonych utratą pracy o możliwościach uzyskania pomocy doradczej (ulotki, broszury, plakaty), mająca na celu zainteresowanie i motywację do skorzystania z takiej pomocy,
- Badania ankietowe, informujące o postawach i oczekiwaniach osób zagrożonych utratą pracy wobec przyszłej pracy,
- Ustalenie terminów spotkań indywidualnych z doradcami zawodowymi – wg wcześniej ustalonego harmonogramu,
- Indywidualne poradnictwo zawodowe obejmujące pomoc w planowaniu i kreowaniu drogi rozwoju zawodowego, rozmowy indywidualne z doradcami zawodowymi: ankiety, wywiady, analiza sytuacji społeczno – zawodowej i edukacyjnej,
- określenie predyspozycji zawodowych - z wykorzystaniem testów i kwestionariuszy,
- Grupowe spotkania informacyjne,
- Grupowe poradnictwo zawodowe - zajęcia warsztatowe z zakresu :
  - autoprezentacji, rozmowy kwalifikacyjnej,
  - technik aktywnego poszukiwania pracy,

- warsztaty dla osób rozważających możliwość prowadzenie własnej działalności gospodarczej,
- Umożliwienie korzystania ze zbiorów informacji zawodowych, edukacyjnych, programów komputerowych wspierających poradnictwo oraz z internetowej bazy danych dotyczących informacji o rynku pracy.

Liczba osób objętych działaniem : 1 100

Działanie 2. Pośrednictwo Pracy

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku (Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Celem tego działania będzie udzielenie pomocy zwalnianym pracownikom w znalezieniu zatrudnienia oraz ich promocja u pracodawców.

Realizacja działań w tym zakresie nastąpi poprzez:

- określanie potrzeb kadrowych i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców,
- poszukiwanie ofert pracy,
- kojarzenie zwalnianych osób z dostępnymi ofertami pracy,
- organizację targów i giełd pracy we współpracy z partnerami rynku pracy,
- promocję zwalnianych osób u pracodawców.

Świadczenie usług pośrednictwa zostanie poszerzone poprzez objęcie grupy zagrożonych utratą pracy osób serwisem usług w zakresie zatrudniania pracowników w celu ich udostępniania osobie trzeciej, którą może być osoba fizyczna lub prawna zwana „przedsiębiorcą użytkownikiem”. Usługi te realizowane będą przez Agencję Pracy Tymczasowej działającej w ramach Regionalnego Funduszu Inwestycyjnego po uprzednim uzyskaniu wpisu przez ten podmiot do rejestru agencji zatrudnienia.

Funkcje „przedsiębiorców użytkowników” pełnić będą podmioty gospodarcze działające zarówno w ramach Częstochowskiego Parku Przemysłowego, jak również w Regionalnym Funduszu Inwestycyjnym, a także Huta Stali Częstochowa sp. z o. o.

Usługi pośrednictwa pracy będą realizowane przede wszystkim przez powiatowe urzędy pracy przy wsparciu lokalnych partnerów, takich jak:

- organizacje pracodawców, które będą przekazywały informacje o wolnych miejscach pracy a także określały potrzeby kadrowe i kwalifikacje osób poszukiwanych przez pracodawców w celu zatrudnienia,
- Związkowe Biuro Pracy Zarządu Regionu Częstochowskiego NSZZ Solidarność,

– Agencję Pracy Tymczasowej działającej w ramach Regionalnego Funduszu Inwestycyjnego.

Liczba osób objętych działaniem : 800

Działanie 3. Szkolenia

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Działanie ma na celu zwiększenie mobilności w obszarach zawodowych poprzez dostarczenie zagrożonym utratą pracy osobom brakującej wiedzy i umiejętności praktycznych, a także umożliwienie przekwalifikowania, czego efektem będzie zdobycie nowego zawodu. Przewiduje się szkolenia :

- Kadry menedżerskiej z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi w sytuacji restrukturyzacji zatrudnienia,
- Osób zagrożonych utratą pracy - w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- Osób zagrożonych utratą pracy w kierunkach dających możliwości podwyższanie kwalifikacji lub przekwalifikowanie,
- Pracowników jeżeli po ukończeniu szkolenia zostaną zatrudnieni zgodnie z kierunkiem szkolenia na innych stanowiskach pracy w tworzonych podmiotach.

W zakresie podwyższania kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowania proponowanymi kierunkami szkolenia są szkolenia w dziedzinie: usług, marketingu, obsługi finansowej, zastosowania nowoczesnych technologii informatycznych w działalności różnych podmiotów gospodarczych, ochrony mienia, na stanowisku operatora urządzeń w zakresie urządzeń sterowanych numerycznie, uprawnień dla kierowców. Dokładne określenie kierunków szkoleń będzie możliwe po zdiagnozowaniu tych osób pod kątem posiadanych kwalifikacji i predyspozycji zawodowych oraz potrzeb lokalnego rynku pracy.

Liczba osób objętych działaniem - 700

Działanie 4. Wspieranie samozatrudnienia

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez

organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Celem tego działania będzie wspieranie osób rozpoczynających działalność gospodarczą w okresie pierwszego roku. Działanie to będzie skierowane do osób mających bardzo wysoką motywację do stworzenia dla siebie miejsca pracy.

A. Niefinansowe instrumenty wsparcia:

• Przygotowanie do samozatrudnienia.

Każda osoba występująca o przyznanie jednorazowych zwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej zostanie przygotowana do prowadzenia działalności gospodarczej poprzez:

– *Spotkanie z doradcą zawodowym.*

Spotkanie to ma na celu określenie osobom zainteresowanym ich predyspozycji zawodowych oraz uświadomienie ich własnych braków w przygotowaniu do prowadzenia działalności gospodarczej, a w dalszej kolejności wskazanie sposobów i możliwości ich uzupełnienia.

– *Wyposażenie w odpowiednią wiedzę i umiejętności*

Każda osoba odbędzie szkolenie z zakresu przedsiębiorczości. Rezultatem będzie przygotowanie absolwentów szkoleń do prowadzenia własnej firmy poprzez dostarczenie jak najszerzej wiedzy i umiejętności w zakresie poruszania się w biznesie.

– *Opracowanie planu działania firmy*

Opracowanie w trakcie szkolenia indywidualnego biznes-planu w kontekście sytuacji na rynku, własnych możliwości i posiadanych zasobów, tak aby zapewnić powodzenie planowanych przedsięwzięć

– *Korzystanie z doradztwa biznesowego.*

Korzystanie z doradztwa biznesowego w celu odpowiedniego zaplanowania działań firmy oraz prawidłowego sporządzenia wniosku o udzielenie pożyczki lub kredytu.

Liczba osób objętych działaniem : 100

B. Instrumenty finansowe :

Środki na pokrycie części kosztów najmu za lokal, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza.

Przyznane środki mogą być wykorzystane przez okres do 12 miesięcy , w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie – 400zł) ,

Liczba osób objętych działaniem : 50

Pokrycie części kosztów doradczych , w tym księgowych na podjęcie działalności gospodarczej.

Przyznane środki mogą być wykorzystane przez okres do 12 miesięcy, w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie – 400zł) ,

Liczba osób objętych działaniem : 50

Przyznanie jednorazowych środków finansowych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Wysokość środków, które mogą być przeznaczone wyłącznie na zakup środków trwałych wynosi 6000 zł dla osoby podejmującej działalność gospodarczą.

Liczba osób objętych działaniem : 100

Dofinansowanie oprocentowania zaciągniętych kredytów komercyjnych lub pożyczek przez okres 12 miesięcy (w okresie spłaty pożyczki lub kredytu).

Wysokość dofinansowania oprocentowania pożyczek lub kredytów może wynieść do 50% tego oprocentowania, nie więcej jednak niż dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia)

Liczba osób objętych działaniem : 100

Działanie 5. Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy .

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Refundacja będzie udzielana małym przedsiębiorcom którzy zatrudnią osoby skierowane przez pup albo skierowane przez podmiot zwalnający.

Wysokość tej refundacji nie może być wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia pod warunkiem zatrudnienia beneficjenta programu przez okres co najmniej 12 miesięcy

Liczba osób objętych działaniem : 100

Działanie 6. Refundowanie części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne.

Podstawa prawna: Art. 5, ust. 1, pkt 8, 10, 10a i 10b, oraz art. 37i ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003r w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. 100, poz. 924).

Wysokość tej refundacji nie może być wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia pod warunkiem zatrudnienia

beneficjenta Programu przez okres co najmniej 12 miesięcy lub 24 miesięcy w przypadku zatrudnienia kobiety mającej ukończone 50 lat lub mężczyzny mającego ukończone 55 lat.

Liczba osób objętych działaniem : 100

CZEŚĆ II

Działanie 1. Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla osób objętych Programem.

Podstawa prawna: Art. 5 ust. 1, pkt 10, 10a, 10b oraz art. 57 ust.1, pkt 13 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 grudnia 1998 roku w sprawie programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu. (Dz.U. nr 156, poz. 1023 z późniejszymi zmianami).

Udzielenie pracodawcy nie oprocentowanej pożyczki na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjentów Programu przez co najmniej 36 miesięcy.

Wysokość pożyczki nie może przekraczać kwoty 20 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Liczba osób objętych działaniem – utworzenie 500 miejsc pracy.

Refundowanie pracodawcy części kosztów z tytułu spłaty odsetek od kredytów komercyjnych na utworzenie dodatkowego miejsca pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjenta Programu przez okres co najmniej 24 miesięcy.

Wysokość refundacji wynosi 6 – krotność przeciętnego wynagrodzenia w okresie 12 miesięcy.

Liczba osób objętych działaniem – utworzenie nowych miejsc pracy dla 500 osób

Działanie 2. Inspirowanie zatrudnienia osób objętych Programem.

Podstawa prawna: Art. 5 ust. 1, pkt 10, 10a, 10b oraz art. 57 ust.1, pkt 13 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku .(Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 grudnia 1998 roku w sprawie programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu. (Dz.U. nr 156, poz. 1023 z późniejszymi zmianami)

Refundowanie pracodawcy kosztów szkolenia pod warunkiem zatrudnienia skierowanej osoby przez co najmniej 12 miesięcy.

Wysokość refundacji wynosi 6 - krotność przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjenta Programu przez co najmniej 12 miesięcy.

Liczba osób objętych działaniem – 250

Refundowanie pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych beneficjentów Programu.

Wysokość refundacji wynosi 6 - krotność przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjenta Programu przez co najmniej 12 miesięcy.

Liczba osób objętych działaniem - 645 , w tym 50 osób zostanie zatrudnionych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie w związku z realizacją Programu.

Działania dodatkowe (formalno-organizacyjne)

Działanie 1. Monitorowanie programu.

Zadaniem monitoringu jest bieżąca ocena skuteczności działań podejmowanych w programie i umożliwienie dokonywania niezbędnych zmian. Ocena ta będzie prowadzona na każdym etapie realizacji programu.

Monitorowanie będzie się odbywało na podstawie :

- Cyklicznych sprawozdań z realizacji poszczególnych działań sporządzanych przez partnerów programu,
- Spotkań informacyjno – koordynujących.

W końcowym etapie programu zostanie przeprowadzona przez wszystkich partnerów kompleksowa ocena programu.

Za monitoring całości programu odpowiedzialny będzie Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Działanie 2. Przygotowanie bilansu końcowego.

Zadaniem tego działania będzie podsumowanie programu na podstawie :

- kompleksowej oceny programu,
- raportu końcowego,
- rozliczenia programu.

Bilans końcowy i ocena programu umożliwi przyjęcie i zaadaptowanie wypracowanych w trakcie realizacji programu działań podejmowanych w przypadku zwolnień grupowych na potrzeby innych sektorów gospodarki województwa śląskiego.

D UZYSKANE EFEKTY**CZĘŚĆ I**

DZIAŁANIE	CEL ODDZIAŁYWANIA	SPOSÓB REALIZACJI	WSKAŹNIK REZULTATU
Poradnictwo zawodowe	Zwiększenie poziomu motywacji u uczestników; Wybór najbardziej efektywnych, form działań na rzecz beneficjentów	Usługa poradnictwa i konsultacji	Liczba udzielonych porad indywidualnych /1100 osób/
Pośrednictwo pracy	Ułatwienie w znalezieniu odpowiedniej pracy przez uczestników programu	Pozyskiwanie ofert pracy ; utworzenie Agencji Pracy Tymczasowej; Kierowanie ofert do zainteresowanych	Liczba osób skierowanych / 700 ofert, w tym 450 osób w małych przedsiębiorstwach oraz 250 osób w Agencji Pracy Tymczasowej /
Szkolenia i przekwalifikowania	Zwiększenie szans na znalezienie zatrudnienia poprzez przekwalifikowanie i podwyższanie kwalifikacji zawodowych	Organizacja szkoleń, w tym przez pracodawców	Liczba osób przeszkolonych /700 osób/
Wspieranie samozatrudnienia	Samozatrudnienie i prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej	Usługi doradcze i świadczenie pomocy finansowej	Liczba podejmujących samozatrudnienie / 300 osób/
Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie (doposażenie) stanowiska pracy	Zatrudnienie zwolnionych osób	Świadczenie pomocy finansowej	Liczba miejsc pracy na które została udzielona refundacja /100/
Refundowanie części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społ.	Utworzenie nowych efektywnych miejsc pracy i zatrudnienie zwolnionych osób	Świadczenie pomocy finansowej	Liczba udzielonych refundacji (100)

CZĘŚĆ II

Udzielenie pracodawcy nie	Utworzenie nowych, efektywnych miejsc pracy	Świadczenie pomocy	Liczba utworzonych miejsc pracy na które udzielono
---------------------------	---	--------------------	--

oprocentowanej pożyczki na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjentów Programu przez co najmniej 36 miesięcy	i zatrudnienie zwolnionych osób	finansowej	pożyczki /500/
Refundowanie pracodawcy części kosztów z tytułu spłaty odsetek od kredytów komercyjnych na utworzenie dodatkowego miejsca pracy, pod warunkiem zatrudniania beneficjanta Programu przez okres co najmniej 24 miesięcy	Utworzenie nowych, efektywnych miejsc pracy i zatrudnienie zwolnionych osób	Świadczenie pomocy finansowej	Liczba zatrudnionych na nowych miejscach pracy dla których refundowano część kosztów na ich utworzenie /500 osób/
Refundowanie pracodawcy kosztów szkolenia pod warunkiem zatrudnienia skierowanej osoby przez co najmniej 12 miesięcy.	Utworzenie nowych, efektywnych miejsc pracy i zatrudnienie zwolnionych osób	Świadczenie pomocy finansowej	Liczba osób przeszkolonych i następnie zatrudnionych przez pracodawców /250/
Refundowanie pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych beneficjentów Programu	Utworzenie nowych, efektywnych miejsc pracy i zatrudnienie zwolnionych osób	Świadczenie pomocy finansowej	Liczba nowozatrudnionych osób, za które zrefundowano pracodawcy część kosztów /645/

E. ROLE PARTNERÓW

PARTNER 1 Samorząd Województwa – Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie założeń programu aktywizacji zawodowej i gospodarczej dla zagrożonych utratą pracy osób, • Bieżąca koordynacja programu, • Zbudowanie systemu komunikacji pomiędzy partnerami programu, • Krótkie przeszkolenie osób, które będą realizatorami poszczególnych działań, • Utworzenie bazy danych zawierającej podstawowe informacje dotyczące struktury zawodowej przewidzianych do zwolnienia pracowników, • Prowadzenie kampanii informacyjnej, • Organizacja konkursów na wyłonienie wykonawców do realizacji niektórych działań na rzecz tego Programu, • Świadczenie usług w zakresie poradnictwa zawodowego, • Monitoring programu, • Przygotowanie bilansu końcowego – zakończenie i rozliczenie programu.
PARTNER 2 Miasto Częstochowa – Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie	<ul style="list-style-type: none"> • Świadczenie usług poradnictwa zawodowego, • Świadczenie usług pośrednictwa pracy, • Organizacja szkoleń, • Wspieranie samozatrudnienia, • Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, • Refundowanie małym przedsiębiorcom części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne, • Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla osób objętych programem, • Inspirowanie zatrudnienia osób objętych programem, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.
PARTNER 3 Powiatowe Urzędy Pracy, z których terenu działania pochodzą zwalniani hutnicy	<ul style="list-style-type: none"> • Świadczenie usług poradnictwa zawodowego, • Świadczenie usług pośrednictwa pracy, • Organizacja szkoleń, • Wspieranie samozatrudnienia, • Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, • Refundowanie małym przedsiębiorcom części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne, • Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla osób objętych programem,

	<ul style="list-style-type: none"> • Inspirowanie zatrudnienia osób objętych programem, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.
PARTNER 4 Huta Częstochowa SA	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Przekazywanie informacji i danych niezbędnych dla realizacji programu do bazy danych WUP i PUP, • Utworzenie i udział w obsłudze punktów konsultacyjnych, • Promocja programu.
PARTNER 5 Huta Stali Częstochowa Sp. z o.o.	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Przekazywanie informacji i danych niezbędnych dla realizacji programu do bazy danych WUP i PUP, • Określanie potrzeb kadrowych i poszukiwanych kwalifikacji, • Udział w prognozowaniu kierunków szkoleń zgodnie z potrzebami Huty, • Promocja programu.
PARTNER 6 Spółki zależne od Huty Częstochowa SA	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Przekazywanie informacji i danych niezbędnych dla realizacji programu do bazy danych WUP i PUP, • Określanie potrzeb kadrowych i poszukiwanych kwalifikacji, • Udział w prognozowaniu kierunków szkoleń zgodnie z potrzebami Huty, • Promocja programu, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.
PARTNER 7 Jednostki szkolące	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Świadczenie usług szkoleniowych na rzecz beneficjentów programu, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.
PARTNER 8 Miejski Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości w Częstochowie	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Świadczenie usług doradztwa zawodowego, • Świadczenie usług w zakresie doradztwa biznesowego, • Organizacja szkoleń w zakresie aktywizacji zawodowej, • Organizacja szkoleń w zakresie przedsiębiorczości, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.
PARTNER 9 Związkowe Biuro Pracy Zarządu Regionu Częstochowskiego NSZZ „Solidarność”	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z urzędami pracy, • Świadczenie usług pośrednictwa pracy, • Przekazywanie informacji o wolnych miejscach pracy dla osób objętych programem, • Sporządzanie sprawozdawczości do monitoringu.

F. ETAPY REALIZACJ PROGRAMU

Etap I Przygotowawczy	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie merytoryczne, organizacyjne i techniczne programu.
Etap II Diagnozowanie potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie kampanii informacyjnej, Świadczenie usług z zakresu poradnictwa zawodowego.
Etap III Wdrażający	<ul style="list-style-type: none"> Świadczenie usług poradnictwa zawodowego, Świadczenie usług pośrednictwa pracy, Organizacja szkoleń, Wspieranie samozatrudnienia, Refundacje części kosztów działalności dla małych przedsiębiorców, Inspirowanie zatrudnienia oraz wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy.
Monitorujący	<p>Realizacja działań związanych z monitorowaniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> cykliczne sprawozdania z realizacji poszczególnych działań sporządzanych przez partnerów programu, spotkania informacyjno – koordynujące, kompleksowa ocena programu.
Etap V Zakończenie programu	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie bilansu końcowego, Wypracowanie działań podejmowanych w przypadku zwolnień grupowych na potrzeby innych sektorów gospodarki województwa śląskiego, traktując ten Program jako pilotażowy.

G. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Fundusz Pracy	Środki finansowe przekazane będą bezpośrednio przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej do samorządów powiatowych (powiatowych urzędów pracy, które będą uczestniczyć w tym Programie) wg podziału określonego przez Zarząd Województwa Śląskiego. Powiatowe Urzędy Pracy przeznaczą te środki na realizację zadań określonych w tym Programie.
Dodatkowe środki	Instrumenty dodatkowego wsparcia przedsiębiorczości inicjowanej bądź już realizowanej na obszarze, którego dotyczy Program będą miały charakter kontraktowy. Z instytucjami i podmiotami wskazanymi w Programie (tabela Załącznik nr 3) przewidzianymi jako potencjalni jego partnerzy powinny zostać zawarte stosowne porozumienia (umowy).Wówczas określony zostanie budżet tej części Programu lub świadczenie. Środki w tym zakresie mogą mieć charakter pomocy publicznej.

H. HARMONOGRAM PRAC

Realizacja	2003 r.						2004 r.													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	
Etap I																				
Etap II																				
Etap III																				
Etap IV																				
Etap V																				

**PLANOWANE FINANSOWANIE DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH
W PROGRAMIE AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I GOSPODARCZEJ
dla osób zagrożonych utratą pracy zatrudnionych
w Hucie Częstochowa SA, Hucie Stali Częstochowa sp. z o. o.
oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA
(dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy MGPIPS)**

CZEŚĆ I

(odpowiednia tabela - Załącznik nr 1)

A Dla osób podejmujących działalność gospodarczą – 300 osób.

A.1 Środki na pokrycie części kosztów najmu za lokal, w którym jest prowadzona działalność gospodarcza – 50 osób.

(przez okres 12 miesięcy, w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie)

50 osób x 12 miesięcy x 400zł. = 240 000zł.

A.2 Środki na pokrycie części kosztów doradczych, w tym księgowych – 50 osób.

(przez okres do 12 miesięcy, w wysokości do 80% kosztów, nie więcej jednak niż 50% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie)

50 osób x 12 miesięcy x 400zł. = 240 000zł.

A.3 Środki przyznane jednorazowo na podjęcie działalności gospodarczej – 100 osób.

(wysokość środków, które mogą być przyznane na zakup wyłącznie środków trwałych wynosi 6000 zł.)

100 osób x 6 000zł. = 600 000zł.

A.4 Środki na dofinansowanie oprocentowania zaciągniętych kredytów lub pożyczek udzielonych z innych źródeł niż fp lub pfron przez okres 12 miesięcy (w okresie spłaty pożyczki lub kredytu) na utworzenie dodatkowych miejsc pracy – dla 100 osób.

(wysokość dofinansowania oprocentowania pożyczek lub kredytów może wynieść do 50% tego oprocentowania, nie więcej jednak niż dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia)

100 osób x 4000 zł. = 400 000zł.

**ŁĄCZNIE KWOTA ŚRODKÓW DLA OSÓB PODEJMUJĄCYCH
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ - 1 480 000zł.**

B. Dla małych przedsiębiorstw (wyłącznie) – w związku z zatrudnieniem 200 osób.

B.1 Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla beneficjanta skierowanego przez PUP lub podmiot zwalniający – z tytułu zatrudnienia 100 osób.

(wysokość tej refundacji nie może być wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia pod warunkiem zatrudnienia beneficjanta przez okres co najmniej 12 miesięcy)

$$100 \text{ osób} \times 6 \text{ 000zł.} = 600 \text{ 000zł.}$$

B.2 Refundowanie części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionego beneficjanta Programu – 100 osób.

(wysokość refundacji nie może przekroczyć 60% przeciętnego wynagrodzenia i jest dokonywana przez okres 12 miesięcy lub 24 miesięcy w przypadku zatrudnienia kobiety mającej ukończone 50 lat lub mężczyzny mającego ukończone 55 lat)

$$50 \text{ osób} \times 1 \text{ 300zł.} \times 12 \text{ miesięcy} = 780 \text{ 000zł.}$$

$$50 \text{ osób} \times 1 \text{ 300zł.} \times 24 \text{ miesiące} = 1 \text{ 560 000zł.}$$

$$\underline{\text{Łącznie} - 2 \text{ 340 000zł.}}$$

ŁĄCZNA KWOTA ŚRODKÓW DLA MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

$$- \underline{\text{2 940 000zł.}}$$

C. Działania przewidziane dla wszystkich osób zagrożonych utratą pracy.

C.1 Usługi poradnictwa zawodowego – 1 100 osób

$$1 \text{ 100 osób} \times 70\text{zł.} = 77 \text{ 000zł.}$$

C.2 Usługi pośrednictwa pracy – dla 800 osób

$$800 \text{ osób} \times 37,5\text{zł} = 30 \text{ 000zł.}$$

C.3 Podwyższanie kwalifikacji lub przekwalifikowania – dla 700 osób

$$700 \text{ osób} \times 2 \text{ 000zł} = 1 \text{ 400 000zł.}$$

ŁĄCZNIE ŚRODKI FINANSOWE PRZEWIDZIANA NA DZIAŁANIA W PUNKCIE „C” - 1 507 000zł.

ŁĄCZNIE ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJE DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W CZĘŚCI I - 5 927 000zł.

CZEŚĆ II

(odpowiednia tabela - Załącznik nr 2)

A Inspirowanie zatrudnienia dla 895 osób

A.1 Refundowanie pracodawcy kosztów szkolenia pod warunkiem zatrudnienia skierowanej osoby przez co najmniej 12 miesięcy – dla 250 osób.

(wysokość refundacji wynosi do 6 –krotności przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjanta Programu przez co najmniej 12 miesięcy; w Programie przyjęto kwotę szkolenia wynoszącą 3 000zł.)

250 osób x 3 000zł. = 750 000zł.

A.2 Refundowanie pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne – zatrudnionych 645 osób.

(wysokość refundacji wynosi 6 – krotność przeciętnego wynagrodzenia w przypadku zatrudnienia beneficjanta Programu przez co najmniej 12 miesięcy).

645 osób x 6 x 2 000zł. = 7 740 000zł.

ŁĄCZNIE ŚRODKI FINANSOWE NA ZREALIZOWANIE DZIAŁAŃ „A”

- 8 490 000zł.

B Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla 1 000 osób.

B.1 Udzielenie pracodawcy nie oprocentowanej pożyczki na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, pod warunkiem zatrudnienia beneficjanta Programu przez co najmniej 36 miesięcy – dla 500 osób.

(wysokość pożyczki nie może przekraczać 20 – krotnego przeciętnego wynagrodzenia; w Programie przyjęto kwotę 10 000zł. na utworzenie dodatkowego miejsca pracy)

500 osób x 10 000zł. = 5 000 000zł.

B.2 Refundowanie pracodawcy części kosztów z tytułu spłaty odsetek od kredytów komercyjnych na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, pod warunkiem zatrudnienia beneficjanta Programu przez co najmniej 24 miesiące – dla 500 osób

(wysokość refundacji wynosi 6 – krotność przeciętnego wynagrodzenia w okresie 12 miesięcy)

500 osób x 6 x 2 000zł. = 6 000 000zł.

ŁĄCZNIE ŚRODKI FINANSOWE NA ZREALIZOWANIE DZIAŁAŃ „B”

- 11 000 000zł.

ŁĄCZNIE ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ W CZEŚCI II

- 19 490 000zł.

-

RAZEM CZEŚĆ I i II – 25 417 000zł.

Załącznik 1

Instrumenty wsparcia finansowego Programu Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy zatrudnionych w Hucie Częstochowa SA, Hucie Stali Częstochowa sp. z o. o. oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA - część I

Podstawa prawna - Rozp R. M. z 20.05.03r Dz. U. nr 100, poz. 924

L.p.	Instrument finansowy / Działanie	liczba osób	Koszt jednostkowy	Środki finansowe								
				RAZEM:			Koszt realizacji programu w 2003 r	Koszt realizacji programu w 2004 r	MGPIPS (dodatkowe środki Funduszu Pracy)	WUP Katowice	PUP Częstochowa	Czas trwania instrumentu
				tys. zł	tys. zł	tys. zł						
osoba	zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	miesiąc			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	Przygotowanie merytoryczne, organizacyjne i techniczne			20	20	0		10	10	2		
2	Kampania informacyjna			30	20	10	30	#				
3	Poradnictwo zawodowe	1 100	70	77	60	17	77	#	#	bieżąco		
4	Pośrednictwo pracy, w tym usługi Agencji Pracy Tymczasowej	800	25	20	10	10			20	bieżąco		
5	Szkolenia i przekwalifikowania	700	2 000	1 400	1 400	0	1 400		#	3		
6	Wspieranie samozatrudnienia:	300		1 480	1 480	0	1 480		#			
6a	-środki na pokrycie części kosztów najmu za lokal (par. 5. ust. 4, pkt. 6)	50	4 800	240	60	180	240		#	12		
6b	-pokrycie części kosztów doradczych w tym księgowych prowadzenia działalności gospodarczej (par. 5.,ust. 4, pkt. 6)	50	4 800	240	60	180	240		#	12		
6c	-przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej (par. 5. ust. 4, pkt. 7)	100	6 000	600	200	400	600		#	bieżąco		
6d	-dofinansowanie oprocentowania zaciągniętych komercyjnych kredytów lub pożyczek przez okres 12 m-cy (par. 5.ust. 4, pkt. 8)	100	4 000	400	120	280	400		#	bieżąco		
7	Refundowanie małym przedsiębiorcom kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla beneficjanta skierowanego przez PUP lub podmiot zwalniający (par. 5, ust. 4, pkt. 9)	100	6 000	600	150	450	600		#	bieżąco		
8	Refundowanie części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne przez małych przedsiębiorców zatrudniających beneficjentów programu, przez okres co najmniej 12 m-cy (24 m-cy dla osób pow 50 lat kobieta, 55 lat mężczyzna.) (par. 5, ust. 4, pkt. 10)	100	15 600	2 340	390	1 950	2 340		#	12/24		
9	Razem			5 967	3 530	2 437	5 927	10	30			

Instrumenty wsparcia finansowego Programu Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej dla osób zagrożonych utratą pracy zatrudnionych w Hucie Częstochowa SA, Hucie Stali Częstochowa sp. z o. o. oraz w spółkach zależnych od Huty Częstochowa SA - część II

Podstawa prawna - Rozp. MPiPS z 10.12.98 Dz. U. nr 156, poz. 1023 z póź. zm.

L.p.	Instrument finansowy / Działanie	środki finansowe									Czas trwania instrumentu
		liczba osób	Koszt jednostkowy	RAZEM:	Koszt realizacji programu w 2003r	Koszt realizacji programu w 2004r	MGPiPS (dodatkowe środki FunduszuPracy)	PUP Częstochowa	Pozostałe urzędy pracy - partnerzy	Regionalny Fundusz Inwestycyjny	
		osoba	zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	18	19
1	Inspirowanie zatrudniania osób objętych programem:							#	#	#	
1a	Refundowanie pracodawcy kosztów szkolenia, pod warunkiem zatrudniania skierowanej osoby przez okres co najmniej 12 miesięcy, jeżeli osoba ta nie posiada żadnych kwalifikacji lub posiada kwalifikacje na które brak jest zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy (art. 5, ust. 1, pkt 1g)	250	3000	750	250	500	750	#	#	#	12
1b	Refundowanie pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody składki na ubezpieczenia społeczne osób zatrudnionych na podstawie skierowania PUP (par 5 ust. 1, pkt 1a)	645	12000	7740	1935	5805	7740	#	#	#	12
2	Wspieranie tworzenia dodatkowych miejsc pracy dla osób objętych programem:					0		#	#	#	
2a	-udzielenie pracodawcy nieoprocentowanej pożyczki ze środków FP na utworzenie nowych miejsc pracy pod warunkiem zatrudniania skierowanych przez okres co najmniej 36 miesięcy (par. 5, ust. 1, pkt 2b)	500	10000	5000	1250	3750	5000	#	#	#	jednorazowo w czasie trwania programu
2b	-refundowanie pracodawcy części kosztów z tytułu spłaty odsetek od kredytu udzielonego przez bank na utworzenie nowych miejsc pracy pod warunkiem zatrudniania osób skierowanych przez okres co najmniej 12 m-cy ((par. 5, ust. 1, pkt 2c)	500	12000	6000	1500	4500	6000	#	#	#	24
	Razem poz.1+2	1895		19490	4935	14555	19490				

Dodatkowe instrumenty wsparcia finansowego przedsiębiorczości inicjowanej bądź realizowanej na obszarze realizacji Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Zawodowej i Gospodarczej - część dodatkowa

Podstawa prawna - Ustawa z 27.07.2002 Dz. U. nr 141, poz. 1177

L.p.	Instrument finansowy / Działanie	środki finansowe																Czas trwania instrumentu	
		liczba osób	Koszt jednostkowy	RAZEM:	Koszt programu w pierwszym roku realizacji	MGPiPS (dodatkowe środki FunduszuPracy)	PUP Częstochowa	PUP Kłobuck	PUP Myszków	Miasto Częstochowa	Samorząd województwa Śląskiego	Agencja Rozwoju Przemysłu	PARP Warszawa	GARR w Katowicach	Fundusz Górnośląski Katowice	Inwestor Huty Stali	Regionalny Fundusz Inwestycyjny		
		osoba	zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł		m-ce
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	Inne instrumenty wsparcia finansowane ze środków partnerów program specjalnego:																		
2	Dotacja dla przedsiębiorców województwa śląskiego na tworzone miejsca pracy(dla 250 osób-Częstochowski Park Przemysłowy. i 250 - Regionalny Fundusz Inwestycyjny)	500	12000	6 000	6 000						#				6 000				jednorazowo w czasie trwania programu
3	Ulgi i preferencje w podatkach lokalnych										#								24
4	Udzielanie poręczeń i gwarancji kredytowych dla przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy												#				#		
5	Pakiet stabilizacyjno-socjalny																#		
6	Wykonanie analiz, biznesplanów niezbędnych dla realizacji programu			100	100									100	#				12
7	RAZEM poz.2+6			6 100	6 100	0	0	0				0	0	100		6 000	0	0	

